107E JAARGANG — NO.: 23 ZATERDAG 27 JANUARI 1990

AMIGOE

VANDAAG

* CAB-voorzitter Theo van Bergen pleit voor kwaliteitsbewaking in de bouw p.2
* 'Huisvredebreuk'-zaak steeds ingewikkelder p.3
* Watty Vos over actie-Croes: 'Het is een familievervolging' p.5
* Eerste nederlaag voor Kortsjnoi p.7
* Het Spaanse Water: Veilige haven voor zeezeilers p.11

VAN BERGEN
...kwaliteit...

Prekè

Hendrik Croes: Een Makamba te Veel op Aruba

Staakt-het-vuren van kracht in Azerbajdzjan en Armenië

Moskou: Sovjet-leger moet het Volksfront uitschakelen

MOSKOU - Het Kremlin heeft troepen gestuurd naar Azerbajdzjan om het machtige Volksfront in deze zuidelijke republiek uit te schakelen. Dit heeft minister van Defensie Dimitri Jazov, vrijdag verklaard in de Sovjet-krant Izvestija. Javoz zei tijdens een persconferentie in de Azerbajdzjaanse hoofdstad Bakoe dat het Front een ver ontwikkelde structuur heeft en tot doel heeft het communistische leiderschap te ondermijnen en de macht over te nemen, aldus Jazov. "Onze taak is niet iedereen te arresteren, maar de machtsstructuur te vernietigen die in alle ondernemingen en kantoren is gevormd", aldus citeerde de Izvestija de minister. In Bakoe lijkt de situatie zich geleidelijk te normaliseren.

"Dit is geen verspreking, ik bedoel echt macht", onderstreepte Jazov. "Zij stonden op het punt om de macht te grijpen en waren er zo zeker van daarin te slagen dat zij ... 24 uur voor het leger Bakoe binnenviel, aankondigden de noodtoestand te zullen uitroepen". Militairen en gepantserde voertuigen reden Bakoe zaterdag binnen, waarbij zij dwars door barricades reden die door militanten waren opgericht tijdens één week van nationalistische demonstraties. Meer dan honderd mensen zijn tijdens de confrontatie om het leven gekomen.

NIET BEKEND

Sovjet-functionarissen hebben de afgelopen dagen aangegeven bereid te zijn tot onderhandelingen met gematigde elementen binnen het Volksfront. Maar officieel is niets bekend over dergelijke besprekingen.

Het Volksfront ontkent uit te zijn op confrontatie en zegt herhaaldelijk bij Moskou en het leger met voorstellen te zijn gekomen om een bloedbad te voorkomen.

VERDRONGEN

Jazov zei dat het Volksfront de communistische partij en regeringsorganisaties op veel plaatsen in Azerbajdzjan heeft verdrongen. Volgens hem was het Front afgelopen zaterdag - op de dag dat het leger ingreep - van plan tijdens een bijeenkomst aan te kondigen dat zij de macht hadden overgenomen.

President Michail Gorbatsjov, die het bevel tot het sturen van troepen heeft ondertekend, zei afgelopen zondag ook voor de televisie dat het Front erop uit is de macht te grijpen. Hij zei tevens dat het Kremlin resolute maatregelen moest nemen "om recht en orde de herstellen en de persoonlijke veiligheid van de mensen te garanderen".

GELEIDELIJK

De situatie in de Azerbajdzjaanse hoofdstad Bakoe en in andere delen van de onrustige Sovjet-republiek in de Kaukasus begint zich geleidelijk te normaliseren. Dat melden vrijdag verschillende Sovjet-media.

Volgens het persbureau TASS begint het verkeer in Bakoe weer op gang te komen en hebben de eerste winkels hun deuren heropend. Ook de metro functioneert weer.

TASS citeert de commandant van de troepen in Bakoe, generaal Vladimir Dubinyak, die zegt dat de rust in de stad terugkeert hoewel de militairen nog steeds veelvuldig patrouilleren en wapens in beslag nemen.

BESTAND

Een woordvoerder van het Azerbajdzjaanse persbureau Azerinform zei dat de militairen de situatie in Bakoe volledig onder controle hebben. Volgens haar is de situatie op het ogenblik tamelijk rustig. Vertegenwoordigers van de Armeense en Azerbajdzjaanse nationalistische bewegingen zijn in twee regio's langs de grens tussen de twee zuidelijke republieken een staakt-het-vuren overeengekomen. Daarnaast zijn in de omstreden enclave Nagorny-Karabach gijzelaars uitgewisseld.

Nadzjaf Nadzjafov van het Azerbajdzjaanse Volksfront beschuldigde het Sovjetleger er vrijdag van in de nacht van donderdag op vrijdag het vuur te hebben geopend op bewoners van de zuidelijke stad Neftechala waarbij drie doden zijn gevallen.

Vertegenwoordigers van de Azerbajdzjaanse missie in Moskou protesteerden vrijdag tegen een inval de avond tevoren door een speciale politie-eenheid. Bij het gebouw zijn de afgelopen dagen meerdere malen protestbijeenkomsten gehouden tegen de invasie van Sovjet-troepen in Bakoe.

Ektibar Mamedov, een van de leiders van het Nationalistische volksfront en zijn radicalere nevenorganisatie Nationale defensieraad, is in de nacht van donderdag op vrijdag gearresteerd in Moskou. Dit is vrijdag meegedeeld op een persconferentie door woordvoerder Gennadi Gerasimov van het ministerie van Buitenlandse zaken in Moskou. "Mamedov was naar de Sovjethoofdstad gekomen om activiteit de samenleving voor te bereiden", zo zei Gerasimov.

Mamedov, die een paar dagen geleden in Moskou verscheen, verklaarde donderdag op een persconferentie in de Sovjethoofdstad dat een burgeroorlog in Azerbajdzjan onvermijdelijk is, als het Kremlin zijn "bezettingstroepen" niet terugtrekt en de noodtoestand opheft. Als Gorbatsjov een tweede Afghanistan wil, kan hij het krijgen in Azerbajdzjan", zei Mamedov toen.

■ *TEGUCIGALPA — Tal van Midden- en Zuidamerikaanse leiders zijn in Honduras aangekomen voor de inauguratie van Rafael Callejas als president van Honduras. Foto: De president van Costa Rica, Oscar Arias (rechts), de huidige Hondurese president José Azcona (midden) en generaal Martinez Avila (links) inspecteren de erewacht.*

Inspectie

SCHAATSEN ONDER DE TROPENZON

'IJsbaan' op Curaçao

WILLEMSTAD —Curaçao krijgt binnen afzienbare tijd een 'ijsbaan', waar heerlijk in de tropenzon kan worden geschaatst. De baan, vervaardigd van 'kunstmatig' ijs komt bij de molen te liggen die momenteel door ABC Construction wordt gebouwd tussen het Las Palmas resort Hotel en het Curaçao Caribbean Hotel & Casino.

De molen en de ijsbaan zijn ontworpen door The Dutch Caribbean Windmill, warin ook een exclusief restaurant komt. De financiering van de ijsbaan is nagenoeg rond; met de bouw ervan is reeds begonnen.

De 'ijsbaan', die uit de Verenigde Staten komt, heeft een diameter van ongeveer tien meter. De baan kan uitgebreid worden, al naar gelang de behoeften. Uiteraard is de 'ijsbaan' tropenbestendig.

De bedoeling is dat zowel de 'ijsbaan' als de schaatsen zullen worden verhuurd aan geïnteresseerden.

Frankrijk schort ontwikkelingshulp op

PORT-AU-PRINCE — Parijs heeft vrijdag zijn ontwikkelingshulp aan Haiti opgeschort zolang de Haitiaanse militaire leider, generaal Prosper Avril, de staat van beleg niet intrekt. Frankrijk is het belangrijkste donorland van Haiti: de hulp bedroeg vorig jaar 23 miljoen dollar en zou dit jaar worden opgetrokken tot 35 miljoen dollar. Daarnaast verlenen de Verenigde Staten en Canada veel hulp aan Haiti.

Omdat hij kennelijk die drie landen wilde paaien kondigde Avril donderdag aan dat hij de staat van beleg vrijdag zou intrekken. Maar een radio- en televisietoespraak waarin hij dat zou bekendmaken, ging ineens niet door.

In het kader van de staat van beleg stelde Avril perscensuur in en liet hij tientallen opposanten oppakken. Velen van hen werden mishandeld en zeker zes mensen werden gedeporteerd.

Zwarte dozen Avianca-vliegtuig

■ *WASHINGTON - De deskundigen van de Amerikaanse luchtvaartdienst, Dennis Grossie (links) en Stephen Corrie (rechts) zijn bezig met de zwarte dozen waarin de opname- apparatuur zit van het bij New York verongelukte Colombiaanse vliegtuig. Op deze apparatuur zijn de gesprekken opgenomen van de cockpit- bemanning onderling en die met de luchtverkeerstoren. (AFP-satellietfoto)*

NAPA

AMIGOE-abonnees ontvangen vandaag zoals elke zaterdag de weekend-bijlage NAPA met reportages en interviews over aktuele gebeurtenissen zowel in binnen- als buitenland. Daarnaast een aantal interessante rubrieken voor jong en oud. Degenen die zich nog niet op de AMIGOE hebben geabonneerd, kunnen de **zaterdag-editie** van de AMIGOE inclusief NAPA ver-krijgen voor de prijs van **één gulden** bij de diverse verkooppunten.

Zuidafrikaans episcopaat bijeen:

Optimisme over naaste toekomst

PRETORIA - Optimisme over de toekomst van Zuidafrika overheerste in de toespraken bij de opening van de jaarvergadering van de Zuidafrikaanse bisschoppenconferentie.

De apostolische gedelegeerde van het Vaticaan, aartsbisschop Ambrose de Paoli, constateerde een bereidheid om obstakels voor onderhandelingen uit de weg te ruimen. "Het nieuwe decennium belooft belangrijke veranderingen in Zuidafrika. Deuren die eens gesloten waren gaan nu open, zelfs al lijkt de opening soms maar klein", aldus De Paoli.

Hij ziet een taak voor de RK kerk bij het bevorderen van een "klimaat voor onderhandelingen". "Er is behoefte aan creatieve initiatieven van de kant van onze priesters, religieuzen en actieve leken die samen met andere kerken en groepen werken aan verzoening".

BIJVAL

De Paoli kreeg bijval van de voorzitter van de bisschoppeconferentie, bisschop Wilfred Napier van Kokstad. Hij noemde 1989 een jaar waarin de veranderingen sneller plaatshadden dan in enig ander jaar. Als belangrijkste gebeurtenissen noemde hij de vrijlating van Walter Sisulu en andere leiders van het ANC, de veranderingen in Namibia, het vertrek van president P.W. Botha en diens vervanging door F.W. de Klerk. Het woord onderhandelingen dat tot voor kort nauwelijks mocht worden gebruikt, is nu een fatsoenlijke term geworden, constateerde Napier.

Hij toonde zich bezorgd over het aanhoudende geweld tussen zwarten in de provincie Natal. Sommigen schijnen niet bereid te zijn de cyclus van geweld en tegengeweld te doorbreken, aldus Napier. Hij waarschuwde dat er niet automatisch vrede komt, als de apartheid uit de zuidafrikaanse wetten is geschrapt. "Het tragische bloedvergieten maakt ons op een ontnuchterende manier duidelijk, dat een samenleving als de onze die door verdeeldheid, discriminatie, ongerechtigheid, uitbuiting en onderdrukking is gewond, pas zal veranderen, als wij allen proberen onze eigen houding tegenover anderen te wijzigen, aldus Napier.

DRIE MOTOREN UITGEVALLEN

Avianca-ramp kost 72 mensen het leven

NEW YORK — De ramp met de Boeing 707 van de Colombiaanse vliegmaatschappij Avianca, die donderdagavond neerstortte op een luxe-woonwijk in New York, heeft aan 72 mensen het leven gekost. Van de 89 overlevenden zijn 25 zeer ernstig gewond. Dat hebben de Amerikaanse autoriteiten vrijdagavond bekendgemaakt.

Het vliegtuig stortte neer op Cove Neck kort nadat de piloot in dichte mist vergeefs had geprobeerd te landen op het vliegveld Kennedy van New York. Amerikaanse televisiestations meldden dat onderzocht wordt of het toestel is verongelukt omdat het te weinig brandstof had. Woordvoerder Lee Dickinson van de nationale raad voor de verkeersveiligheid (NTSB) zei dat de bemanning geen toestemming heeft gevraagd om een noodlanding te maken. "Nadat zij een nieuwe route op hadden gekregen, na de mislukte landing, meldde de piloot dat twee motoren waren uitgevallen. Dat is het laatste wat er op de band staat", aldus Dickinson.

MOTOREN

Hij voegde daar aan toe dat alles er op wijst dat drie van vier motoren het niet deden op het moment van het ongeluk. In de tanks van het toestel zat nog 5.000 liter kerosine. Er zijn geen aanwijzingen dat er sabotage in het spel zou zijn.

Dickinson vertelde dat van de overlevenden 25 er zeer slecht aan toe zijn. Onder hen is een aantal Colombiaanse adoptiekinderen die op weg waren naar hun Amerikaanse ouders en een man die, zo bleek tijdens een operatie, vier condooms met cocaïne in zijn anus had verborgen.

STASI luisterde heel Bonn jarenlang af

BONN — De Oostduitse geheime dienst (STASI) die officieel is opgeheven maar nog niet helemaal is ontmanteld, heeft jarenlang de belangrijkste telefoonlijnen van de regering in Bonn afgeluisterd. Dat schrijft het Westduitse weekblad "Der Spiegel" in zijn uitgave van volgende week.

Volgens het blad werden telefoons van de bondskanselier, alle ministeries en het parlement afgeluisterd door de STASI. In West-Berlijn zou de STASI de telefoons van de politieke partijen afgeluisterd hebben.

De informatie over de spionage door de STASI in Bonn komt van een Westduitse staatssecretaris die echter anoniem blijft in het Spiegel-artikel. De spionage zou nu gewoon doorgaan, aldus de zegsman van Der Spiegel en regeringsinstellingen die ervan op de hoogte zijn, versturen nog steeds belangrijke boodschappen die geheim moeten blijven, liever per post.

Nieuwe premier in Azerbajdzjan

LONDEN — Gasan Aziz Gasanov is in de Sovjetrepubliek Azerbajdzjan benoemd als ministerpresident, zo heeft radio Bakoe vrijdag gemeld in een uitzending die in Londen werd opgevangen door de BBC.

Gasanov, tot nu toe secretaris-generaal van het centraal comité van Azerbajdzjan, zal in het vervolg de ministerraad leiden. Hij volgt Ayaz Moetalibov op die in de nacht van woensdag op donderdag werd gekozen als eerste-secretaris van de communistische partij in de republiek.

PIKA

Tabellen en kolommen

HAD PIKA woensdag al een vraagstuk voor de belastingdienst over de toelating van gepensioneerden op het eiland, vandaag plaatsen wij van een lezer het volgende epistel:

'HEDEN WERD aan bedrijven een 'tabel' toegezonden welke het de werkgevers gemakkelijk moet maken om de premie AOV/AWW te berekenen. Heel indrukwekkend, tachtig pagina's vol met cijfertjes!

In de tabel wordt onderscheid gemaakt tussen premie welke moet worden betaald door maandloners, kinsenaloners en weekloners. Als je de bedragen goed bekijkt, dan kom je tot de conclusie dat het maar goed is dat er drie afzonderlijke berekeningen zijn gemaakt. Bij een salaris van vijf gulden per week-, maand- of periodeloon van 20.000 gulden treden aanzienlijke verschillen op. De weekloner betaalt 81 cent meer dan de kinsenaloner en maar liefst Naf 2,72 meer dan de maandloner. Voorwaar verschillen die er niet om liegen.

Bovenaan iedere bladzijde staat geschreven: Premietabel AOV/AWW geldig m.i.v. 1 januari 1981. Aangezien er in het hele werkje verder geen datum voorkomt, krijg je de neiging om dit geschrift in de prullenbak te doen verdwijnen.

Wat de inspecteur bedoelt met de 'eerste linkerkolom' wordt niet echt duidelijk. Laten we maar aannemen dat hij naast de 'tweede linkerkolom' staat.

Het begeleidend schrijven bij dit fraaie werkje verdient ook nog even aandacht. Vorig jaar is meneer Gallaraga, de hoofdinspecteur, waarschijnlijk zo geschrokken van de rekenfouten, dat hij deze keer maar heeft besloten om niet te tekenen. En terecht!

Laten we het er maar op houden dat de berekening goed is, en het vermelde percentage fout. Wat dat betreft een duidelijke consistentie met afgelopen jaar, want toen klopte het ook niet.

Het ware te wensen dat de inspectie der belastingen het geld van bovenomschreven waardeloze boekwerk had besteed aan iets nuttigs voor bijvoorbeeld degenen die een uitkering ingevolge AOV/AWW hebben'.

Tot zover de lezer wiens naam en adres bij de redactie bekend zijn.

* * * * *

'Politieke' commissaris

'HET MOEST maar eens afgelopen zijn met het politieke gedoe om na de gewonnen verkiezingen actieve politici als commissaris te laten optreden in de semi-overheidsbedrijven', aldus Rudi Ellis van de UPB. De Partido Democratico Boneriano heeft daar constant misbruik van gemaakt, zo vond hij.

Toen de UPB in 1987 de verkiezingen won, was de eerste benoeming die viel die van Ramoncito Booi als president-commissaris van het WEB nv.

De eerste benoeming die viel na de terugkeer van de UPB in het Bestuurscollege in september van het vorige jaar was de benoeming van Rudi Ellis als president-commissaris van de Telbo nv.

ISLA-RAFFINADERIJ DIENT STRATEGIE KENBAAR TE MAKEN

CAB-voorzitter Van Bergen noemt 1989 'redelijk jaar':

Ook kleinere bouwbedrijven dienen onder kwaliteitscontrole te vallen

WILLEMSTAD — Voorzitter Theo van Bergen van de Curaçaose Aannemers Bond omschreef gisteravond tijdens de Nieuwjaarsreceptie 1989 als een jaar waarin 'redelijk veel' is gebouwd, 'ondanks dat de grote projecten niet doorgingen'. Hij noemde het afgelopen jaar 'opvallend' vanwege het feit, dat kleinere bouwbedrijven 'hoofdzakelijk in de particuliere bouw' zijn ontstaan.

'Wij als CAB-bedrijven hebben hier totaal geen moeite mee. Veel kleiner werk wordt ons niet gegund, omdat wij toch bijna altijd te duur zijn. De vraagt rijst alleen: Waarom zijn wij dan te duur? Waarbij opgemerkt moet worden dat het woord 'te' hier misplaatst is. Wij zijn van mening dat de ander té goedkoop is'.

Tijdens de Nieuwjaarsreceptie van de Curaçaose Aannemers Bond, CAB, met van links naar rechts: Smalegange, Bert Rongaertsz, mevrouw Smalegange, Johan Vreekamp en Theo van Bergen.

Vaak wordt door de klanten gedacht' Nou ja, het is een kleine aannemer, dus we zeggen er maar niets van', zo bracht Van Bergen naar voren, terwijl het aanwezige vakmanschap bij de grote aannemer ook verondersteld wordt aanwezig te zijn bij de kleinere aannemer. 'In plaats van kwaliteitsverberting wordt er in dit geval kwaliteitsverslechtering geaccepteerd. Dit is geen goede zaak', zei de CAB-voorzitter.

KETEN

Het zou ook kunnen, aldus Van Bergen, dat een kleinere aannemer het niet zo nauw neemt met zijn sociale verplichtingen, zoals AOV, loonbelasting, minimumloon, ontslagwet encessantia, waardoor eveneens de prijs daalt. In dit verband leverde de CAB-topman kritiek op de Wet op de Ketenaansprakelijkheid. Die komt erop neer, dat de hoofdaannemer verantwoordelijk wordt gesteld voor de sociale afdrachten van de onder-aannemers.

Van Bergen: 'Die wet werkt het gunnen van werk rechtstreeks aan malafide aannemers in de hand en er zullen er steeds meer komen'. Hij kwam met een alternatief: 'Wat denkt u van een alternatief zoals een registratieplicht van zowel de hoofdaannemer, de opdrachtgever en alle onder-aannemers, ook de malafide, bij diverse instanties? Deze registratie zou dan moeten zijn bij: de Kamer van koophandel; de Inspectie der Belastingen; de Lands- en Eilandsontvanger; de Sociale Verzekeringsbank; de Dienst Arbeidszorg en bij de Dienst Sociale Zaken'.

CAO

De CAB betreurt het dat nog geen collectieve arbeidsovereenkomst is afgesloten met de vakbond CFW, omdat binnen de CFW 'intern van mening werd verschild'. 'Wij zitten nu nog met een onzekerheid die bij onze voor-kalkulaties zeer moeilijk of niet is in te schatten'. Van Bergen zei, dat deze risicofactor de prijsvorming niet ten goede komt.

Er dient zeer veel mis te gaan, zo kondigde Van Bergen, om de aanvang van de realisering van het Pen Resort Hotel te Pietermaai nabij Seu Bohito niet te laten doorgaan. Het project is door de CAB samen met Korpodeko geïnitieerd.

LEERLINGEN

'Ook werd het afgelopen jaar hard gewerkt door ons en Feffyk aan de totstandkoming van een leerlingstelsel voor de bouw. De financiering is rond en de sollictatieprocedure voor een bekwame coördinator is bijna beëindigd. Dit leerlingstelsel is bedoeld voor alle LTS-ers, die dan een goede kans hebben in de bouw te werken, hun vakmanschap te verbeteren en nieuwe technieken aan te leren', zei Van Bergen in zijn Nieuwjaarstoespraak. Hij deelde mee, dat al ongeveer tachtig man als leerling in de bouw is geplaats: 'Zowaar een goed begin'.

Vervolgens richtte Van Bergen zich in de Engelse taal tot de vertegenwoordigers van de Isla-raffinaderij. 'Driehonderd, vierhonderd, vijfhonderd miljoen? We weten niet hoe groot de kapitaalsinvesteringen in de raffinaderij zullen zijn. We begrijpen niet waarom deze cijfers geheim worden gehouden', aldus de CAB-voorman. Hij was van mening dat er een grotere openbaarheid gegeven dient te worden aan het rapport van Arthur D. Doolittle, zodat de 'contractors' tijdig kunnen investeren in materieel en in mensen.

VAKLIEDEN

Indien de Isla serieuze plannen heeft om op Curaçao te blijven gevestigd, dan achtte Van Bergen het van het grootste belang dat de aannemers betrokken worden bij de uit te stippelen strategie voor de toekomst, om tijdig vakliedeh te kunnen aantrekken.

Een tikkeltje negatief geluid had de CAB-voorzitter ook: vorig jaar nam het aantal lokale arbeidskrachten bij de onder-aannemers voor de raffinaderij af met ongeveer dertig procent. Curaçao dient zich te wapenen tegen hetgeen op Aruba is gebeurd: dat in de toekomst, wanneer grotere projecten gerealiseerd gaan worden, er te weinig lokale werknemers voorhanden zijn, zodat buitenlanders dienen te worden aangetrokken. Tot zover Van Bergen van de Curaçaose Aannemers Bond.

Kara-leider Frank Martinus Arion:

"Nederlandse minister doet aan verdeel- en heerspolitiek"

WILLEMSTAD — De Curacaose schrijver-politicus Frank Martinus Arion vindt dat de Nederlandse regering zich mengt in binnenlandse aangelegenheden van de eilanden. 'Het plan van minister Hirsch Ballin om het Koninkrijk te vierendelen is een voorbeeld van verdeel- en heerspolitiek'. De leider van de politieke partij Kambio Rapido (KARA) stelt dat Aruba terug moet maar de federatie van de Antillen als dit eiland niet onafhankelijk wil worden. Een referendum over de staatkundige toekomst? Dat moet dan ook in Nederland worden gehouden. 'Pas dan is er sprake van gelijkwaardigheid'. Zoals ook blijkt uit zijn bekende boeken Dubbelspel, Afscheid van de koningin en Nobele Wilden wil Frank Martinus een 'vreedzame revolutie'.

'Die houding van Nederland loopt echt de spuigaten uit, een totale onernst met grondwettelijke afspraken. Minister Hirsch Ballin van Antilliaanse en Arubaanse zaken heeft de kaart eens bestudeerd, denk ik. De zee is blauw en de eilanden geel. Nou dan veeg je toch de Bovenwinden bij elkaar en Curacao en Bonaire pak je ook samen. Wat Nederland voorschotelt gaat in tegen alle samenwerkingsgedachten in het Caribisch gebied. Na die opsplitsing kunnen de eilanden dan concurreren met elkaar. Dat past ook goed in de verdeel- en heerspolitiek van Den Haag'.

De schrijver-politicus Frank Martinus vindt dat het Koninkrijk zich echt belachelijk maakt. Een verdeling in vieren met de mogelijkheid open tot verdere afsplitsing voor alle eilanden van de Antillen. Dan krijg je een sterrenhemel. De Nederlandse Antillen moeten bij elkaar blijven in een federatie, zo stelt hij.

Vanuit Den Haag oefent men te weinig druk uit om de Antilliaanse eenheid te behouden. Minister Hirsch Ballin zit nu zelfs achter zijn geleerde wetboeken om een plan te ontwerpen en daarmee de kleine archipel aan diggelen te gooien. Deze bruuske methode lijkt veel op inmenging in binnenlandse aangelegenheden, zo vindt Frank Martinus.

De Nederlandse regering kan beter zorgen dat een minister van Economische Zaken de eilanden erbij doet in plaats van Hirsch Ballin van 'verdeelzaken'. Er is behoefte aan versterking van de economie. Nederland wil immers niet opgescheept worden met de armlastige kleine eilanden Saba, Statius en Bonaire. Men gaat er zomaar vanuit dat deze eilanden niet te ontwikkelen zijn. Frank Martinus heeft een optimistischer visie: we gaan ze welvarender maken zodat ze zelfstandig kunnen functioneren. Een eiland als Sint Eustatius kon aan het begin van deze eeuw zichzelf bedruipen, maar sinds de ontwikkelingshulp uit Nederland kwam, is iedereen daar ambtenaar geworden. Frank Martinus 'Als Antillianen moeten we ons verantwoordelijk voelen voor die eilanden en daar moet je dan aan meebetalen'.

BIJGAAND artikel is geschreven door Elly Wempe. Zij is onder meer correspondent voor De Volkskrant en de in Nederland verschijnende GPD-bladen. Het artikel is deze week in verscheidene Nederlandse kranten verschenen.

Volgens het partijprogramma van de KARA moeten de Antillen onafhankelijk worden, uiterlijk in 1998. 'Nederland verzorgt nu onze defensie en buitenlandse betrekkingen. We kunnen naar vermogen deelnemen in de militaire eenheid, die onze eilanden verdedigt. Wel kunnen we zelf in onze eigen regio diplomatieke contacten onderhouden. Dan zijn we zo zelfstandig mogelijk'. De Antillen en Nederland kunnen dan op basis van wederzijds voordeel met elkaar samenwerken binnen het Statuut. Zelf de buitenlandse betrekkingen onderhouden is belangrijk voor de eigenwaarde. Dan moet je dus het buitenlandse beleid op elkaar afstemmen, zodat men in Den Haag weet wat er in Willemstad leeft. Frank Martinus: 'Dat vind ik wel goed van Hirsch Ballin. Hij wil het buitenlandse beleid samen doen. Voor het eerst wordt ook rekening gehouden met Antilliaanse belangen'.

De Antillen willen al jarenlang een eigen man op de Nederlandse ambassade in Venezuela. Men draait om de hete brei heen. Kennelijk zijn de belangen daar tegengesteld, zo vermoedt Martinus, want anders had men er allang een Antilliaan benoemd.

Een eigen defensie voor de eilanden vindt de nieuwbakken politicus niet haalbaar; de gebeurtenissen in Suriname van de afgelopen jaren tonen aan welke gevaren dat in zich bergt.

Ook het eiland Aruba kan terugkeren naar de federatie van Antilliaanse eilanden, zo vindt Frank Martinus Arion. Dat het eiland plotseling niet meer onafhankelijk hoeft te worden leidt volgens hem tot onduidelijkheid. Er was immers in het Statuut vastgelegd dat Aruba in 1996 onafhankelijk wordt. 'Een groot deel van de Arubanen is ervan overtuigd dat het ze zelf kunnen maken als zelfstandig land. Nederland had dat moeten stimuleren. Als zij de onafhankelijkheid niet meer willen, moeten zij terug naar de federatie van de Antillen, punt. Nu is Aruba opnieuw nergens aan gebonden, morgen komem ze met een onmogelijk plan en daar moeten we dan weer eindeloos over onderhandelen'. Bij de federatie van de Antillen kan ook de vroegere kolonie Suriname worden betrokken, Het is zinvol om zoveel mogelijk samen te werken, aldus Martinus.

Opmerkelijk is dat de bevolking bij dergelijke belangrijke beslissingen over de toekomst nog steeds niet werd gehoord. KARA vindt dat ook in Nederland een volksraadpleging moet komen. Er moet een volksraadpleging komen in het hele Koninkrijk. Ook de Europese Nederlanders mogen zich erover uitspreken hoe ze het Koninkrijk zien. Frank Martinus: 'Het moet wederzijds worden. We moeten toe naar gelijkwaardigheid van de landen binnen het Statuut'. Dat betekent tegelijkertijd dat de mensen goed moeten worden voorgelicht over de eilanden in de West. De doorsnee Nederlander weet te weinig van de Antillen en Aruba af.

WILLEMSTAD — In het kader van het nascholingsbeleid van het Bestuurscollege van Curaçao is in september 1988 de orthopedadoge drs Glynis Melfor in opdracht van de gedeputeerde van Onderwijs, Dito Mendes, begonnen met schoolwerkplanontwikkeling op de scholen voor speciaal onderwijs. Als eerste school is de Ala Blankaschool (school voor moeilijk lerende kinderen) gekozen. In verband hiermee legde gedeputeerde Mendes op 25 januari een werkbezoek af aan de genoemde school. Dit, op uitnodiging van drs Glynis Melfor en de teamleden van de Ala Blankaschool.

Tijdens het bezoek van de gedeputeerde werd hem het eerste exemplaar van de beginsitautie van het vakgebied 'lezen' van die school overhandigd. Het werkstuk is een afgerond gedeelte van het schoolwerkplan en bevat een overzicht en een verantwoording van het doel, de inhoud en de organisatie van het leesonderwijs op deze school. Het is een deel van een planningsdocument, dat in eerste instantie een beschrijvend document is, maar aangezien doel, inhoud en organisatie kunnen veranderen, kunnen ook afgeronde of geplande vernieuwingen aangegeven worden. Bij deze gelegenheid was Sixto Wallé, hoofd van het RK Schoolbestuur, aanwezig.

Foto vlnr: Melfor, Mendes, Elmer Melfor en Wallé.

HET WEER

WEERSVERWACHTING GELDIG tot morgenmiddag 12.00 uur l.t.:

Licht tot half bewolkt, mogelijk tijdelijk zwaar bewolkt met kans op een plaatselijke bui.

Matige tot vrij krachtige, af en toe zelfs krachtige tot harde, oostelijke wind (tussen vijftien en dertig knopen).

Onder invloed van een 'hoge drukgebied' boven de Atlantische Oceaan en een 'lage drukgebied' boven het noordelijke deel van Zuid-Amerika heerst er een krachtig windveld die de Benedenwindse eilanden in de komende 24 uur zal blijven beïnvloeden. Alhoewel de vochtigheid en onstabiliteit voldoende zijn om een plaatselijke bui tot ontwikkeling te doen komen, wordt de buienactiviteit door de krachtige Passaatwind sterk onderdrukt.

Openhouse landhuis Brievengat

WILLEMSTAD —Zondag is weer open house in het landhuis Brievengat. Men kan er van tien uur 's morgens tot drie uur 's middags terecht voor lekkere Indische en Kriyoyo hapjes. Lokaal vervaardigde handenarbeidartikelen zijn er ook te koop. Een folkloristische groep treedt vanaf elf uur op.

Expositie Agnes Kersten, Ria Houwen

WILLEMSTAD —Op vrijdag negen februari om half negen 's avonds wordt in Gallery eighty six de opening verricht van een expositie van aquarellen van Ria Houwen en tekeningen van Agnes Kersten. De expositie is te zien tot 28 februari. Openingstijden zijn van half tien tot twaalf en van drie tot half zes. Op maandag en zaterdag is de galerie alleen 's morgens geopend.

Gelukstelegram naar Jesurun

WILLEMSTAD —Premier Maria Liberia-Peters heeft een gelukstelegram gestuurd aan collega en partijgenoot Edsel Jesurun in verband met diens benoeming tot man van het jaar door Antilliaanse organisaties in Nederland. 'Papy' werd op donderdagavond gehuldigd, ondanks het weer en de wind in Nederland.

Mevrouw Liberia zegt in haar telegram dat Jesurun ondanks de relatief korte tijd dat hij in Nederland zit, inhoud heeft gegeven aan de functie van gevolmachtigd minister. 'Proficiat met deze eervolle benoeming namens de regering en de bevolking van de Antillen,' aldus het telegram dat gisteren premier Maria Liberia naar haar collega in Den Haag stuurde.

India viert onafhankelijkheidsdag

■ WILLEMSTAD — *Gouverneur mr Jaime Saleh heeft gisteren ter gelegenheid van de viering van de onafhankelijkheidsdag van de Republiek India een rede uitgesproken. De ontvangst werd bijgewoond door enkele honderden personen.*

Foto: gouverneur Saleh tijdens het uitspreken van zijn toespraak.

Openbare Statenvergadering inzake diploma-erkenning

WILLEMSTAD —Het beleid van de overheid met betrekking tot de erkenning van in de regio behaalde diploma's en dan in het bijzonder die van apothekers en apothekers- assistenten is het agendapunt van een openbare vergadering van de Staten. Deze vergadering begint woensdagochtend om tien uur en werd aangevraagd door de fractie van de NVP.

Hoewel het beleid ten aanzien van de vestiging van apotheken strict formeel een eilandelijke aangelegenheid is, zullen de parlementariers ook daarover een debat voeren met de minister van volksgezondheid. De NVP zou in elk geval willen bereiken dat er regels opgesteld worden, opdat de vestiging van apotheken aan banden wordt gelegd, verklaarde vandaag NVP- fractieleider, Rufus McWilliam aan de Amigoe.

De kwestie van de legaliteit en erkenning van twee in Mexico behaalde apothekersdiploma's heeft de afgelopen week voor de nodige opschudding gezorgd in politiek Willemstad. Daarbij kwamen vooral minister Ivo Knoppel en de voormalige minister van onderwijs, Frank Rozendal (DP) aan het woord. De oppositiepartijen hebben zeer fel op deze gang van zaken gereageerd en daarbij de minister in kwestie beticht van wanbeleid. Die zal zich in de Statenvergadering kunnen verdedigen. Een besloten centrale commissievergadering over ditzelfde onderwerp werd al aangevraagd door de MAN. De NVP besloot een stapje verder te gaan en een openbare vergadering aan te vragen. Dat gaat dus aanstaande woensdag gebeuren.

Verhuurster spreekt zichzelf tegen

Kort geding O. tegen O.M. krijgt staartje

WILLEMSTAD — Het kort geding dat de man M.O. aanspande tegen het Openbaar Ministerie heeft onverwacht een staartje gekregen. Eén van de betrokken partijen bleek na het vonnis van de rechter in kort geding een uitspraak te doen die strijdig was met hetgeen zij eerder had beweerd.

De kwestie draait om een huis aan de Veerisweg dat O. huurde. In de tijd dat O. tijdelijk het huis leeg liet staan, haalde de verhuurster B.-T. de totale inboedel weg met assistentie van de politie. De agenten verklaarden in een proces verbaal dat zij meenden het huis te kunnen betreden omdat de verhuurster zei dat er geen huurcontract meer bestond, daar O. geen huur meer betaalde. O. schrok bij de ontdekking dat in zijn afwezigheid men de sloten van zijn woning had opengebroken. Bekenden waarmee hij in onmin leefde, hadden zijn spullen weggenomen. De politie deed te weinig met zijn aangifte en ging niet kijken naar de ontdekte vindplaatsen van de weggenomen goederen. O. eiste in kort geding onderzoek naar de zaak, onderzoek naar medeplichtigheid van de politie en teruggave van al zijn spullen.

Rechter Kolfschoten oordeelde gisteren dat het O.M. voldoende aandacht had besteed aan zijn klacht. Er waren verhoren geweest en er was geen reden voor arrestatie of huiszoeking van de adressen waar de wegenomen goederen zich bevonden. Het feit dat de politie de leegstaande woning betrad vond Kolfschoten te rechtvaardigen omdat de verhuurster verklaard had dat de woning verlaten was en zij niet wist waar O. zat. Hier hoefde niet strafrechterlijk ingegrepen te worden vond de magistraat.

LOSSE SCHROEVEN

De uitspraak van Kolfschoten kwam echter op losse schroeven te staan toen de verhuurster in een zogenaamde eis van reconventie een bevel wilde afdwingen tot officiële ontruiming wegens de beëindiging van de huur. Kolfschoten moest bij het aanhoren van de eerste woorden van haar advocaat constateren dat er dus wèl een huurovereenkomst bestaat.

De eis van reconventie werd ingediend nadat de beslissing van de rechter was gevallen en de advocaat van O. na de verloren zaak de sleutels eiste van de sloten die de verhuurster had aangebracht na het leeghalen van de O.'s woning. B.-T. eiste op haar beurt van O. de sleutels van de oude deursloten en van de sloten die O. over de sloten van B.-T. had aangebracht. Met die dubbele sloten wilde hij zich ervan verzekeren dat het huis onberoerd zou blijven voor de duur van het proces. Dit bleek nodig want nadat de advocaat van O. bij de hoofdofficier van Justitie een onderzoek vorderde naar de inbraak, hadden onbekenden stilletjes weer enkele meubels en persoonlijke bezittingen van O. in het huis neergezet.

De achtergrond van het geschil is een ruzie tussen de familie van de concubine van O. en O. zelf. De verhuurster en de familie zouden samen de hulp van zeer goed bevriende politiemannen ingeroepen hebben om de spullen van O. weg te halen uit het huis. Zij namen niet alleen meubels mee maar ook persoonlijke bezittingen van O. waaronder zijn gereedschap en zijn administratie. Een deel van het gereedschap is in gebruik bij de familie, een deel van de administratie is weggegooid. Slechts een vijfde van de boedel is door de onbekenden teruggezet in het huis. Het betreft goederen van betrekkelijk weinig waarde aldus de advocaat van O., mr Delahaye.

KWITANTIES

Tijdens de rechtszaak kwam naar voren dat er een mondeling huurcontract bestaan moet hebben. Verhuurster verklaarde eerder zelf dat de woning voor 500 gulden per maand verhuurd werd en dat O. de verbouwingskosten kon verrekenen. O. verbouwde voor 3500 gulden maar kan de kwitanties niet meer overleggen omdat ook die gestolen zijn.

Kolfschoten zei vrijdagochtend dat O. moet trachten deze bewijsstukken terug te krijgen. Lukt hem dat niet dan zal het gerecht een expert moeten aanwijzen om de verbouwingskosten te schatten.

De rechter adviseerde mevrouw B.-T. de sleutels aan O. te overhandigen. Wil zij de huurovereenkomst toch beëindigen dan zal zij de huurcommissie moeten inschakelen. Het is niet duidelijk of het feit dat er een mondeling huurcontract bestaan blijkt te hebben, betekent dat de politie-agenten toch een tekortkoming te verwijten valt. Advocaat Delahaye stelt namenlijk nog steeds dat de agenten zich er bij O. (die bij zijn ouders woonde) van hadden moeten vergewissen dat hij werkelijk het huis verlaten had. Zij hadden O. met enige moeite kunnen traceren. Twee van de drie betrokken politieagenten zijn hoofdagent.

Rechter Kolfschoten heeft de zitting van vrijdag opgeschort. Hij heroverweegt zijn vonnis en komt vrijdagochtend terug op de zaak.

O. zit inmiddels weer in zijn woning aan de Veerisweg.

Posterijen komen met florazegels

WILLEMSTAD —De posterijen van de Nederlandse Antillen geven op 31 januari een serie florazegels uit, om aandacht te schenken aan de Antilliaanse natuur. Het gaat om zes zegels waarbij speciale aandacht wordt gewijd aan minderbekende maar toch mooie planten. De posterijen schenken beurtelings aandacht aan hetzij de flora of fauna. Ontwerper van de jongste florazegels is John Baselmans. Ze zijn vanaf 31 januari tot en met uiterlijk 30 januari 1991 verkrijgbaar bij alle postzegelloketten.

Uit het eerste bulletin van de filatelistische dienst, Filinfo, blijkt verder dat deze dienst tevreden is over de ontwikkelingen van het afgelopen jaar: er werden veel meer postzegels gepresenteerd en de omzet nam flink toe. Een unicum, zo meldt het blad, waren de zegels in verband met de kankerbestrijdingscampagne. De posterijen namen verder voor het eerst als zelfstandige postadministratie deel aan aan een internationale tentoonstelling.

Wat betreft de eerstvolgende emissies blijkt uit het bulletin dat op negen fabruari een briefkaart van het Sand Dollar hotel op Bonaire verschijnt in verband met de officiële opening van dat hotel. Op zeven maart volgen de sociale en culturele zegels met toeslag, gewijd aan de stichting Totolika en de Antilliaanse padvinders. Op zeven mei worden zegels uitgegeven in verband met honderd jaar zusters Dominicanessen op Sint Maarten.

Kiwanis Club Curaçao bestaat 25 jaar

■ WILLEMSTAD — *Gouverneur mr Jaime Saleh was gisteravond de eregast tijdens een uitgebreid feestelijk diner ter viering van het 25-jarig bestaan van de Kiwanis Club Curaçao. De dinerbijeenkomst werd gehouden in het Curaçao Caribbean Hotel & Casino.*

Foto: de hoofdtafel met het Kiwanis-bestuur en de gouverneur.

Horecaf comite

WILLEMSTAD —De vakbond van werknemers in de horeca, Horecaf, heeft een nieuw uitvoerend comité. Dat werd gekozen tijdens de negentiende algemene vergadering die vorige week werd gehouden. Sekretaris generaal is Humphrey Mongen geworden. De vertegenwoordigers op de vergadering keurden een werkplan goed, dat zowel korte als middellange termijn projecten behelst. Die hebben betrekking op de organisatorische ontwikkeling binnen de bond, alsook bij- en omscholing.

De vakbond zal voorts haar activiteiten op het gebied van (technologisch) onderzoek en documentatie uitbreiden. Besloten werd ook dat gedurende de eerste helft van dit jaar twee buitengewone algemene ledenvergaderingen gehouden zullen worden, terwijl voor juni ook de eerste internationale toerisme- conferentie van de Horecaf wordt georganiseerd.

Het uitvoerend comité van de vakbond ziet er voor de komende drie jaar als volgt uit: sekretaris generaal: Humphrey Mongen, waarnemend sekretaris generaal: Kenneth Valpoort, sekretaris van financiën: Riles Eustatia, sekretaris van ontwikkeling en opleidingen: Sergio Leito, sekretaris belast met arbeidsverhoudingen Elvia Held- Wietske, notulist: Meredith Martis, sekretaris belast met politieke betrekkingen en p.r.: Oscar Semerel, informatie-sekretrais: Glenn v.d. Berg en sekretrais sociale zaken: Victor Chirino.

De algemene vergadering wees verder een financiële commissie aan, waarvan Erwin Clemencia voorziytet is.

Lezing in JPF

WILLEMSTAD — Vanavond om 20.00 uur begint de lezing van de Surinaamse dichter en schrijver Ruud Mungroo. In Club JPF aan de Weg naar Welgelegen zal hij enkele aspecten van de Surinaamse literatuur belichten en zal hij uit eigen werk voordragen. Ruud Mungroo behoort samen met Wilfred Texeira tot de belangrijkste hoorspelschrijvers van Suriname. Mungro publiceerde diverse malen in magazines als Oetete en Bro. Hij is onder meer auteur van de nouvelle Het Raam.

De toegang tot de lezing is gratis.

TREFFEN TUSSEN POLGARS ONBESLIST

Alle Nederlanders kwamen remise overeen

Eerste nederlaag voor Kortsjnoi een feit

WIJK AAN ZEE - Het was een woelige dag in het schaakstadje Wijk aan Zee. Voor het begin van de partijen in de tienkampen en de grootmeestergroepen van het 52e hoogovenstoernooi bleek een actiegroep alle 180 witte koningen in De Moriaan verdonkeremaand te hebben.

Nadat er uit alle hoeken en gaten voor aanvulling was gezorgd en de duels toch nog op tijd konden beginnen leed lijstaanvoerder Viktor Kortsjnoi zijn eerste nederlaag, tegen Lajos Portisch. De partij staat elders in deze krant vermeld.

Het maakten tal van schaakliefhebbers al niet meer mee. Terwijl de dakpannen in de orkaan achter de duinen door de straten vlogen besloten zij wijselijk de auto naar huis te pakken toen het nog kon.

De organisatie van het toernooi was onaangenaam getroffen toen bij een routinecontrole de witte koningen spoorloos waren. Zelfs die van de demonstratieborden waren 'ontvoerd' door een groep, die tegen het zogenoemde kustplan, dat voorziet in het storten van vervuild havenslib bij het strand, is gekant.

In 1972 was het toernooi voor het laatst met een actie geconfronteerd. Toen verdween de trofee voor de winnaar enkele dagen.

ENIGE PANIEK

De over het stadje razende storm zorgde in de avond voor enige paniek. Voor alle zekerheid werd de grote schaakzaal ontruimd omdat het dak verontrustend begon te kraken en regenwater naar binnen gutste.

De hoofdgroepen waren toen al klaar. Bij de uitgang raakte een vrouw gewond omdat zij een gesneuvelde lichtbak tegen haar hoofd kreeg en ettelijke auto's van schakers liepen beschadigingen op.

Onwetend van dit alles bleef Kortsjnoi nog urenlang in een bijzaaltje zijn verliespartij tegen Portisch analyseren. Hij kon er maar niet over uit, dat hij een op het oog behoorlijke stelling, na de Engelse opening, uit handen had gegeven. Vermoedelijk waren zijn 23e en 24e zet (c4 en f5) onnauwkeurig.

Portisch kreeg daardoor prettig spel en had geen moeite meer met de afwikkeling. "Het probleem is, dat Portisch om de een of andere reden dit soort stellingen beter doorgrondt dan ik", zei Kortsjnoi later. "Ik zal daar toch eens iets aan moeten doen."

EERSTE VERLIES

Door zijn eerste nederlaag, die Kortsjnoi de voorgaande drie ronden telkens net af kon wenden, is de situatie aan kop van groep A buitengewoon spannend geworden.

Vier spelers delen de eerste plaats met 6 1/2 punten uit elf ronden, een ongekend lage score: Kortsjnoi, Nunn, Dlugy en Andersson. Virtueel leider is echter Portisch, die een half punt minder heeft, maar zijn afgebroken partij tegen Goerevitsj kan winnen.

De tweede winnaar van de elfde ronde was Nigel Short. De Brit had een dag eerder een einde gemaakt aan een serie van drie troosteloze nederlagen en kondigde aan er tegen snelschaker Anand weer eens ouderwets tegenaan te gaan.

Het advies van John van der Wiel om het met de Franse verdediging te proberen was niet aan dovemansoren gezegd. Wit kreeg al snel een inferieure positie, die in de loop van de partij alleen maar slechter werd. Zonder er iets tegenin te kunnen brengen moest de Indiër, vorig jaar een van de vier winnaars, een nul accepteren.

NEDERLANDERS

Voor het eerst bleven de Nederlanders ongeslagen al kon er ook geen winstpartij worden begroet. Kuijf accepteerde al na ruim twintig minuten een remise-aanbod van de Amerikaan Dlugy, die zich had geërgerd omdat hij een verkeerd plan had gekozen.

Piket hield stand tegen IJslander Petursson, die als enige nog ongeslagen is, Van der Wiel trof de Sovjetrus Dokojan in een vredelievende bui en de onderaanstaande Nijboer smaakte het genoegen de andere Rus Goerevitsj, de man met de hoogste ELO-waarde, maar de minste strijdlust, een half punt afhandig te maken.

John Fedorowicz blijft in groep B met vol gas naar een indrukwekkend totaal stomen. De Amerikaanse schaker met het postuur van een bokser rekende met Van Wely af zoals hij wilde en kwam op acht punten uit negen partijen. Alleen de Zweed Hellers, die anderhalf punt minder heeft, kan hem nog achterhalen, maar er is niemand, die daar in gelooft.

Voor het eerst in het toernooi zaten twee Polgarzusjes tegenover elkaar. Zsuzsa, de oudste, en Judith, de jongste, maakten elkaar het leven niet zuur en kwamen binnen de kortste keren remise overeen.

Judith Polgar daagde daarna liefhebbers, en die waren er opvallend weinig, uit voor vluggertjes. De Fransman Renet en de Joegoslaaf Damljanovic moesten er keer op keer aan geloven, Nunn maakte zich snel uit de voeten toen Polgar vragend in zijn richting keek.

UITSLAGEN EN STAND

De uitslagen en de stand in de grootmeestergroep A, elfde ronde:

Nunn (GBR) - Andersson (Zwe) 1/2-1/2, Dlugy (Vst) -Kuijf (Ned) 1/2-1/2, Van der Wiel (Ned) - Dokojan (Sov) 1/2-1/2, Petursson (IJsl) - Piket (Ned) 1/2-1/2, Anand (Ind) - Short (GBR) 0-1, Portisch (Hon) - Kortsjnoi (Zwi) 1-0, Nijboer (Ned) - Goerevitsj (Sov) 1/2-1/2.

Stand na elf ronden:

1. Kortsjnoi, Nunn, Dlugy en Andersson 6 1/2 punten, 5. Portisch 6 en 1 afg; 6. Petursson en Short 6. 8. Anand en Dokojan 5 1/2, 10. Goerevitsj 5 en 1 afg. 11. Van der Wiel en Piket 5, 13. Kuijf 4, 14. Nijboer 2.

Grootmeestergroep B, negende ronde:

Zsuzsa Polgar (Hon) - Judith Polgar (Hon) 1/2-1/2, Sofia Polgar (Hon) - Brenninkmeijer (Ned) 1-0, Damljanovic (Joe) - Winants (Bel) 1/2-1/2, Fedorowicz (Vst) - Van Wely (Ned) 1-0, Hellers (Zwe) - Van der Sterren (Ned) 1-0.

Stand na negen ronden:

1. Fedorowicz 8 punten, 2. Hellers 6 1/2, 3. Z. Polgar 5 en 1 afg., 4. J. Polgar 5, 5. Van der Sterren en Brenninkmeijer 4 1/2, 7. Winants 4 en 1 afg., 8. S. Polgar 4, 9. Damljanovic 3 1/2 en 1 afg., 10. Peelen 3, 11. De Jong 2 1/2, 12. Van Wely 1 1/2 en 1 afg.

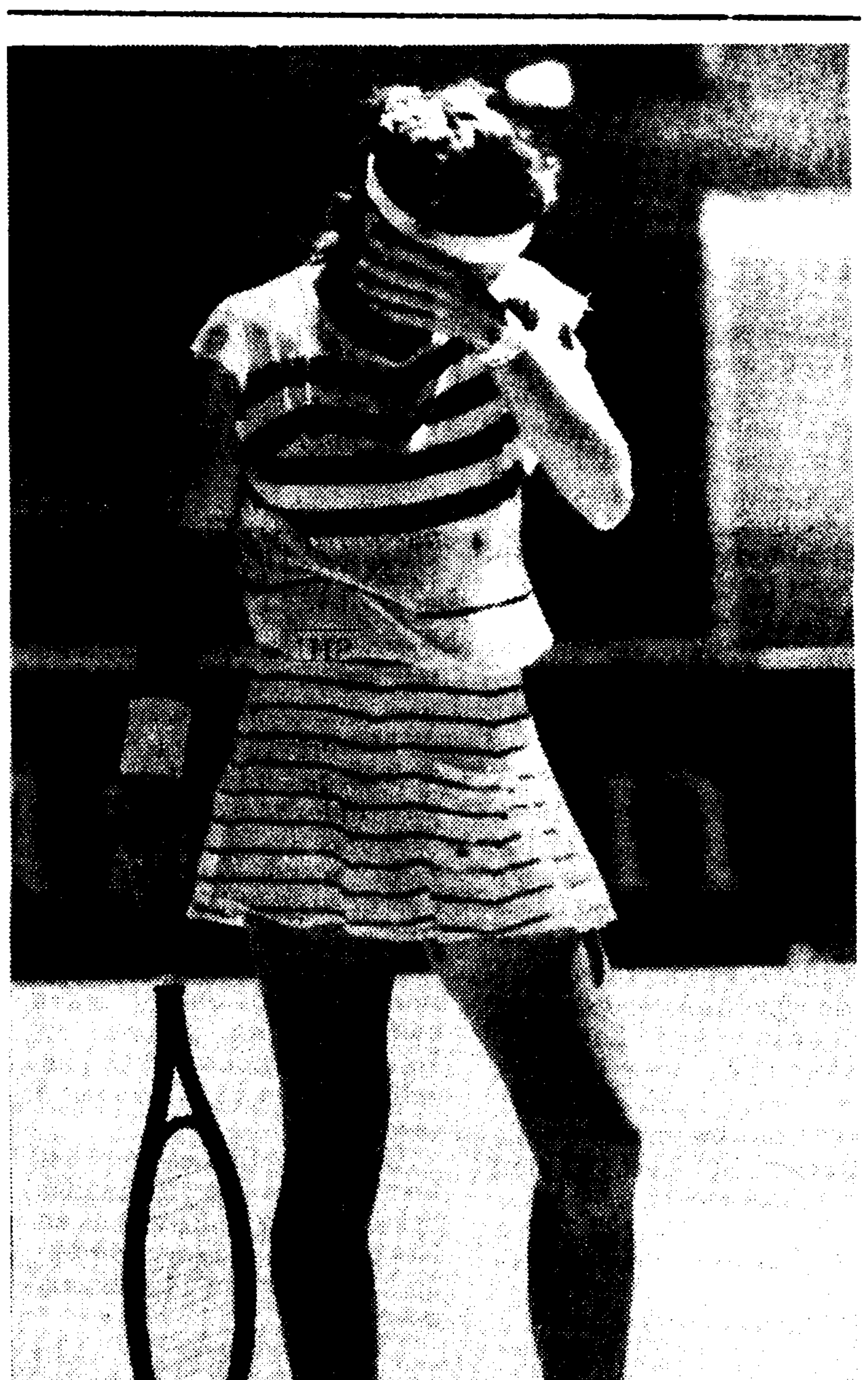
Hoogovens zet voor zet

WIJK AAN ZEE - De partij tussen de Hongaar Portisch en de tot Zwitser genaturalisserde Sovjetrus kortsjnoi verliep als volgt:

Portisch (Hon)
Kortsjnoi (Zwi)

1. c2-c4, e7-e5; Pb1-c3, Pg8-f6; 3. g2-g3, d7-d5; 4. c4xd5, Pf6xd5; Lf1-g2, Pd5-b6; 6. Pg1-f3, Pb8-c6; 7. 0-0, Lf8-e7; 8. a2-a3, 0-0; 9. b2-b4, Tf8-e8; 10. Ta1-b1, Le7-f8; 11. d2-d3, a7-a5; 12. b4-b5, Pc6-d4; 13. Lc1-b2, Lc8-g4; 14. Pf3-d2, Dd8-c8; 15. Tf1-e1, a5-a4; 16. Dd1-c1, Lg4-d7; 17. Pd2-f3, c7-c5; 18. b5xc6 (e.p.), Ld7xc6; 19. Pf3xd4, e5xd4; 20. Lg2xc6, b7xc6; 21. Pc3-e4, c6-c5; 22. Dc1-c2, Dc8-d8; 23. Lb2-c1, c5-c4; 24. d3xc4, f7-f5; 25. Lc1-g5, Dd8-c7; 26. c4-c5, Pb6-c8; 27. Lg5-f4, Dc7-c6; 28. Pe4-g5, Dc6-d5; 29. Te1-d1, h7-h6; 30. Pg5-f3, Dd5xc5; 31. Dc2-a2+, Kg8-h7; 32. Pf3xd4, Dc5xa3; 33. Da2xa3, Lf8xa3; 34. Pd4-b5, La3-f8; 35. Pb5-c7, Pc8-a7; 36. Pc7xa8, Te8xa8; 37. Lf4-d6, Pa7-c6; 38. Ld6xf8, Ta8xf8; 39. Td1-d6.

Zwart geeft op (1-0).

■...Mary Joe Fernandez kon haar verdriet nauwelijks de baas na haar nederlaag in de finale van het 'Australia Open'...

■MELBOURNE — Steffi Graf (West-Duitsland) heeft 'Australia Open' gewonnen. Na haar overwinning op de Amerikaanse Mary Joe Fernandez poseerde zij voor de fotografen. De cijfers: 6-3 en 6-4.

Inzet vrijgeven Branco

Braziliaanse bond en FC Porto ruziën

PORTO - De Braziliaanse voetbalbond en lijstaanvoerder Porto uit de Portugese competitie hebben een diepgaand meningsverschil over international Branco. Het resultaat is dat de club zijn speler weigert af te staan voor de oefencampagne van Brazilië en dat kan weer tot gevolg hebben dat de verdediger het toernooi in Italië mist.

Ricardo Teixeira, de voorzitter van de Braziliaanse bond, voert in Portugal besprekingen met de clubs om de vijf internationals die voor Porto, Benfica en Sporting spelen, vrij te krijgen voor de voorbereiding van anderhalve maand op de strijd om het wereldkampioenschap.

NOG SCHULDIG

Volgens Teixeira weigert de club de speler af te staan voordat een som van 50.000 gulden betaald is, die de bond volgens de club nog schuldig is. "Een dergelijke bedreiging kan de Braziliaanse bond niet aanvaarden", stelde Teixeira.

"Ik ben bang dat de speler het slachtoffer wordt van dit standpunt. Indien Porto zijn mening niet wijzigt wordt Branco pas een dag voor het begin van het wereldkampioenschap vrijgegeven, terwijl de andere internationals dan ruim zes weken samen getraind hebben."

De club weigerde donderdag commentaar te geven. Branco vond dat beide partijen maar tot overeenstemming moesten komen. "Ik zou het heel triest vinden als ik geen kans kreeg voor de tweede keer in een wereldkampioenschap te spelen, aan de andere kant wil ik mij ook niet bloot stellen aan het risico van een hoge boete."

'Ik kan nog sneller'

Carl Lewis blij met wereldrecord

RALEIGH - Carl Lewis is zo blij met zijn aanwijzing tot wereldrecordhouder op de 100 meter, dat hij er motivatie uit put de tijd binnenkort scherper te stellen. De Olympische kampioen staat met 9,92 nummer een in in de boeken van de internationale atletiekfederatie (IAAF), sinds Ben Johnson daar vorige week werd uitgeschrapt.

De Canadees liep in 1987 bij de strijd om de wereldtitels in Rome 9,83. Voor een regeringscommissie in zijn geboorteland gaf hij later toe, die prestatie met behulp van stimulerende middelen te hebben geleverd. Eerder al moest de in Seoul positief bevonden atleet zijn gouden medaille inleveren.

Johnson liep in de Olympische finale van 1988 harder (9,79) dan zijn eigen wereldrecord, maar deze prestatie werd onmiddellijk na zijn diskwalificatie doorgestreept. De tijd die in Seoul als tweede finishende Lewis geldt nu als wereldrecord.

'OPRECHT GELOPEN'

"In al die jaren heb ik hard en oprecht gelopen", verklaarde Lewis. "Ik ben serieus bezig geweest met topsport en heb overal ter wereld belangrijke wedstrijden gewonnen. Het is een goed gevoel weer officieel in het bezit te zijn van het wereldrecord."

De 28-jarige Amerikaan vervolgde: "Er zullen altijd mensen zijn die nu zeggen dat ik op een goedkope manier aan het record ben gekomen. Daar kan ik niet mee zitten. Ik wil wel bewijzen dat ik nog sneller kan. Ik geloof stellig dat ik daarvoor de capaciteiten heb."

Over zijn plannen voor het komende seizoen zei Lewis dat hij negen internationale topevenementen wil aflopen. Twee in de Verenigde Staten, de rest in Europa. Hij overweegt bovendien in Sestriere (Ita) het wereldrecord verspringen (Bob Beamon, 1968) aan te vallen.

Lewis wilde niets concreets zeggen over een eventuele tweestrijd met Johnson, wiens IAAF-schorsing van twee jaar in september van dit jaar afloopt.

Marokko wil WK voetbal

CASABLANCA - Marokko wil zich weer kandidaat stellen om de eindronde van het wereldkampioenschap voetbal te organiseren. Voor de organisatie van het WK-voetbal in 1994, aan de Verenigde Staten toegewezen, meldde Marokko zich ook al. Het Afrikaanse land wil nu in 1998 het toernooi om de wereldtitel binnen de grenzen halen.

Dat heeft de minister van toerisme Moussa Saadi in Casablanca gezegd. "Een land uit de derde wereld en zeker uit Afrika, moet ook eens aan de beurt komen voor het WK-voetbal", aldus de minister. "Marokko is in staat zo'n evenement naar behoren te laten verlopen."

Erbach voor onderzoekcommissie:

Gouden medaille was in DDR 40 mille waard

OOST-BERLIJN - Oostduitse atleten hebben na de Olympische Spelen van Seoul per persoon ongeveer 40.000 gulden voor het winnen van een gouden medaille ontvangen. Dat heeft Gunther Erbach, voormalig directeur van Sportzaken in de DDR, voor een onderzoekscommissie in Oost-Berlijn verklaard. De commissie stelt een onderzoek in naar vermeende corruptie en fraude in de sportwereld voor de politieke en maatschappelijke omwenteling in het oostblokland.

De DDR won in seoul 37 gouden, 35 zilveren en 30 bronzen medailles. Volgens het Oostduitse persbureau ADN hebben ook de winnaars van een zilveren en bronzen medaille een flinke premie ontvangen.

Erbach bekende dat tijdens zijn ambtsperiode, van 1973, Volker Ranke, de vicevoorzitter van de overkoepelende nationale sportbond (DTSB), ruim 200.000 gulden als renteloos krediet kreeg. Het geld was afkomstig uit een pot van 35 miljoen gulden ter bevordering van de topsport in de DDR.

Hoe dat bedrag precies besteed werd kon Erbach de onderzoekers niet duidelijk maken. "De communistische partij bepaalde wat er met het geld gebeurde. De relatie tussen de DTSB en de partij was vaag en gecompliceerd. Ik had er geen zicht op", aldus Erbach.

Schorsing AEK gehandhaafd

GENEVE - De beroepscommissie van de UEFA heeft besloten de straf tegen AEK Athene, dat voor een jaar werd uitgesloten van deelneming aan Europees voetbal, te handhaven.

De Griekse club had eerder beroep aangetekend tegen de beslissing van de strafcommissie.

AEK was geschorst wegens misdragingen van supporters tijdens de thuiswedstrijd tegen de Franse kampioen Olympique Marseille, in de tweede ronde van het Europese toernooi voor landskampioenen.

De coach van de tegenpartij en onpartijdige officials werden met voorwerpen bekogeld, terwijl de aanvang van de wedstrijd werd vertraagd door het afsteken van veel vuurwerk.

AEK Athene werd uitgeschakeld door Olympique.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur, vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 aar.

/OLLEYBALL
Silver Blasters)
heren
19.00 uur Stakamahakchi vs Watakeli;
20.30 uur Silver Blasters vs Yellow Birds;
dames
19.00 uur Yellow Birds vs Shuatanari;
20.30 uur Hurricane vs Green Socks - sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

*****

ZONDAG
SOFTBALL
(Asosiashon di Softbòl Kòrsou)
10.00 uur start herenkampioenschap -CBS-terrein Muizenberg.
dames
14.00 uur (A-kl.) Hell Angels vs Chez Suzenne;
16.00 uur (AA-kl.) Blue Angels vs Cardenales - Little League Ballpark.

VOLLEYBALL
(Silver Blasters)
heren
18.00 uur Silver Blasters vs Watakeli;
19.30 uur Xaverianen vs Yellow Birds;
dames
18.00 uur Yellow Birds vs Xaverianen;
19.30 uur Green Socks vs Shuatanari -sportzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

ATLETIEK
(Curaçaosche Atletiek Bond)
07.00 uur start derde straat- en veldloop in de omgeving van Solitron (Mahuma).

*****

Zwart geeft op (1-0)

Pot nieuwe trainer NAC

BREDA - Eerste-divisieclub NAC heeft Cor Pot als trainer voor de komende twee seizoenen gecontracteerd, met een optie voor nog een seizoen. De 38-jarige trainer volgt Hans Verel op, die met ingang van de volgende voetbaljaargang in dienst treedt van DS'79.

Pot is op dit moment trainer van RBC. Voorheen was hij werkzaam bij de Voorburgse amateurclub Wilhelmus en als jeugdtrainer bij Feyenoord.

Score-bord

De spelregels van het Amigoe Score-bord:

1. Per gezin kan er wekelijks maximaal slechts één volledig ingevuld formulier worden ingediend dat meedingt naar de prijzen.
2. Op de inzending moeten de naam en het adres (ook eiland) in blokletters worden ingevuld.
3. Een goed ingevulde kolom is die welke een cijfer van 1, 2 of 3 bevat bij alle twaalf wedstrijden die verschijnen op het invul-formulier op de Score-bord pagina op de donderdag.
4. Als er een "1" wordt ingevuld achter een wedstrijd, wordt een overwinning voor de thuisclub voorspeld. Een "2" voorspelt een overwinning van de bezoekende vereniging. Een "3" staat voor een gelijkspel.
5. Bij afgelaste wedstrijden geldt de vervangende uitslag van de organisatoren van de Amigoe Score Bord.
6. De uitslagen van de winnaar(s) van de week zullen in de dagen volgend op de gespeelde wedstrijden worden gepubliceerd in de Amigoe.
7. Het is niet de bedoeling zich te melden bij goed ingevulde kolommen.
8. Inzendingen moeten op Curaçao uiterlijk de donderdag daarop zes uur p.m. ingeleverd worden aan het adres hotel-bar-restaurant La Paix, Rio Canarioweg 7, of bij Valco aan de Santa Rosaweg 48. Later ingediende formulieren dingen niet mee.
9. Inzendingen op Aruba moeten uiterlijk woensdag voor 5 uur 's middags zijn ingeleverd op het Amigoe-kantoor aan de Nassaustraat 110. Die van Bonaire ook voor woensdag uiterlijk 5 uur 's middags bij correspondent Hubert Linkels aan de Kaya Gobernador N. Debrot 154. De Amigoe op Curaçao ziet erop toe dat die te bestemder plaatse arriveren.
10. Deelname is exclusief voor abonnees van de Amigoe! Veel succes!

Nu verschoven naar 25 februari

Competitieduel tussen Sparta en Ajax uitgesteld

ROTTERDAM - De storm van donderdag heeft ongekende schade toegebracht aan het stadion van Sparta. Op Spangen zijn de overkappingen van de overdekte tribunes afgewaaid.

In feite is alleen de kleinste staantribune ongeschonden uit de storm gekomen. Gezien de verwoestingen, ook van de afrastering om het veld, achtte manager Charles van der Steene het uitgesloten dat zondag de wedstrijd tegen Ajax doorgang zou kunnen vinden.

Het bestuur van de Rotterdamse club is onmiddellijk nadat de ernst van de schade, die voorlopig nog niet te ramen is, bekend werd, gaan vergaderen om te onderzoeken of er zondag een uitwijkmogelijkheid gevonden kan worden voor het competitieduel met Ajax.

Volgens Sparta komt het nabijgelegen Harga van SVV niet in aanmerking, ten eerste omdat de Schiedamse eerste-divisieclub zaterdag een thuiswedstrijd speelt tegen Helmond Sport, ten tweede omdat de accommodatie ontoereikend is. Verhuizen naar het stadion Feyenoord is ook problematisch omdat de wedstrijd te boek staat als risicoduel.

Donderdagavond is definitief besloten dat het voor zondag vastgestelde competitieduel Sparta-Ajax zondag niet doorgaat. Dat deelde voorzitter Floor Bouwer van Sparta donderdagavond mee.

AFGELASTING

De afgelasting gebeurde na overleg met secretaris Jan Huybregts van de KNVB. De wedstrijd kan niet gespeeld worden omdat Sparta geen kans ziet de schade aan de tribunes en afrastering op Spangen, die donderdag door de storm werd veroorzaakt, tijdig te herstellen.

De competitie-wedstrijd is verplaatst naar 25 februari. De KNVB heeft dit vrijdag besloten.

Wanneer de andere achterstallige wedstrijd van Ajax, tegen FC Den Haag, wordt afgewerkt, is nog niet bekend. Dit duel werd vorige week op verzoek van de spoorwegpolitie uitgesteld. De trip van Ajax naar Egypte, dat in de week voorafgaande aan het carnavalsweekeinde stond gepland, komt hierdoor mogelijk in het geding.

Op 25 februari wordt bovendien Haarlem - FC Den Haag gespeeld. Dit duel stond voor Tweede Paasdag op het programma. Op verzoek van de politie van Haarlem is dit duel verplaatst. De derde wedstrijd die op 25 februari wordt gespeeld is Groningen - PSV. Deze ontmoeting, bij het begin van de competitie verboden, was al eerder voor deze datum gepland.

■ *NEW ORLEANS — De vierentwintigste editie van de Super Bowl in de Verenigde Staten lijkt alle verkooprecords te gaan breken. Morgen wordt de partij gespeeld tussen de Denver Broncos en de San Francisco 49ers. Foto: Een beeld van de winkels die volgestouwd zijn met souvenirs van de Super Bowl.*

MELBOURNE — De organisatoren van de Grand Slam-Cup, het prestigieuze evenement waarmee de Internationale Tennis Federatie ITF het jaar wil afsluiten, hebben donderdag in Melbourne besloten het deelnemersveld uit te breiden van acht naar zestien spelers.

Het toernooi, dat wordt gehouden in Stuttgart, is gedoteerd met een prijzengeld van 12 miljoen gulden. Het deelnemersveld wordt samengesteld door de resultaten van de spelers bij de vier grand slam-toernooien (Melbourne, Parijs, Wimbledon, New York) met elkaar te vergelijken. De winnaar van een Grand Slam krijgt 600 punten, de finalist 450. Vervolgens wordt verder geteld.

VIER MILJOEN GULDEN

Voor de winnaar van het toernooi ligt een bedrag klaar van 4 miljoen gulden, de twee spelers die zijn aangewezen als reserve zijn verzekerd van 100.000 gulden.

De ITF heeft van een groot aantal topspelers hevige kritiek te verduren gekregen. Het toernooi vindt plaats net na de de door de spelersvakbond georganiseerde masters. Volgens de spelers probeert de ITF met het evenement de ATP in de wielen te rijden. McEnroe sprak over het toernooi, en dan vooral het prijzengeld, als "de ITF doet voorkomen alsof wij hoeren zijn die voor geld alles doen". Ook Boris Becker liet zich laatdunkend uit over het evenement. Slechts Ivan Lendl heeft tot op heden toegezegd in Stuttgart in actie te zullen komen.

Betoging tegen moorden op Moslims

■ *RAWALPINDI - Honderden Moslims die afkomstig zijn uit Kashmir demonstreerden in de Pakistaanse stad Rawalpindi tegen het optreden van het leger van India in de Indische staat Kashmir. Daar is het al dagen onrustig als gevolg van acties van militante aanhangers van de afscheidingsbeweging. Bij het optreden van het leger is een aantal van hem omgekomen. De demonstratie in Pakistan werd gehouden op de Dag van de Republiek. (AFP-*

SRINAGAR — Indiase veiligheidstroepen hebben vrijdag in Handawor in de noordelijke deelstaat Kashmir zeker negen islamitische betogers doodgeschoten en 40 demonstranten verwond. Leden van een para-militaire eenheid openden het vuur toen duizenden demonstranten hen aanvielen, zo hebben ooggetuigen en functionarissen verklaard.

Volgens functioanrissen in Handowar, een plaats 80 kilometer ten noordwesten van Srinagar, omsingelden duizenden betogers vrijdag een vrachtwagen van de veiligheidstroepen. De mannen op de wagen openden daarop het vuur en doodden zeker negen mensen.

Nadat de vrachtwagen was vertrokken verjoeg de menigte veiligheidstroepen uit het politiebureau plunderden het alvorens andere regeringsgebouwen in brand te steken.

De ongeregeldheden in Handowar volgen op betogingen in Srinagar voor onafhankelijkheid van de deelstaat Jammu en Kashmir of een samengaan met het naburige Pakistan. De protesten in Srinagar hebben de afgelopen week aan meer dan 50 mensen het leven gekost.

De demonstranten riepen op tot een heilige oorlog tegen India.

In vierde kwartaal van 1989:

Winst gestegen van Occidental Petroleum

CHICAGO - De winst van de Amerikaanse oliemaatschappij Occidental -petroleum in het vierde kwartaal van 1989 is gestegen van zeven miljoen dollar (1988) naar dertig miljoen miljoen dollar. De winst per aandeel bedroeg nu 0,10 dollar tegenover 0,02 dollar over dezelfde periode in 1988. Daarbij moet rekening worden gehouden met een voorziening van 45 miljoen dollar in het vierde kwartaal van 1988.

Over de gehele periode van 1989 behaalde de oliemaatschappij echter een lagere winst van 285 miljoen dollar tegenover een positief resultaat van 302 miljoen in 1988. De winst per aandeel zakte van 1,21 dollar in 1988 naar 1,03 dollar vorig jaar. De winst over geheel 1989 werd opgekrikt door bijzondere baten van 49 miljoen dollar. In 1988 bedroegen de baten zelfs 190 miljoen dollar.

De kwartaalomzet ging, in vergelijking met het vierde kwartaal van 1988, terug met driehonderd miljoen dollar naar vijf miljard dollar. De omzet voor het gehele jaar was hoger en bedroeg 20,1 miljard dollar in het afgelopen boekjaar. In 1988 behaalde Occidental een omzet van 19,4 miljard dollar.

Moorddadige concurrentie

MARSEILLE — De politie van Marseille heeft de directeur van een groep privé-klinieken voor verhoor meegenomen. De directeur, Jean Chouraqui, wordt ervan verdacht zijn concurrenten uit te schakelen door hen te laten vermoorden.

De politie onderzoekt momenteel de moord die in mei 1988 werd gepleegd op Leonce Mout, directeur van een privé-kliniek, en de moord op Jean-Jacques Peschard, burgemeester van het zevende district van Marseille.

Armand Gallo, een wethouder van marseille die als tussenpersoon van chouraqui gefungeerd zou hebben en de huurmoordenaar geregeld zou hebben, is al in staat van beschuldiging gesteld. De huurmoordenaar is ook gepakt en heeft bekend.

De concurrentie tussen de privé -klinieken is zo hevig geworden omdat een nieuwe wet de klinieken elke uitbreiding met nieuwe bedden verbiedt. De enige mogelijkheid om de winst op te voeren is overname van de bedden van andere klinieken, waarvoor echter zeer hoge bedragen neergeteld moeten worden.

Proces-Noriega begint 5 maart

MIAMI — De voormalige leider van Panama Manuel Noriega, die door Amerikaanse militairen werd afgezet en sinds 4 januari in Miami vastzit op beschuldiging van drugssmokkel, mag niet op borgtocht worden vrijgelaten. Zijn proces begint op 5 maart. Dit heeft de federale rechter William Hoeveler in Miami (Florida) bepaald.

Federale aanklagers spraken van het risico dat Noriega zou ontsnappen en zeiden dat hij een "buitengewoon gevaar voor de gemeenschap" vormt. Daarbij werd opgemerkt dat de afgezette sterke man van Panama wordt verdacht van marteling van en moord op officieren die zich tegen hem verzetten.

UNIFORM

De afgezette generaal, die ogenschijnlijk ontspannen, in uniform voor de rechter verscheen, eiste als krijgsgevangene te worden behandeld krachtens de conventie van Genève van 1949. De rechter weigerde op deze eis, die volgens hem op een "ongelegen tijdstip" kwam, in te gaan.

Noriega, die voor de derde maal voor de rechter stond, vroeg verder via zijn advocaat te worden overgebracht naar een neutraal land zodat hij zich niet hoeft te verantwoorden voor de daden waarvan hij wordt beschuldigd. Zijn verzoek staat in een brief aan president George Bush. Regeringswoordvoerder Marlin Fitzwater zei dat het Witte Huis geen brief heeft ontvangen, maar dat wanneer dat wel het geval zal zijn, er geen commentaar op zal worden gegeven.

INVAL

Noriega werd op 20 december afgezet tijdens een inval van het Amerikaanse leger, waarbij een nieuwe regering werd geïnstalleerd. De militaire leider zocht op 24 december asiel in de pauselijke nuntiatuur in Panama-stad maar gaf zich op 3 januari over aan de Amerikaanse autoriteiten waarna hij naar Miami werd overgevlogen. De VS probeerden al jaren Noriega van zijn post te wippen door middel van economische en politieke druk.

Op aandringen Laanen

Geesink bereid tot voorzitterschap NOC

DEN HAAG - Indien de Olympische sportbonden hem in meerderheid steunen, is Anton Geesink bereid kandidaat te zijn voor de functie van voorzitter van het NOC. Het IOC-lid verklaarde dit donderdag in de uitzending van het KRO-sportprogramma Goal.

Geesink maakte duidelijk niet te zitten springen om de functie, maar was op aandringen van Peter Laanen, erevoorzitter van de Honkenen Softbalbond bereid de competitie met de bestuurskandidaat, Ir. F. Huibergtsen aan te gaan.

"Toen ik voor de ledenvergadering van maandag naar Australië vertrok, had ik niet verwacht dat Sjoerd Feenstra zich zou terugtrekken. Indien de bonden in meerderheid een kandidaat uit eigen gelederen wensen en er niet in slagen die te vinden, ben ik altijd bereid de Olympische beweging te helpen.

Als men echter iemand van buiten aantrekt en zich achter de kandidatuur van die persoon stelt, dan ga ik ervan uit dat de Olympische bonden ook volstrekt loyaal ten opzichte van de voorzitter van het Olympisch Comité zullen zijn."

Paar stemmen tekort voor afwijzen veto

Bush boekt kleine zege in senaat met China-beleid

WASHINGTON - De Amerikaanse senaat heeft een veto van president George Bush bekrachtigd op een wet die Chinese studenten toestaat langer in de Verenigde Staten te blijven. De uitslag van de stemming betekent een krappe overwinning voor de president.

De senaat stemde met 62 tegen 37 voor het wetsvoorstel en kwam daardoor vier stemmen tekort om Bush' veto ongedaan te maken. Het Huis van Afgevaardigden stemde woensdag met overweldigende meerderheid tegen de president. De stemming over het wetsvoorstel werd gezien als een soort referendum over het China-beleid van Bush. De leden van het Huis namen de wet aan met 390 stemmen voor en 25 stemmen tegen.

Van de ongeveer veertigduizend Chinezen die in de VS studeren hebben er 32.000 een visum waarin bepaald wordt dat zij tenminste twee jaar naar China terug moeten keren voor zij een nieuwe visum aan kunnen vragen. In het wetsvoorstel dat het Huis van Afgevaardigden aanvaardde, werd de eis van terugkeer geschrapt en zouden de studenten voorlopig vier jaar in de VS kunnen blijven.

BUIGEN

De Democratische afgevaardigden beschuldigden Bush ervan dat hij buigt voor het bewind in China. Zij wijzen erop dat de president twee keer de nationale veiligheidsadviseur, Brent Scowcroft, en de vice-minister van Buitenlandse zaken, Lawrence Eagleburger, voor overleg naar Peking heeft gestuurd, hoewel op dat moment alle contacten op hoog niveau waren opgeschort.

In Noordwijk:

Bij hotelbrand drie brandweerlieden omgekomen

NOORDWIJK - Drie brandweerlieden van de Noordwijkse brandweer zijn donderdagavond om het leven gekomen bij het blussen van een hevige brand in hotel Huis ter Duin aan de kust in Noordwijk. Een woordvoerder van de brandweer in Leiden heeft dat vrijdagmorgen vroeg desgevraagd meegedeeld.

De brand brak aan het begin van donderdagavond uit en bezorgde de brandweer handenvol werk door de zeer hevige storm die het vuur aanwakkerde. De vonkenregen die bij deze brand vrijkwam zorgde er zelfs voor dat een verder gelegen winkelpand in het centrum van het dorp in vlammen raakte en afbrandde. Van het vijfsterren-hotel is het nieuwe gedeelte afgebrand, de oudere delen van het hotel hebben flinke schade opgelopen. De brand ontstond in de keuken en sloeg snel over naar het restaurant. Het hotel is een bekende pleisterplaats voor het Nederlands voetbalelftal.

Verlies WK wielrennen

GRENOBLE - De wereldkampioenschappen wielrennen van 1989, in Lyon en Chambery, hebben de organisatoren een verlies van twintig miljoen Franse franken, ruim 6,5 miljoen gulden opgeleverd.

Het verlies is veroorzaakt door de tegenvallende publieke belangstelling. De organisatie had gemikt op tenminste 130.000 toeschouwers, er werden echter slechts 43.000 kaarten verkocht.

Geluk lacht AS Roma toe

MILAAN - AS Roma zal de halve finales van het toernooi om de Italiaanse voetbalbeker tegen Juventus spelen. Donderdag werd op het kantoor van de liga in Milaan het kokertje met de naam van de Romeinse club uit de beker gepakt.

Internazionale, dat woensdag de wedstrijd tegen Roma met 3-1 had gewonnen, werd daardoor in eigen stad uitgeschakeld. In de groep van drie ploegen behaalden Roma, Internazionale en Ascoli ieder twee punten, Roma en Inter hadden bovendien hetzelfde doelsaldo, 4 voor en 3 tegen.

De halve finales van het toernooi om de Italiaanse beker, Roma - Juventus en Napoli - AC Milan worden op 31 januari en 14 februari gespeeld.

Na aanslag van Unita op Cubanen

Cubaanse terugtrekking uit Angola opgeschort

NEW YORK - Cuba zal pas weer doorgaan met het terugtrekken van zijn troepen uit Angola als "de door de Verenigde Staten bewapende en geadviseerde terroristische bendes" geen aanslagen meer plegen op Cubaanse soldaten in Angola. Dat heeft de Cubaanse minister van Buitenlandse zaken donderdag laten weten in een verklaring die verspreid werd bij de Verenigde Naties.

De VS riepen Cuba donderdag op zijn troepen volgens plan uit Angola weg te halen. Een andere opstelling zou betekenen dat Cuba en Angola zich niet houden aan de verplichtingen die zij op zich hebben genomen voor de vrede in Zuid-westafrika, zo zei een woordvoerster van het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse zaken. Zij gaf toe dat Cuba tot nu toe steeds voor liep op het schema voor de aftocht.

CRIMINELE DAAD

Havana maakte donderdag bekend dat het de terugtrekking van zijn soldaten voorlopig opschort omdat leden van de Angolese verzetsbeweging Unita, die gesteund wordt door de VS, zondag een legereenheid aanvielen bij Lobito. Bij de "terroristische aanslag" kwamen vier Cubaanse en drie Angolese militairen om, achttien soldaten werden gewond. Cuba helpt de Angolese regering in de burgeroorlog tegen Unita. Volgens Cuba zijn de VS, die Unita wapens en munitie leveren, in laatste instantie verantwoordelijk voor deze "criminele daad".

VN secretaris-generaal Javier Perez de Cuellar heeft inmiddels met alle betrokken partijen contact opgenomen. Via zijn woordvoerder liet hij weten dat er naar zijn mening wel "een oplossing voor het probleem gevonden kan worden".

Cuba sloot eind 1988 met Angola, Zuidafrika (dat ook de Unita steunt) en de VS een akkoord over de aftocht van de naar schatting vijftigduizend in Angola gelegerde soldaten. In juni 1991 moeten alle Cubanen uit Angola weg zijn. In ruil hiervoor stemde Zuidafrika in met de onafhankelijkheid van Namibia. Van de Cubaanse "internationalisten" zijn er al meer dan dertigduizend naar hun vaderland teruggekeerd.

■ *BALBOA - Amerikaanse soldaten controleren de identiteits-papieren van hen die de Amerikaanse wijk van de Panamese stad Balboa willen binnengaan. Deze maatregel is ingevoerd nadat een Amerikaan doodgeschoten werd die verbonden was aan de Panamakanaal-commissie. Wie deze moord op zijn geweten heeft is nog niet bekend. (AFP-satellietfoto)*

MOSKOU OVERWEEGT OVERLEG

Volksfront waarschuwt: Gorbatsjov kan tweede Afghanistan krijgen

Azerbajdzjan zet strijd tegen centraal gezag voort

MOSKOU - Het nationalistisch verzet tegen de Russen in Azerbajdzjan bleek donderdag ongebroken. Een leider van het Azerbajdzjaanse Volksfront eiste in Moskou onmiddellijk terugtrekking van de troepen, daar anders een guerrilla-oorlog in de hele republiek begint.

Woordvoerder Gennadi Gerasimov van het ministerie van Buitenlandse zaken in Moskou zei dat de evacuatie van Russen en gezinsleden via Bakoe is stopgezet op verzoek van het Volksfront. Moskou sprak donderdag in een verklaring over "gezonde krachten" binnen het Volksfront. Daarmee werd voedsel gegeven aan de gedachte dat het Kremlin onderhandelingen overweegt met de nationalistische beweging.

Volgens de Iraanse tv aanvaardde Moskou een voorstel om in Teheran te komen praten over hoe Iran kan helpen bij het vinden van een oplossing in Azerbajdzjan. Het Sovjetpersbureau Tass meldde 's avonds dat de nationalisten in Armenie met het Volksfront van de tot Azerbajdzjan behorende enclave Nachitsjevan een akkoord over een bestand hebben bereikt. Nachitsjevan van trad enige dagen geleden uit de Sovjetunie uit protest tegen de inval van de Sovjettroepen in Bakoe.

De algemene staking in fabrieken en bedrijven in Bakoe ging haar vierde dag in. Strijders, sommigen in Russische uniformen, bleven bliksemaanvallen uitvoeren op Russische troepen en hun gezinsleden, niet alleen in de hoofdstad Bakoe, maar door de hele republiek. Zij namen in vele garnizoensplaatsen kazernes onder vuur, zoals de Saljanski-kazerne in Bakoe.

BURGEROORLOG

Een burgeroorlog is onvermijdelijk, als het Kremlin zijn "bezettingstroepen" niet terugtrekt en de noodtoestand opheft, zei een topfiguur uit het directoraat van het Azerbajdzjaanse Volksfront Ekhtibar Mamedov op een persconferentie in Moskou. "Het Azerbajdzjaanse volk zal zich niet neerleggen bij deze bezetting en tot de laatste man tegen de bezetter vechten. De strijd gaat door en als de soldaten niet zo snel mogelijk worden teruggetrokken zullen wij een guerrilla-oorlog ontketenen in heel Azerbajdzjan. Als Gorbatsjov een tweede Afghanistan wil, kan hij het krijgen in Azerbajdzjan".

De Sovjettroepen hebben de situatie in Bakoe nog niet onder controle. Het Sovjetpersbureau Tass meldde donderdag bijvoorbeeld dat de Saljanski-kazerne in Bakoe, waar de militairen zijn gelegerd, nog altijd uit nabijgelegen woningen wordt beschoten. Daarbij is in de nacht van woensdag op donderdag een onderofficier om het leven gekomen, aldus Tass.

Hoofd van orthodoxe kerk treedt wegens 'gezondheid' af

Roemenië schroeft decreten over volksraadpleging terug

Bukarest - Het Roemeense front van Nationale redding is binnen een week teruggekomen van zijn beslissing om de Communistische partij te verbieden. Daarmee is het referendum over het voortbestaan van de partij maar ook dat over herinvoering van de doodstraf op 28 januari van de baan, zo maakte Silvio Brucan donderdag bekend.

Brucan, prominent lid van het front dat na de val van het bewind-Ceausescu Roemenië bestuurt, noemde het verbod "ondemocratisch" en in strijd met het principe van het meerpartijenstelsel. De rol van de partij is door haar eigen schuld uitgespeeld, "maar er is geen enkel democratisch land dat een communistische partij bij de wet verbiedt". Volgens Brucan zou alleen een fascistische partij in Roemenië worden verboden.

Het Front vaardigde aanvankelijk vorige week vrijdag een decreet uit waarbij de communistische partij onmiddellijk buiten de wet werd gesteld. Maar al een dag later maakte zijn voorzitter, Ion Iliescu, bekend dat het voortbestaan van de partij op 28 januari aan de bevolking zou worden voorgelegd, in combinatie met het eveneens vrijdag bij decreet aangekondigde referendum over herinvoering van de doodstraf. De doodstraf werd eind december na de terechtstelling van Ceausescu en zijn vrouw ingetrokken.

ONDER DRUK

Volgens Brucan zijn de twee decreten "onder druk van de massa's" genomen. Afgelopen vrijdag was een nationale rouwdag in Roemenië, ter herdenking van de duizenden slachtoffers van de opstand tegen Ceausescu. In Bukarest liepen de herdenkingen uit op een massademonstratie tegen de nog steeds prominente rol van communisten in het Front. De betogers eisten daarnaast ook de doodstraf voor degenen die verantwoordelijk zijn geweest voor het bloedvergieten tijdens de revolutiedagen in december.

Het Front was echter intern verdeeld over de decreten en er is volgens Brucan donderdag in de elf man sterke raad, het uitvoerend bureau, een hartig woordje over gesproken. Uiteindelijk namen Iliescu, zijn plaatsvervanger Dumitru Mazilu en premier Petre Roman de verantwoordelijkheid op zich voor het uitvaardigen van de decreten.

WOLVEN GEVOED

Een synode van de Roemeens-orthodoxe kerk heeft donderdag een verzoek ingewilligd van patriarch Teoctist "te worden ontheven van zijn functies om gezondheidsredenen en gezien zijn hoge leeftijd", zo maakte de Roemeense staatsradio bekend.

In mindering gebracht op andere landen

VS verlenen Panama miljard dollar hulp

WASHINGTON - President George Bush heeft donderdag bekendgemaakt dat de Verenigde Staten een miljard dollar zullen bijdragen aan het herstel van de slechte economische situatie in Panama. De Panamese economie raakte onder meer in het slop door de sancties die de VS twee jaar geleden instelden en de Amerikaanse inval vorig jaar december.

Van het geld is vijfhonderd miljoen dollar bestemd voor woningbouw, banenplannen, hulp aan bedrijven, kredieten en exportbevordering. De andere vijfhonderd miljoen dollar zal gebruikt worden voor investeringsbescherming, betalingsbalanshulp en een economisch structuurprogramma. De details worden door vice-president Dan Quayle besproken als hij van 27 tot 29 januari Panama, Honduras en Jamaica bezoekt.

De Panamese president Guillermo Endara, die vlak voor de invasie werd benoemd, deelde mee dat hij tevreden is over het hulppakket. De VS vielen op 20 december Panama binnen met het doel de voormalige sterke man Manuel Antonio Noriega wegens handel in verdovende middelen voor de Amerikaanse rechter te slepen. Washington schat dat voor een volledig herstel van de Panamese economie twee miljard dollar aan buitenlandse investeringen nodig is. De VS hebben andere landen, waaronder Japan en de Westeuropese landen, opgeroepen Panama te hulp te komen.

Het grootste deel van het bedrag financieren de VS door de hulp aan andere ontwikkelingslanden te verminderen. Welke landen dat zijn is nog niet bekend.

DDR-partijorgaan: Muur moet blijven

OOST-BERLIJN - Neues Deutschland, de krant van de Oostduitse communistische partij, heeft zich uitgesproken tegen het slopen van de Berlijnse muur zoals president Manfred Gerlach van de DDR enkele dagen geleden opperde.

"De verwijdering zou miljoenen kosten. Waar komen het geld, de technische middelen en de menskracht vandaan?", vraagt de krant zich af. "En wat moet er in de plaats komen van de muur, want er dient een grens te blijven, van wat voor soort dan ook". In een artikel op de voorpagina pleit Neues Deutschland voor het intact laten van de 165 km beton rondom West-Berlijn, "zo doorlaatbaar mogelijk en zo beschermend als noodzakelijk is, zolang er geen betere oplossing is". De communistische krant verzet zich tegen president Gerlach, de leider van de kleine Liberale partij van de DDR, die dinsdag bij de Brandenburger Tor tegen zijn Tsjechoslowaakse collega Vaclav Havel zei dat hij voorstander is van het slopen van de muur. Er voor in de plaats zou een meer normale grens moeten komen.

DDR-president Manfred Gerlach verlaat politiek

Oostduitse vakbeweging kiest na massaal ledenverlies nieuwe koers

BERLIJN - Manfred Gerlach, de huidige president van de DDR en voorzitter van de Liberaal Democratische partij (LDPD) heeft woensdag zijn vertrek van het politieke toneel aangekondigd. Tegen het Oostduitse persbureau ADN heeft Gerlach gezegd geen kandidaat te zullen zijn bij de 6 mei te houden parlementsverkiezingen. In de Oostduitse vakbeweging wil men een flinke reorganisatie doorvoeren om het vertrouwen van de leden te herwinnen. De Oostduitse Communistische partij is van plan zijn eigendommen voor de bevolking ter beschiking te stellen.

De Liberaal democraten hebben de staatstelevisie woensdag verweten de communistische SED-PDS bij de berichtgeving te bevoordelen. In een verklaring van het partijbestuur wordt gezegd dat de televisie zich weliswaar een onpartijdige status aanmeet, maar dat de werkelijke wil daartoe kennelijk ontbreekt. De Liberalen tonen zich verontwaardigd dat de tv het kennelijk niet de moeite waard vond melding te maken van een gesprek tussen LDPD en de Liberale internationale en ook geen aandacht schonk aan het feit dat de LDPD als eerste partij z'n financiele huishouding openbaarde.

VAKBEWEGING

De SED-PDS zal afstand doen van het grootste deel van haar vermogen en dit verdelen onder "alle nieuwe krachten in de DDR". Dat heeft Thomas Falkner van het partijbestuur van de SED-PDS verklaard. Men sprak in dit verband over 'volkseigendom'.

De Oostduitse vakbeweging FDGB is sinds begin december vorig jaar achthonderdduizend van haar voormalige 9,6 miljoen leden kwijtgeraakt. De tot vorige maand nauw aan de communistische partij verbonden FDGB loopt daardoor zo'n driehonderd miljoen Mark aan contributiebijdragen mis. FDGB-bestuurder Werner Peplowski kondigde in het vakbondsblad "Tribune" een ingrijpende hervorming van het vakbondsapparaat aan. "We moeten het vertrouwen van de werknemers terugwinnen. Dat zal niet onmiddellijk lukken, maar ik hoop dat we ons over enige tijd als de werkelijke vertegenwoordigers van de werknemersbelangen kunnen presenteren", aldus Peplowski. Hij deed een oproep tot vorming van een werkloosheidsfonds omdat het aantal werklozen in de huidige economische omstandigheden snel stijgt. Westerse economen schatten het aantal werklozen in de DDR momenteel op ruim honderdduizend.

DECORATIE

Interim-president Gerlach heeft dertien voormalige SED-leiders hun politieke onderscheidingen ontnomen. Zo verloor Honecker twee Karl Marx-medailles, de hoogste onderscheiding in de DDR. Gerlach zei in een persverklaring dat de dertien de onderscheidingen niet hadden verdiend.

Wegens Dunagate

Minister in Hongarije afgetreden

BUDAPEST - De Hongaarse minister van Binnenlandse zaken, Istvan Horvath, heeft zijn ontslag ingediend in het parlement dat sinds enkele dagen in de Hongaarse hoofdstad Budapest vergadert.

Zijn aftreden houdt verband met "Dunagate", zoals de Hongaren het afluisterschandaal noemen waarbij oppositieleden werden afgeluisterd. "Dunagate" verwijst naar de rivier de Donau en het beruchte Amerikaanse "Watergate"-schandaal uit de jaren zeventig. Hongaarse oppositiepartijen werden telefonisch afgeluisterd door de veiligheidsdienst in verband met de komende vrije verkiezingen in maart. Dit ondanks een officieel verbod op dergelijke praktijken dat in oktober werd ingesteld. Minister Horvath, die de verantwoordelijkheid draagt voor de veiligheidsdienst, gaf toe dat hij onjuist heeft gehandeld door de oude praktijken niet volledig uit te bannen nadat een einde was gekomen aan de monopoliepositie van de Communistische partij. De minister stond bekend als hervormingsgezind.

ROEMEENSE BOEREN IN BUKAREST

■ *BUKAREST - Roemeense boeren in traditionele kledij brengen een bezoek aan de Roemeense hoofdstad. Zij passeerden daarbij het ministerie van Buitenlandse zaken waar het hoofdkwartier van de nieuwe regering is gevestigd en waar zij een strenge bewaking aantroffen van militairen en pantserwagens. (AFP-satellietfoto)*

Regering beperkt demonstratievrijheid

Roemeense oppositie eist aftreden Nationaal front

BUKAREST - Drie Roemeense partijen hebben woensdag geeist dat het voorlopige bewind van Roemenie onmiddellijk aftreedt. Het regerende Front voor Nationale redding besloot dinsdag aan de eerste vrije verkiezingen in meer dan veertig jaar mee te doen en vaardigde een decreet uit met maatregelen die het recht om te demonstreren aan banden leggen.

De Boerenpartij, de Liberale partij en de Sociaal-democratische partij deden hun oproep op hetzelfde ogenblik dat meer dan tweeduizend studenten voor het hoofdkwartier van het Front voor Nationale redding betoogden. Om het gebouw hadden honderden militairen een kordon gelegd. Volgens de demonstranten wordt het Front overheerst door mensen die besmet zijn door het communistische verleden van het land.

Het decreet over de betogingen werd woensdagavond via de televisie bekendgemaakt. De maatregelen zijn genomen om "een normaal verloop van economische en sociale activiteiten te garanderen en tevens om de orde en de openbare veiligheid te verzekeren". Openbare bijeenkomsten mogen niet worden gehouden in de buurt van spoorwegstations, luchthavens, ziekenhuizen en militaire objecten. Onder bepaalde voorwaarden zijn protestbijeenkomsten wel toegestaan. "Op dagen dat niet wordt gewerkt of na het werk, mag in overleg met de politie worden betoogd op de daarvoor bestemde plaatsen". Wat betreft Bukarest betekent de maatregel dat in openbare parken bijeenkomsten mogen worden gehouden.

De Roemeense autoriteiten gaven woensdagavond toestemming voor een demonstratie die de Boeren- en de Liberale partij zondag willen houden

Tegen uitlevering

Amerikaanse geeft hongerstaking op

UTRECHT - De 40-jarige Amerikaanse Elisabeth McAllister heeft haar hongerstaking uit protest tegen haar uitlevering aan Amerika beeindigd. McAllister ging begin december in hongerstaking in het huis van bewaring in Utrecht.

De VS hebben om uitlevering verzocht vanwege het ontvoeren van haar zevenjarige dochter. Het kind was na de echtscheiding aan de vader toegewezen. McAllister heeft haar meegenomen omdat de vader zijn dochter seksueel zou hebben misbruikt. Volgens McAllisters raadsman mr W. van Benekom is de hongerstaking beeindigd om op krachten te komen voor een eventueel vertrek. McAllister werd twee weken geleden naar het penitentiair ziekenhuis overgebracht vanwege haar snel verslechterende gezondheidstoestand. Ze heeft voor zover bekend door de hongerstaking geen nadelige gevolgen opgelopen. Zij moet in elk geval gevangen blijven totdat de rechtbank op 13 februari het uitleveringsverzoek van de VS behandelt. McAllister is op verzoek van de Amerikaanse justitie begin november 1989 in Amsterdam gearresteerd en gevangen gezet in Utrecht. Haar dochter is naar de vader in Amerika teruggebracht.

Miljoenen-kraak bij Arabische miljonair

LONDEN - Een gewapende bende heeft zich met dynamiet de toegang verschaft tot een zwaar versterkte kamer in een Brits landhuis van een Arabische miljonair, een van de rijkste mannen ter wereld. De bandieten maakten zich uit de voeten met een vrachtwagen vol met goud, juwelen en kustwerken. Dit heeft de Britse politie woensdag bekendgemaakt.

De vier overvallers bliezen de deur van de kluis open in een woning van Sayeed Mohammed Mahdi Al-Tajir, een voormalige ambassadeur in Londen van de Verenigde Arabische Emiraten. Een bewaker en zijn echtgenote werden gedurende tien uur vastgebonden en kregen een prop in de mond, terwijl de bende zich meester maakte van een buit met een waarde van vele miljoenen guldens. De bewapende dieven overvielen de bewaker dinsdagavond in het westen van Londen en dwongen hem hen te vergezellen naar het landhuis. Daar moest hij de zeer geavanceerde alarminstallatie uitschakelen.

Tajir, die niet thuis was toen de diefstal plaatsvond, zou een vermogen hebben van meer dan drie miljard dollar. Hij bezit een waardevolle kunstcollectie en enkele van de duurste huizen in Groot-Brittannië. Twee jaar geleden betaalde hij drie miljoen dollar losgeld om de vrijlating van zijn ontvoerde broer te bewerkstelligen.

BIJGAAND artikel is geschreven door de zeezeiler Wim van Dijk. Hij beschrijft in dit overzicht de lotgevallen van de lange-afstand-jongens op het Spaanse Water, een veilige haven na de avonturen op zee. Maar de afgelopen weken zijn er problemen gerezen: misverstanden tussen de blauw-water-jongens en de lange-afstand-jongens. Van Dijk hoopt op een oplossing.

HET SPAANSE WATER EN MARINA SARAFUNDY

Veilige haven voor lange-afstand-jongens

WILLEMSTAD — Gedurende de laatste jaren trekt een in aantal sterk toenemende groep zeilers het avontuur tegemoet. Naar schatting om en nabij de duizend Europese zeiljachten zijn in 1989 op weg gegaan. Bemand met lieden die hun geregelde bestaan verruilden voor dat van de zwervers over de oceanen.

Ook de Verenigde Staten laten zich niet onbetuigd en vele 'Stars and Stripes' wapperen trots op de voor anker liggende jachten, overal in de Cariben. Alles tesamen een enorme vloot die her en der verspreid door dit unieke zeilgebied trekt.

Meer en meer gaat de belangstelling van de jachtschippers uit naar de meer zuidelijke eilanden van in de Caribische Zee. Aanvankelijk afkomend op de lage kosten van levensonderhoud op de Venezolaanse eilanden. Nu hier echter het inflatiemonster dramatisch aan het toeslaan is, verruimt zich hun blik naar de directe omgeving.

Wederzijds onbegrip velt marina Sarafundy

Als een lopend vuurtje is het gerucht over goed beschutte ankerplaatsen en de, in vergelijking tot de andere eilanden, opmerkelijk vriendelijke en behulpzame bewoners van de ABC-eilanden rond gegaan. Er is echter nog een reden voor de groeiende populariteit van de meer zuidelijke eilanden Aruba, Bonaire en Curaçao. Ten noorden van de kust van Venezuela bevindt zich een brede strook vaarwater waarin het zelfs in het hurricane- (orkaan-) seizoen veilig toeven is. Het vertrouwen in schuilplaatsen tegen dit natuurgeweld, door de zeilers hurricaneholes genoemd, was al tanend en na Hugo afgelopen jaar is hier helemaal niet veel meer van over.

SPAANSE WATER

Het ziet er dan ook naar uit dat tussen juni en november van dit jaar een grotere vloot dan ooit tevoren met name in dit gebied zal rondhangen. Speciaal Curaçao, met zijn fantastische Spaanse Water, maar ook Bonaire en Aruba zullen overspoeld worden met jachten. Vraag is alleen: waar vinden ze een plaatsje.

In het Spaanse water werd sinds mei 1988 al aan de weg getimmerd. Na een door Paul Thijssen aanvankelijk klein opgezette marina, neemt deze wat vastere vorm aan als Paul, Herman Verboom en Jos Noorlander de koppen bij elkaar steken. Ze richten gedrieën een NV op en Sarafundy marina is daar. Jos zal samen met zijn vrouw Hanny, zoon Lars en dochter José de marina runnen.

Hun inzet is enorm en al spoedig ontstaat een waar zeilershome voor de lange-afstand-jongens. Promotie in de vorm van een brief van Paul aan de Seven Seas Yachting Acc. En verspreiding van pamfletten door Herman op zijn reis door de Caribische Zee, maar meer nog het als een lopend vuur door de zeilerswereld gaande verhaal over deze ware oase veroorzaken een sterke groei van bezoekende jachten in het Spaanse Water.

Met verschillende ogen wordt er tegen dit gebeuren aangekeken. Enerzijds zijn velen blij met deze ontwikkeling. De blauwwater zeilers geven heel wat geld uit aan leveranciers van voedsel, bootuitrusting, verf, vliegtickets enz. Lachen in hun vuistje.

Geheel anders ligt dit voor hen die hun watersport beoefenen op dit water. Hun uitstapjes krijgen meer en meer het karakter van slalommen tussen kriskras voor anker liggende jachten en de start van een zeilwedstrijd met geankerde jachten op de startlijn is nauwelijks een pretje te noemen. Zeker bij de jachtschippers is hier veel begrip voor. Velen van hen begonnen hun zeilcarrière op open boten en kunnen, wat dat betreft, aardig meevoelen met de plaatselijke watersporters.

'Er werd een bulldozer gebruikt om een kiezelsteentje op te ruimen'

BEGRIP

Aan de reacties van de, tot overmatig manouevreren gedwongen, plaatselijke watersporters is te merken dat zij ook best begrijpen dat de lange-afstand-jongens hier een goed beschut plekje hebben gevonden om wat op verhaal te komen. Het wederzijds begrip is echter geen oplossing voor de problemen.

Dichter hierbij komen de plannen van Jos Noorlander en zijn partners om vaste ankerboeien te plaatsen waardoor een betere grip op het jachtenveld ontstaat. Ook zal dit de vrije doorvaart van schepen van en naar de jachtclubs sterk verbeteren. Op het havenkantoor in Willemstad wordt dit plan dan ook positief ontvangen en er wordt toestemming verleend tot het plaatsen van een veertigtal van deze ankerboeien.

Zo dicht bij een voor alle partijen acceptabele oplossing gaat opeens alles mis. Of opeens; er waren natuurlijk wel geruchten waarin wederzijds zwarte pieten werden uitgedeeld en er steeds minder ruimte overbleef voor een dialoog. Ook werden er van verschillende kanten fouten gemaakt die helaas de controverse tussen enerzijds de drie partners in Sarafundy en anderzijds de plaatselijke autoriteiten en de marina tot ongekende hoogte lieten oplopen.

Kortom, de zaak escaleert en het gevolg is dat de drie partners zonder advocaat niet meer met elkaar kunnen praten en de autoriteiten een inval doen die het meeste weg heeft van een bulldozer gebruiken om een kiezelsteentje te verplaatsen.

De er maar weinig van begrijpende bemanningen van de jachten komen, op zaterdag 20 januari, van het ene moment op het andere in de kou te staan. Het zeilershome waar ze zo gezellig hun kerst en nieuwjaar vierden en waar ze altijd even konden bijpraten, of hun plannen bespreken over de voortzetting van hun zwerftochten is niet meer. Weg is hun postadres, de douche, de wasmachine, de telefoon en faxmachine, het drinkwater en ga zo maar door. Een vreemde gelatenheid overvalt hen nu hun gastheer Jos Noorlander en zijn altijd klaarstaande gezin aan de dijk gezet zijn.

BON BINI

De eerste jachten beginnen al weg te trekken. Dit kan toch nooit de bedoeling zijn geweest op het eiland waar op elke auto trots Bon Bini prijkt. Wie gaat of kan dit vacuum opvullen. Wie heropent de nu zo hermetisch gesloten deuren. Wie bezit de persoonlijkheid om het hoofd te buigen en zonder wroeging gezichtsverlies te lijden.

Of Sarafundy marina in de zo gewaardeerde vorm zal terugkeren is een open vraag. Het enige wat zeker is, is dat de behoefte hieraan er niet enkel is, maar in de toekomst alleen maar zal groeien.

Dinsdag 23 januari valt er rond de bij de zeilers zo vertrouwd geworden steiger van Sarifundy marina weer wat leven te bespeuren. Al snel blijkt dat Paul Thijssen en Herman Verboom besloten hebben, zonder de Noorlanders, op beperkte schaal weer diensten aan te bieden aan de zeezwervers. Of dit tweetal in staat zal zijn de enorme inzet van Jos, Hanny, Lars en José zelfs maar te benaderen, zal de toekomst moeten leren.

OPGAVE

Een haast onmogelijke opgave. Neem alleen al het feit dat het gezin Noorlander uit de gelederen van de blauw water zeilers komt en daardoor automatisch aanvoelt hoe de wensen van dit volkje liggen. Iets waar het de nieuwe lichting ten ene male aan ontbreekt. Herman komt hier nog het dichtste bij, maar hij zowel als Paul hebben tot op heden nog geen blijk gegeven de inzet, nodig om een marina te runnen, op te kunnen brengen. Nogmaals, de tijd zal het leren.

In Antilliaanse carnavalsmoord:

Veroordeelde krijgt vrijheid niet terug

DEN HAAG - De man die tot twaalf jaar cel werd veroordeeld wegens het plegen van de "Antilliaanse carnavalsmoord" blijft voorlopig in de cel. Dat is het gevolg van een uitspraak, vrijdag, van de vice-president van de rechtbank in Den Haag, mr R. Portheine.

De man had in kort geding vrijlating geeist, omdat zijn halfbroer inmiddels heeft bekend dat hij verantwoordelijk is voor de moord. Protheine stelt in zijn vonnis dat hij als kort gedingrechter alleen vrijlating kan gelasten als het er dik in zit dat een herzieningsverzoek bij de Hoge Raad zal slagen. Dat is naar zijn oordeel echter niet het geval.

PARANOID

"Eiser heeft wel gesteld dat de verklaringen van de halfbroer M.E.(die in de periode van 3 tot 10 januari 1990 veelvuldig is verhoord) consistent zijn, maar daar staat tegenover dat de psychiater in zijn rapport concludeert dat bij betrokkene sprake is van een paranoide toestandsbeeld, waarbij een vernauwd bewustzijn en een depressieve stemming en waanbeleven opvallen. Al met al is voorhands onduidelijk welk gewicht aan de verklaringen van M.E. kan worden toegekend. Daarom kan niet worden gezegd dat eiser's herzieningsverzoek met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal slagen".

Directeur The Chronicle in kort geding tegen Holding

Aandeelhouder en directie niet eens over de financiële situatie

WILLEMSTAD/PHILIPSBURG — Voor rechter mr H. van der Griendt diende gisterochtend het kort geding waarbij de Sint Maartense krant The Chronicle de rechter verzocht de aandeelhouders van dat blad te verbieden een besluit te nemen tot liquidatie of beëindiging van het bedrijf. Deze krant verzocht de rechter daarbij een dwangsom te bepalen van vijf miljoen gulden indien de aandeelhouders zich niet aan het verbod houden. De uitspraak is donderdag.

Als donderdagslag bij heldere hemel, zo zei de advocaat van The Chronicle, mr B. Blijdenstein, was op 22 januari bij de directeur van de krant, Roger Snbow, de brief binnen gekomen van de enige aandeelhouder van The Chronicle, Windward Publishing and Printing Holding NV. In deze brief werd de directeur verzocht op 31 januari een vergadering bijeen te roepen waarin de liquidatie van de krant en de afvloeiïng van het personeel aan de orde zouden moeten komen.

Ook zou in de vergadering een brief van 15 januari van de CITCO Bank, die de meerderheid van de aandelen in de Holding heeft, aan de Holding besproken moeten worden.

INFORMATIE

Maar, zo benadrukte mr Blijdenstein, van het bestaan van deze brief was de directeur van The Chronicle niet op de hoogte en ook na herhaalde verzoeken daartoe is nooit een copie aan hem verstrekt. Waarom ontvangt The Chronicle deze kennelijk belangrijke informatie niet van de aandeelhouder, zo vroeg de advocaat zich af.

Mr Blijdenstein zette uiteen dat The Chroncile een financieel gezond bedrijf is dat uiteraad te kampen heeft gehad met de voor een krant gebruikelijke aanloopverliezen, maar dat het bedrijf het laatste halfjaar zelfs uit de rode cijfers kwám. 'Boven verwachting gezien de prognoses'. Juist omdat het een gezond bedrijf is, heeft de directeur ook verschillende kopers kunnen vinden, zo stelde hij. Liquidatie van de Windward Publishing Company NV, die The chronicle exploiteert, zou het einde van de krant betekenen - 'het onnodige, gezien de financieel gezonde situatie'. Daar komt nog bij, merkte de raadsman op, dat de financier van The Chronicle, de Windward Islands Bank is en niet de CITCO Bank, die nu de Holding niet verder wenst te financieren.

The Chronicle heeft zich de afgelopen jaren tot een belangrijke krant ontwikkeld, die al op zeven eilanden in de regio wordt verspreid en waarbij thans buiten de directeur 22 werknemers in dienst zijn, zei de advocaat verder.

GEEN GAT

Volgens de advocaat van de aandeelhouder Windward Publishing and Printing Holdig NV, mr J. Verzijl, zou de financiële situatie niet zo rooskleurig zijn. De Holding en de CITCO zouden geen gat meer zien in verdere financiering. 'De Windward Islands Bank is een huisfinancier, die bovendien een garantie heeft van de CITCO', zo stelde mr Verzijl.

Volgens de advocaat zou de aandeelhouder juist willen doorgaan met publikatie van de krant en de werknemers willen behouden. Hij stelde ervan overtuigd te zijn dat de directeur zich ten volle inzet voor de krant en erkende het maatschappelijk belang van The Chronicle. De aandeelhouder zou ook niet direct tot liquidatie van de krant willen overgaan en alleen de financiële situatie willen bespreken. Daarom is de vergadering van 23 januari bijeen geroepen, stelde Verzijl.De aandeelhouder zou de krant willen verkopen, maar zo betoogde Verzijl, de directeur zou dat niet zelf mogen doen.

GEEN UITSPRAAK

Overigens stelde de advocaat van de Holding nog dat de rechter in feite geen uitspraak kan doen in deze zaak, omdat Windward Publishing Company NV en de directeur van de krant om juridisch-technische redenen niet ontvankelijk zouden zijn in hun eis.

Mr Blijdenstein bestreed dat laatste. Voorts voerde de advocaat aan dat de directeur van The Chroncile als mede- aandeelhouder in de Holding nooit is gehoord in het besluit van de aandeelhouder om de gewraakte vergadering op 31 januari bijeen te roepen. Bovendien stelde hij dat een eventueel besluit tot liquidatie niet geldig is, omdat daarvoor op grond van de statuten toestemming van de Raad van Commissarissen dient te worden verleend en zo'n raad er niet is.

Mr Blijdenstein zette voorts uiteen dat de directeur van The Chronicle nooit door de Holding op de hoogte is gebracht van de financiële situatie, ondanks afspraken met de Holding dat de krant één maal per maand een financieel verslag zou ontvangen. The Chroncile zendt wel iedere dag de financiële gegevens naar de aandeelhouder. De krant is een financieel gezond bedrijf waarvoor de directeur zelf kopers weet, zo stelde de advocaat nogmaals.

DIRECTIE

De raadsman van The Chronicle sprak tenslotte het vermoeden uit dat de Holding met haar voorstel tot liquidatie niet te goeder trouw is en wellicht uit is op een nieuwe personeelsbezetting bij de krant. Namens de aandeelhouder meldde mr Verzijl nog dat afgelopen donderdagmorgen twee nieuwe directeuren en twee nieuwe commissarissen werden benoemd. Eén van die commissarissen is het hoofd van de niewsdienst van het Sint Maartense radiostation PJD-2, Eddie Williams.

Hij verzocht rechter Van der Griendt zich te onthouden van een oordeel, omdat het naar zijn mening niet de zaak van de rechter is vooraf een eventueel door de aandeelhouders te nemen besluit te toetsen.

Mr Van der Griendt zal donderdag uitspraak doen. Hij kreeg van mr Verzijl namens de Holding de toezegging dat de aandeelhouder tot die tijd geen besluit tot liquidatie van de krant zal nemen.

MENSEN

Vooral Nederland

Praag voerde "vuile" boter uit

PRAAG/DEN HAAG - De Tsjechoslowaakse handelsmaatschappijen Koospol en Imex hebben vorig jaar 293 ton boter die was verontreinigd met kankerverwekkende PCB's uitgevoerd. Het grootste deel hiervan is naar Nederland gegaan, zo heeft de onderminister van Landbouw Milan Cakajda in Praag meegedeeld.

De Nederlandse autoriteiten zijn hiervan volgens hem inmiddels op de hoogte gesteld. Een woordvoerster van het Nederlandse ministerie van WVC kon dit donderdagavond niet bevestigen. De Tsjechoslowaakse regeringswoordvoerder Zbynek Fiala heeft de uitvoer van de verontreinigde boter "een typisch voorbeeld van de erfenis van het verleden" genoemd. De nieuwe regering onderzoekt thans de mogelijkheden om de uitvoer van verontreinigde levensmiddelen te voorkomen. Het gaat niet alleen om verontreiniging met PCB's (polychloorbiphenylen), maar ook om verontreiniging met zware metalen en andere giftige stoffen.

■ *MIAMI — Straatverkopers in Miami bieden T-shirts aan met de tekst 'Miami, see it like a dictator'. De raadsmannen van de door de Amerikanen gevangen genomen ex-president van Panama, Manuel Noriega, willen dat de dictator behandeld wordt als een oorlogs-gevangene.*

Heimwee onder studenten

Jongeren die het ouderlijk huis hebben verlaten om in Amsterdam te gaan studeren, hebben weinig last van heimwee naar de vertrouwde omgeving. Tot die conclusie komen woordvoerders van de bureaus studentenpsychologen van de Vrije Universiteit (VU) en de Universiteit van Amsterdam (UvA).

Met de Schotse collega's van de Nederlandse studenten is het heel wat minder rooskleurig gesteld, zo concludeert de Schotse psychologe, Fisher. Zij ontdekte dat 50 tot 70 procent van de studenten in Schotland kampt met gevoelens van heimwee. Volgens haar kan dat een zo ernstige vorm aannemen dat de studenten verschijnselen gaan vertonen die doen denken aan de ontwenningsverschijnselen van een drugsverslaafde. Meer dan 10 procent van de Schotse studenten kan helemaal niet aarden in de nieuwe omgeving en krijgt last van diepe depressies, fobieën, duizeligheid, misselijkheid, slapeloosheid en hoofdpijn, zo meldt het VU-weekblad Ad Valvas.

Medische polemologen: jodiumpillen misleidend

Jodiumpillen tegen straling kunnen aanleiding geven tot een vals gevoel van veiligheid. De 2.300 leden tellende Nederlandse Vereniging voor Medische Polemologie stelt dit naar aanleiding van de besprekingen tussen de ministeries van VROM en WVC over de verstrekking van jodiumtabletten aan mensen die in de buurt van kerncentrales wonen.

Doordat de pillen de schildklier verzadigen met jodium, kan de opname van het bij een kernongeval vrijkomende radioactieve jodium sterk worden beperkt. Maar de NVMP zegt dat radioactief jodium maar een van de ongeveer honderd produkten is die bij kernsplijting vrijkomen en dat de pil de gevaren van de uit de andere stoffen afkomstige straling niet vermindert.

De vereniging meent dat de pillen de kerntechnologie en de daaraan verbonden risico's terugbrengen tot een alledaags fenomeen waarmee elke nederlander moet leren leven. "De ware aard van een mogelijke catastrofe wordt daardoor onderschat en miskend".

Door distributie van jodiumpillen draagt de overheid bij aan de instandhouding van de illusie van nucleaire veiligheid, aldus de NVMP. Ze vindt dat werkelijke veiligheid heel goed zou zijn met onmiddellijke beëindiging van alle kernproeven. Ze dringt er bij de overheid op aan zich in te spannen voor een verbod op kernproeven.

WILLEMSTAD — Van de Amerikaans-Antilliaanse zangeres Krissy is dezer dagen de debuut-lp verschenen. De plaat is in Venezuela opgenomen en gemixed en bevat Engelstalige en Spaanse nummers.

De bandopnamen werden gemaakt in studio 'Audio Uno' van Nucho Bellomo. Deze geluidstechnicus heeft de tape-recorder bediend voor bekende Venezolaanse artiesten als Kiara, Karina, Melissa, Ricardo Montanes, Guillermo Davila en Ilan Chester. Bellomo heeft de totstandkoming van ongeveer 700 albums begeleid en werkte in het verleden samen met Emilio en Gloria Estefan van de Miami Sound Machine.

Krissy's album werd geproduceerd en gearrangeerd door Rudy la Scala die in 1989 de Ronda Award kreeg toebedeeld. Deze prijs is voor Venezuela wat de Grammy Award is voor Amerika. La Scala werd uitgeroepen tot componist en producer van het jaar. Hij schreef alle muziek voor het Krissy's langspeler en maakte voor haar de muziek én de tekst voor twee Spaanstalige nummers.

De overige teksten zijn van Mariela Capriles. Twee daarvan schreef zij samen met Krissy. Een selecte groep instrumentalisten onder leiding van leadgitarist Alvaro Falcon leverden hun bijdragen. Daaronder bevond zich ook toppercussionist Nene Quintere. De arrangementen voor de muziek komen voor rekening van Luis Oliver en Vicente Delgado.

Krissy's lp bevat de muziekstijlen latin-jazz, spaans, pop en rock.

De zwarte schijf is bij de platenhandel verkrijgbaar.

AGENDA CURAÇAO

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN
STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
27 januari 1990 vanaf 08.00 uur tot 29 januari 1990 om 07.00 uur.
Dokter Winklaar, Sentro Mediko Sta Rosa, tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371418 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
26 januari 1990 vanaf 17.00 uur tot 29 januari 1990 om 07.00 uur.
Dokter Elhage, Sentro Mediko Seru Fortuna, tel.: 84122; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371661 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pablo, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
26 januari 1990 vanaf 17.00 uur tot 29 januari 1990 om 07.00 uur.
Dokter Schellens, Sentro Mediko Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 641784 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Schellens, Lucacius en Spong)

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

*****

THORAX CENTRUM (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Chapman, tel.: 370029.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231/44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Leito, tel.: 642159, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO (tel.: 648077): na 17.00 uur bereikbaar: zuster Martina, tel.: 642685.

*****

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.

*****

Miss-rockconcours

De Nederlandse band Love Cramps uit Leiden heeft het eerste Europese concours voor Miss-rockmuziek gewonnen. De wedstrijd werd in Kiev in de Sovjetunie gehouden. Het ensemble bestaat sinds een jaar en telt vijf vrouwen, drie uit Leiden en de overigen uit Lisse en Rotterdam. De leden van de band verdienden eerder als instrumentalisten en vocalisten hun sporen bij andere bands. De jury in Kiev oordeelde dat ze met hun zelfgeschreven rockrepertoire het origineelst waren. Aan het concours deden voorts vrouwenbands mee uit Oost- en West-Europa en uit Siberie. De lauweren bestonden uit een kroon, oorbellen, ringen en kettingen van zirkonium, een metaal dat in de Sovjetunie tot voor kort slechts voor militaire en ruimtevaartdoeleinden mocht worden gebruikt, alsmede aanbiedingen voor concerten en een uitnodiging voor het wereldconcours Miss-rockmuziek dat in december wordt gehouden.

BOTICA'S (weekeindenachtdienst)
zaterdag
Otrobanda
Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46-B, tel.: 89676/89808.
Punda
Juliana, Julianaplein 6, tel.: 54500.
zondag
Otrobanda
Gosie, Gosieweg 90-A, tel.: 79744.
Punda
Vredenberg, Socratesstraat 3, tel.: 613300/54492.

*****

VERLOF BEGRAFENIS
27 januari: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.
28 januari: R.J. Grüning, Patrijsweg 9.

*****

ZONDAG
DIVERSEN
TONEEL-SHOW: 15.00 uur 'Revista Artístiko' o.l.v. Eddie Pieters Heyliger - Centro Pro Arte, Schouwburgweg z/n.

AMNESTY INTERNATIONAL **(afd. Curaçao):** 10.30 uur informatie omtrent mensenrechten - De Tamarijn.

NATUURGEBIED MALPAIS: 08.00 uur vertrek ochtendwandeling vanaf parkeerplaats Vaersenbaai.

HOTEL AVILA: 11.00 uur Schubert-concert - Penstraat.

TENTOONSTELLING
LANDHUIS DANIEL (Weg naar Westpunt z/n): **t/m 31 januari** van 09.00-20.00 uur gelegenheid tot bezichtiging mini-expositie van fotomodellen.

PISINA BENNIE LEITO: **t/m 31 januari** van 17.00-19.00 uur expositie van gebreide werkstukken gemaakt door cursisten - Rif.

CURAÇAOSCH MUSEUM (Van Leeuwenhoekstraat z/n, tel.: 623777): openingstijden dinsdag t/m zaterdag van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; zondag van 10.00-16.00 uur; maandag gesloten.
t/m 11 februari foto-expositie van de 'Snip.

*****

MAANDAG
DIVERSEN
TOERISTENSCHEPEN
09.00-18.00 uur 'Carla Costa' (S.J.);
08.00-22.00 uur 'Rotterdam'.

TENTOONSTELLING
LANDHUIS DANIEL (Weg naar Westpunt z/n): **t/m 31 januari** van 09.00-20.00 uur gelegenheid tot bezichtiging mini-expositie van fotomodellen.

PISINA BENNIE LEITO: **t/m 31 januari** van 17.00-19.00 uur expositie van gebreide werkstukken gemaakt door cursisten - Rif.

GALLERY EIGHTY-SIX (Bloksteeg, Punda, tel.: 613417): geopend van dinsdag t/m vrijdag van 08.30-12.00/15.00-17.30 uur; maandag en zaterdag van 09.30-12.00 uur.
tot 2 februari expositie met grafiek en tekeningen van Anna Reinders.

*****

KERKDIENSTEN
KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zond.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

*****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
VERENIGING PROTESTANTSE GEMEENTEN CURAÇAO
DE TAMARIJN (hoek Jasmijnweg/Mahaaiweg): 09.00 uur ds H. Gilhuis.
EBENEZER CHURCH (Plasa Obed Anthony): 09.30 uur ds O. Haasnoot.
EMMAKERK (Schottegatweg Noord): 09.30 uur ds R. Berggraaf; 19.30 uur ds G.J. Schüssler (zangdienst).

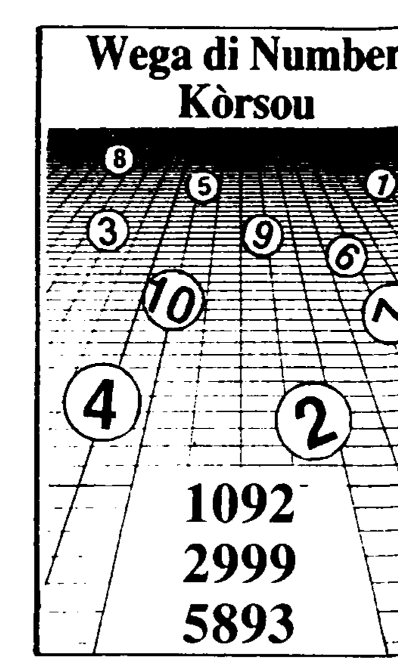
*****

GEREFORMEERDE KERK
SERU FORTUNA (Seru Fortuna 208-A): 10.00 uur br. J. Lai; 19.30 uur ds J. Glas.
BUENA VISTA (Cubaweg 100): 08.30 uur ds J. Glas; 19.00 uur ds J.J. Schreuder.
GROOT KWARTIER (Arowakenweg 20): 08.30 uur ds J.J. Schreuder; 17.00 uur ds W.J. Keesenberg (HC 44).
SANTA ROSA (Marakaweg 1): 10.00 uur ds J. Klapwijk; 19.00 uur ds W.J. Keesenberg.

*****

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdiesnt.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

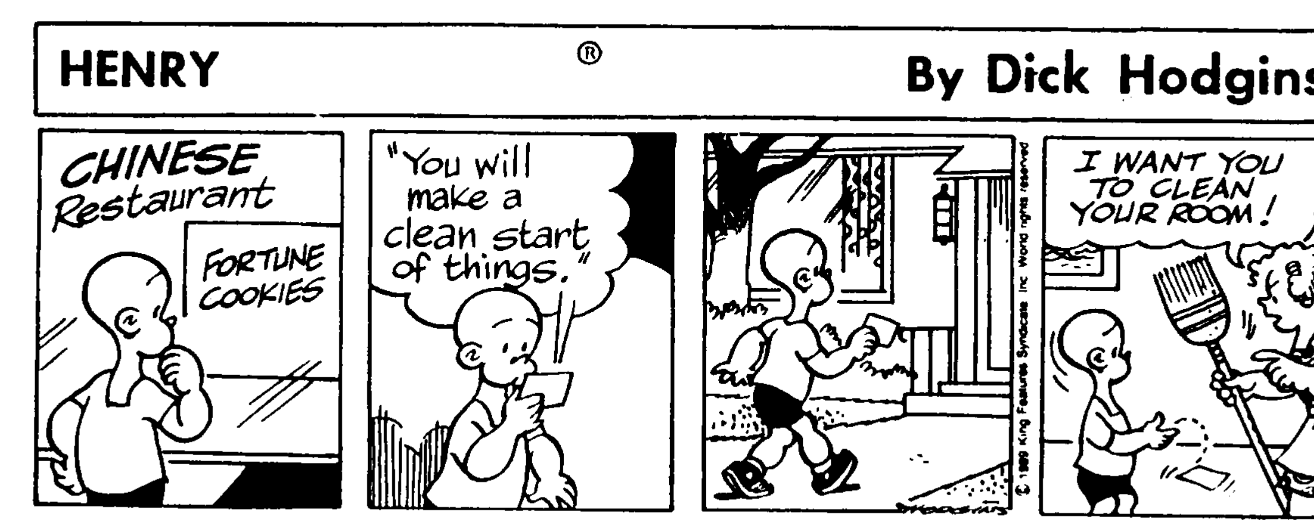
*****

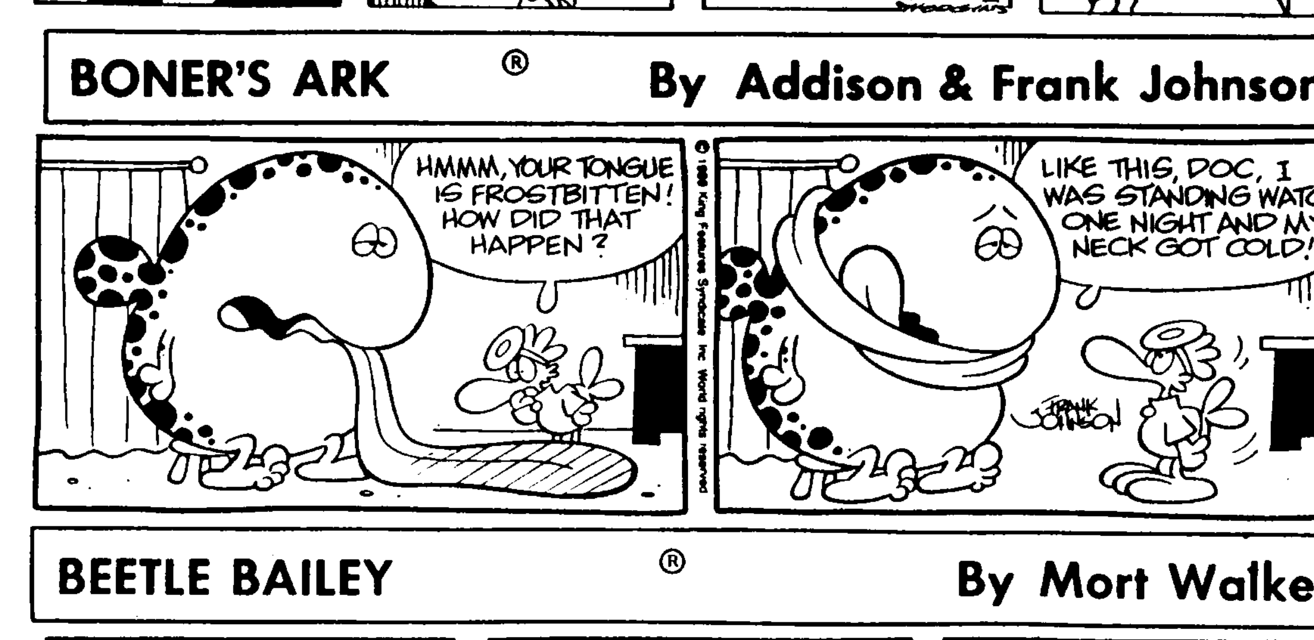

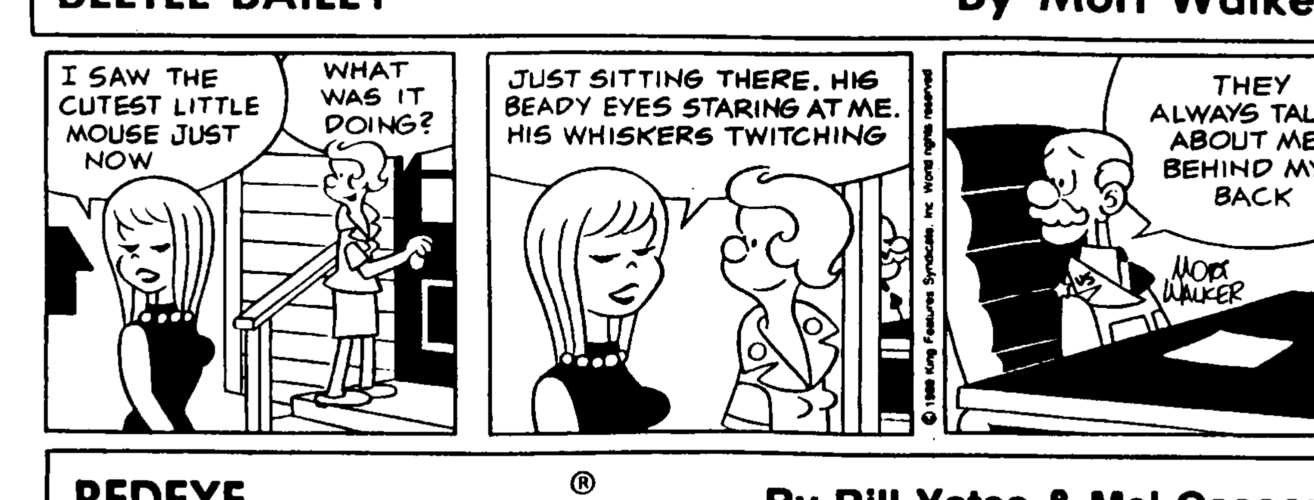
TELECURAÇAO
ZATERDAG: 17.00 Telefiesta met tante Irma; 18.30 Going great; 19.00 Cocktail Turístiko met captain Sterling; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Karta di Oro; 21.45 TeleCuraçao special; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 Estreno: 'Prisoners of the lost universe'; 23.30 Sluiting.

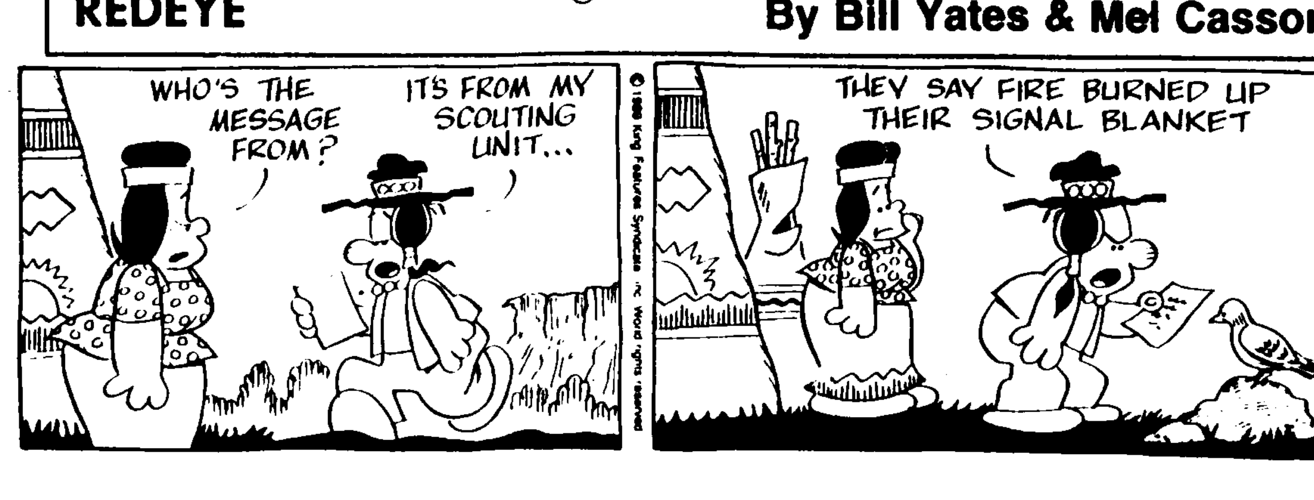
ZONDAG: 14.30 TeleCuraçao special; 15.00 Bingoshow; 15.30 Klassiek muziek; 16.00 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Special: 'Rekordando Chito Borgschot; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Last Horizone; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 Best seller: 'Internal Affairs' (last); 22.00 Starting from scratch; 22.30 Santo Domingo invita; 23.30 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

******

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Hovers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen (adjunct-hoofdredacteur)
Overige leden Redactie.
Toon van Dongen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaac Moenikram (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der School
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djabie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 266, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel. 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 266.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 80 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen vijftien gulden per maand

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Permanente vestiging 'Instituto Venezolano'

Cultureel samenwerkings-contact tussen Venezuela en Bonaire

KRALENDIJK — Op initiatief van de vorig jaar op Bonaire benoemde consul generaal van Venezuela, lic. Vasco Altuve Febres, is het BC akkoord gegaan met de permanente vestiging van een Instituto Venezolano dat zich volledig zal gaan richten op de culturele samenwerking tussen Bonaire en het Venezolaanse buurland. Lic. Zulay Briceño zal als coördinatrice optreden van het instituut.

Het gebouw, dat als centrum van de activiteiten zal gaan dienen, staat aan de J.A. Abraham Boulevard in de woonwijk Playa Pariba. In het gebouw zijn verschillende faciliteiten, zoals een gehoorzaal, een vergaderzaal en een bibliotheek die er ten gerieve van de Sociedad Bolivariana ter beschikking staat. Ook kunnen er lezingen gehouden worden. De Sociedad Bolivariana -in de tijd van de onlangs overleden ex-voorzitter Carlito Nicolaas zeer actief -was de laatste jaren echter niet erg actief meer. Eén van de reden daarvoor was ook het gebrek aan ruimte waarover de leden konden beschikken.

Dit probleem is nu opgelost en naar de Amigoe uit betrouwbare bron heeft vernomen, zal de vereniging van vrienden van Venezuela spoedig weer gereactiveerd worden. Desgevraagd beaamde consul Vasco Altuve Febres, dat het instituut binnenkort officieel in dienst gesteld zal worden. De faciliteiten die het gebouw biedt, kunnen vrijelijk door de gemeenschap gebruikt worden.

CURSUSSEN

Consul generaal Altuve Febres toonde zich uiterst tevreden met het nu bereikte resultaat. Mede omdat enkele maanden geleden al is gebleken, dat nu nog beter ingespeeld kan worden op de noodzaak beurzen te verlenen aan de daarvoor in aanmerking komende Bonairiaanse studenten. Het afgelopen jaar hebben reeds veertien studenten gebruik kunnen maken van deze mogelijkheid die door het Venezolaanse departement van Buitenlandse Zaken werd geopend. Inmiddels zijn er al diverse cursussen geweest, onder andere werd er een monteur opgeleid voor de reparatie van airconditioning, terwijl er ook enkele kandidaten waren voor de opleiding hoteladministratie en toerisme.

Op 18 februari is de eerste officiële vergadering belegd tussen coördinatirce lic. Briceño en het voltallige BC. Daar werden ook de verschillende activiteiten voor dit jaar besproken en viel al reeds de beslissing dat er een basis-, voortgezette en gevorderde cursus Spaans zal worden gegeven. De cursussen zullen per 1 maart beginnen en duren dan tot 10 juli. De cursustijden zijn van drie uur 's middags tot zeven uur 's avonds. Half maart is er een cursus muziek die gegeven wordt door Frederico Rijna. De andere cursus, die in het Instituto Venezolano wordt gegeven, is schilderen. Die cursus zal permanent gegeven worden door Mercedes Giliberti. Brandweer- en veiligheidscursussen zullen in de loop van het jaar aangevangen worden.

CONTACTEN

Alle cursussen die via het instituut gegeven worden, zijn gratis, maar wel zal aan de opleidingseisen van het instituut voldaan moeten worden. Op het gebied van de

■*KRALENDIJK — Het gerenoveerde gebouw aan de Abraham Boulevard, waar het Instituto Venezolano para la Cultura y Cooperación Bonaire is gevestigd.*

Venezolaanse cultuur zal een aantal lezingen worden georganiseerd. De onderwerpen daarbij zijn de geschiedenis van de vrijheidsstrijder Simon Bolivar, de ontdekking van Amerika en de historische aspecten van Venezuela zelf.

Consul Altuve Febres heeft inmiddels bekend gemaakt, dat de beurzen die Venezuela via het consulaat verstrekt ook voor dit jaar door zullen blijven gaan. Voor de studenten die daarvoor in aanmerking komen, wordt de reis, verblijf in Venezuela en de cursus geheel betaald. Zij zullen echter ook aan de eisen moeten voldoen die Venezuela stelt en dat is onder andere een gedegen kennis van de Spaanse taal en een voldoende vooropleiding om de cursus met succes te kunnen volgen.

Vasco Altuve Febres: 'Eén van de belangrijkste werkzaamheden van het Instituto Venezolano is het leggen van contacten tussen Venezuela en de lokale hotels. Indien nodig zullen Venezolaanse docenten op Bonaire een 'on the job training' kunnen geven. Dat zal beduidend effectiever zijn dan al het personeel naar Venezuela te sturen'.

Ook voor degenen die zich willen bekwamen in technische vaardigheden zijn er voldoende mogelijkheden. Er kunnen opleidingen gevolgd worden voor metselaar, schoenmaker, monteur voor zwaarmaterieel, dieselmonteur. Zij kunnen zich in Venezuela inschrijven.

Tenslotte zal het Instituto Venezolano actief deelnemen in de festiveiteiten van 6 september wanneer Bonaire de Dag van de Vlag en het Volkslied viert.

Voor de vele blijken van belangstelling na het overlijden van de heer

Harm de Jonge

betuigen wij U, mede namens de verdere familie onze hartelijke dank.

Rufus, Herma en Sheralda Mc William-de Jonge.

Jaarcijfers Kamer van Koophandel

WILLEMSTAD — In 1989 hebben zich 2627 bedrijven ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. 1516 Bedrijven daarvan waren off shore en 1111 waren lokale zaken. In totaal 25 procent meer inschrijvingen dan in 1988. Toen kwamen er nog 2106 nieuwelingen bij. Ondanks meer inschrijvingen zijn er minder bedrijven in totaal. Dat komt onder meer omdat diverse trustkantoren hun bestanden geschoond hebben van inactieve bedrijven.

Dit meldt de secretaris van de Curaçaose Kamer van Koophandel, mr Michael Hellburg. Het aantal inschrijvingen van off-shore bedrijven groeide met 24,2 procent van 1066 tot 1516. Het aantal inschrijvingen van lokale bedrijven nam minder sterk toe: zeven procent, van 1040 naar 1111.

Het totaal van ingeschreven bedrijven was in 1988 26.024. In het afgelopen jaar was dat 25.768. Het gaat hier dus om een terugloop van ongeveer één procent, aldus Hellburg. De telling van 1989 kan opgesplitst worden in 18.238 off-shore bedrijven en 7530 on-shore bedrijven. In procenten uitgedrukt zou het om een verhouding gaan van zeventig procent en dertig procent.

Als gekeken wordt naar het totaal aan off shores en het totaal aan lokale bedrijven dan is duidelijk dat de groei van respectievelijk 1516 en 1111 procentueel hoger uitvalt voor het lokale totaal. De off shore groeide met 5,7 procent en de lokale tak groeide met 12,7 procent. Lokaal groeide vooral de detailhandel.

Niet alleen de Kamer maar ook verscheidene trustkantoren keken hun files na. Niet meer actieve bedrijven werden uitgeschreven. Een andere verklaring voor de daling in de off shore is de aanmelding van de KvK noemt zetelverplaatsingen en cancelations.

BOUWER BEGRIJPT KRITIEK NIET

VVD-ers willen opheldering rond inzet politieboten

- door Victor Hafkamp -

DEN HAAG/WILLEMSTAD — De VVD-Kamerleden, Erica Terpstra en Jan Cees Wiebenga, willen van de minister van Justitie en Koninkrijkszaken, Ernst Hirsch Ballin, opheldering inzake de inzet van de door Nederland betaalde politieboten op de Antillen. De Kamerleden hebben zich bij hun vragen laten inspireren door recente berichten in de Nederlandse pers. Volgens een delegatie van de Algemene Christelijke Politiebond (ACP) zijn de boten te klein, te traag en vol technische mankementen. Waarnemend voorzitter Piet Kruizinga van de Christelijke bond stelt dat de Antilliaanse politie de boten ongeschikt acht voor acties in het Caribisch gebied. Hij baseert die kritiek op ervarigen die hij tijdens een recent bezoek op de Antillen met een delegatie van zijn bond opdeed.

Volgens Wiebenga is het goed dat de positie van de Antillen en Aruba voor wat betreft de doorvoer van cocaine nu eens goed in kaart wordt gebracht. 'De laatste vijf jaar heeft zich de doorvoer van cocaine aldaar progressief ontwikkeld, als je de verschillende persberichten en andere informatie eens op een rijtje zet', zegt hij. En over de kwestie van de patrouilleboten merkt hij op dat 'een op zich zelf goed project niet geslaagd blijkt'. 'Het is toch al te gek dat een patrouilleboot die voor Sint Maarten bestemd is nog steeds op Curacao op wal ligt, omdat de politiemacht op de Bovenwindse eilanden te kennen heeft gegeven het vaartuig niet te willen, zoals in de krant te lezen stond'.

Donderdag ontstond in parlementaire kringen enige deining na uitlatingen van de waarnemend ACP-voorzitter Kruizinga over de vier moderne politieboten ter waarde van acht miljoen gulden Nederlands die aan Aruba en de Antillen geschonken werden ter bestrijding van de drugssmokkel in het Caribisch gebied. Die boten zijn gefinancierd door de Nederlandse overheid. In Trouw zegt Kruizinga: 'De 20 meter lange boten blijken te klein en te gevoelig voor de weersomstandigeden in het Caribisch gebeid. (...) Ik heb zelf een tochtje met een van die boten gemaakt en ik vezeker je: je vaart niet, je stuitert over het water'.

Het is volgens Kruizinga een fout geweest van de Nederlandse overheid de Antillianen niet bij de bouw van de schepen te betrekken. Ze zijn uitgerust met een gesloten stuurhout en een peperdure airco terwijl er nader contact met de Antillianen een half open stuurhut en geen airconditioning zou hebben opgeleverd.

Directeur van Van Leest Scheepsbouw v/h Schottel in Warmond die de vaartuigen heeft geleverd begrijpt niet veel van de kritiek die zijn produkten van de kant van de politiemannen hebben geoogst. 'Op de technische universiteit van Delft zijn zeven modellen van dergelijke boten bekeken en getest en is het laatste model voor de Antillen er uit gehaald'. Hij vertelt zelf in een van de boten te hebben gevaren toen hij de Antillen bezocht. 'Ik heb precies in twee uur de afstand Willemstad- Kralendijk afgelegd.

Dat lijkt me redelijk snel. Merkwaardig genoeg krijg ik uit Aruba nooit kritiek. Daar blijken ze wel tevreden te zijn'. Hij merkt op dat er aan de opleiding van Antilliaanse politiemensen vermoedelijk wel het een en ander mankeert, zodat er mogelijk niet optimaal gebruik van de boten wordt gemaakt. Een van de medewerkers van Van Leest vertrekt volgende maand overigens naar Curacao om de recentelijk gerezen problemen nog eens door te nemen. Van Leest spreekt tegen dat er tussen zijn bedrijf en de Antilliaanse overheid spanningen zijn ontstaan. De Centrale Recherche Informatie dienst die al geruime tijd meewerkt met de Antilliaanse politie ter bestrijding van de drugshandel in de Caribische regio, heeft zich van de kritiek van de ACP-leden gedistantiëerd.

Crècheleidsters op excursie

■*WILLEMSTAD — Van 21 tot en met 26 januari heeft een groep van veertien hoofdleidsters van crèches een reis naar Trinidad en St Lucia gemaakt. Het gaat om een studiereis die georganiseerd was door SIFMA om een zogenaamd Van Leer-project in Trinidad te bezoeken. De bedoeling van deze reis was kennis te maken met het project van SERVOL (hetgeen staat voor SERvice VOlunteered to alL). Dit project schenkt aandacht aan het omgaan met zowel adolescenten als kinderen die drie tot vijf jaar oud zijn.*

Het reizend gezelschap bestond uit de twee delegatieleiders drs Angela Juliana-Dekker en Mila Palm, zeven crèche-directrices en vijf bestuursleden van kinderdagverblijven. De aandacht tijdens deze studiereis was vooral gericht op de opleiding van SERVOL, maar ook zijn er verschillende opvangcentra voor kinderen bezocht.

Op de foto docenten samen met de Antilliaanse groep in het opleidingscentrum.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM JANUARY 26, 1990

AKZO	126,10	NAT.NEDERL.	70,10
AMRO BANK	76,30	PHILIPS GLOEIL.	42,60
BOLS LUCAS	167,50	ROBECO	101,50
GIST BROCADES	28,10	RODAMCO	78,50
HAGEMEYER	107,60	ROLINCO	100,50
HEINEKEN NV	116,20	RORENTO	58,40
KLM	43,00	ROYAL DUTCH	138,70
KON.NED.PAP.	39,20	UNILEVER	149,20

NEW YORK STOCK EXCHANGE JANUARY 26, 1990

ABBOTT LABS.	64 1/2 +	1/2	HOMESTAKE MNG.	22 7/8 +	1/4
ALCAN	20 3/8 -	1/8	IBM	96 1/4 +	3/8
AMER.BRANDS	65 -	1/8	ITT	53 3/4 -	1/4
AMERICAN EXP.	29 3/4 -	1/8	JOHNSON & J.	52 1/4 -	3/4
APACHE	15 3/8 +	1/8	KELLOGG	63 3/4 -	1/4
AM.TEL.& TEL.	39 -	2 1/8	MERCK & CO	71 1/2 +	1/4
AMOCO	50 3/4 -	1/8	MINNESOTA MNG.	75 3/4 -	3/8
ANHEUSER B.	36 5/8 -	1/4	MOBIL CORP.	58 -	1/8
BECTON DICK	56 1/2 -	1	MONSANTO	106 3/8 +	3/8
BORDEN	32 1/2 -	7/8	NCR CORP.	65 3/4 +	5/8
CAMPBELL S.	47 1/4 -	1/2	NORF.SOUTH	36 3/4	UNCH
CHRYSLER	16 3/8 -	1/4	NORTHROP CORP.	17 3/4 +	1/4
CITICORP	23 -	1 1/4	PARAMOUNT COM.	42 5/8 -	1
COCACOLA	67 -	1 3/4	PLACER D.M.	20 1/2 +	1/8
DIGITAL EQ.	76 -	2 1/8	PFIZER	67 3/8 -	3/4
DUPONT	37 1/4 -	1/8	PHELPS DODGE	52 1/4 -	1/4
EAST.KODAK	37 5/8 -	3/8	PHILIP MORIS	36 7/8 -	1/8
EXXON	46 1/2 +	1/2	POLAROID	43 1/8 -	1/2
FORD	41 7/8 +	1/8	QUAKER	48 3/4 -	1/4
GENL.ELECTR.	61 1/2 -	1/2	RALSTON P.	78 3/4 -	3/4
GENL.MOTORS	41 1/8	UNCH	SARA LEE	26 3/4 -	3/8
GILETTE	44 1/8 -	5/8	SHELL TRP.TR.	45 5/8 +	5/8
HEINZ	29 3/8	UNCH	UPJOHN	34	UNCH
HILTON	64 1/2 +	1	UNOCAL	27 1/8 -	1/4

DOW JONES

INDUSTRIALS	2559.45 -	1.58
TRANSPORTATION	1100.99 -	16.35

MARKET COMMENT JANUARY 26, 1990:
THE MARKET RECOVERED FROM BEING DOWN OVER 20 POINTS TO CLOSE ALMOST UNCHANGED. DECLINES BEAT OUT ADVANCES BETTER THAN 2 TO 1 ON STRONG VOLUME

De lekkerste
ROTIE'S,
pom, pastei, bamie, nassie, Chinese kip, geroosterde kip, varken moksie alesie, moksie moksie, bruine bonen.
kunt U krijgen elke zondag tussen 12 en 4 uur te
Koraal Partir Kav. 87
Tel.: 674103

TE KOOP
Fiberglas Sportmotorboot
met kajuit, 2 motoren Mercury 80 en 4,5 p.k., lengte 21 foot.
Vraagprijs: fl.13.000,-.
Tel.nr. 673007

TE HUUR GEVRAAGD
WOONHUIS
met min. 4 slaapkamers, overdekte porch, 2 badkamers.
Bij voorkeur in Emmastad, Mahaai, Damacor.
Tel.: 615620/80215

Zondag 28 Januari
vanaf 12.00 uur af te halen de echte
INDONESISCHE RIJSTTAFEL
met Sajor Kerry, sambal goreng telor, Kip, Atjar, Vlees, Saté, Frikandel, Ikan terie kroepoek, pisang goreng, en sambal badjak.
NAƒ. 10.00
Ook hebben wij Indische Bami.
Canadaweg 9 - Telf.: 83459
Slamat makan.

WAARSCHUWING
De commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er op de schietbaan HATO schietoefeningen worden gehouden op DINSDAG 30 januari 1990 van 07.00 tot 18.20 uur.
Onveilig zeegebied ± 4000 meter uit de kust.

BIJLESSEN:
Nederlands en Rekenen eventueel huiswerkcursus
Tel.: 78124

KRAFT
Tip voor Uw boodschappenlijst:

Sentro di Mata Seru Gaitu
heeft een mooie sortering
HANGPLANTEN ontvangen.
De koffie staat klaar! Noord Hanenberg 41 - Tel.: 671793

WAARSCHUWING
De commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er op de schietbaan WACAO schietoefeningen worden gehouden op:
DINSDAG 30 JANUARI 1990 van 07.00 tot 13.20 uur.
WOENSDAG 31 JANUARI 1990 van 07.00 tot 13.20 uur.

"Margarita" N.V.
Authentic Mexican Restaurant
ZOEKT
WAITER of WAITRESS
Aanmelden tussen 12 - 2.30 of 5 - 12 uur.

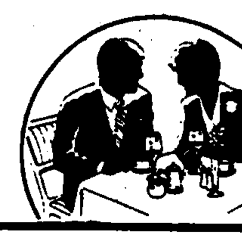
TE KOOP TE KOOP
KARNAVALS-KOSTUUMS
voor kinderen van 4 t/m 9 jaar.
Vogeltjes, kermispaardjes, ballerina's, poppen, pink-panters, pandabeertjes, clowns, Leeuwenpak (volw.)
Voor tieners + volwassenen: jazz- aerobic kleding.
Adres: Fina Dance Art School
Groot Kwartierweg 6 - Tel.: 77104

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag 6 maart 1990 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:
het tot 26 februari 2042 lopend recht van erfpacht op een perceel grond gelegen in het tweede district van Curacao, ter grootte van 1.780m2, nader omschreven in meetbrief nummer 128 van 31 maart 1981 en bekend als kavel 44 van het verkavelingsplan "SEROE GRANDI", met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Seroe Grandi Kaya C-13.
De veilingvoorwaarden liggen ter inzage ter Griffie van het Gerecht in Eerste Aanleg te Curacao en op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.
NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

ST. ELISABETH HOSPITAAL - CURAÇAO
Op enkele verpleegafdelingen hebben wij momenteel vakatures voor:
— Verpleegkundigen en
— Ziekenverzorgenden met somatische ervaring
in full-time dienstverband.
Ook kunnen wij U een deeltijd-dienstverband van 4 dagen of 3 dagen per week (alle diensten volgens rooster) aanbieden.
Bij een dienstverband van 3 dagen per week geldt echter een inwerkperiode van 4 maanden op full-time basis.
Bent U geïnteresseerd, de heer W.L. Philips, Hoofd Verplegingsdienst is gaarne bereid U meer informatie te verstrekken.
Bel voor inlichtingen of afspraak tel.: 624900 toestel 393/399.
Schriftelijke sollicitaties gaarne richten aan het St. Elisabeth Hospitaal t.a.v. Hoofd Personeelszaken, Breedestraat 193 (Otr.).

KLM
roept sollicitanten op voor de funktie van
OPERATIONS OFFICER
Vereisten:
— HAVO-opleiding met wiskundepakket;
— Goede kennis van de Nederlandse, Engelse en Spaanse taal in woord en geschrift;
— Zeevaartschool en luchtvaartervaring strekt tot aanbeveling.
Sollicitaties zenden naar: KLM
Kaya Flamboyan no. 7
Rooi Catootje.

Landhuis

Jan Kock
Restaurant Foenchipot
Elke zondag: verschillende krioyo gerechten Hollandse Pannekoeken.
Live-Music van 3-6 uur met Eddy Mar op zondagmiddag.
* BAR elke dag open van 11.00 - 20.00 uur.
* Voor rondleidingen bellen: 648087

Verhuisd: Per 01 - februari 1990
Dr. Sexto E.L. Sillé
Urologia - Cirurgia genito - Urinaria
Tumores - Esterilidad - Impotencia
Endo -Urologia
Adres: Jan Noorduynweg nst. Botica Groot Piscadera.
Telef.: 290855
290527.
Consulten volgens afspraak.

OPENBARE VERKOOP
Op dinsdag 6 februari 1990 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31-33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:
een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao groot 282m2, nader omschreven in meetbrief nummer 91 van 30 januari 1953, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als Jivarosweg 6.
De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen vóór de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.
NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

E GRAN KAMBIO
Radio Curacao F.M. 101,1 mHz.
tur djaluna anochi 10.15'or
despues wega di number
Skucha kon Dios a kambia e bida di hende ku ta kere den Jesus komo e uniko Salbador i Rei binidero.
Skucha i siña lokual ta bai sosodé den e ultimo tempunan.

INTERNATIONAL COMPANY
in the Free Zone of Curacao requires a
SALES REPRESENTATIVE
with the following requirements:
(A) Havo education is required as a minimum.
(B) Must be fluent in English, Dutch, Spanish and Papiamento preferable.
(C) Must have experience in export-import procedures.
(D) Must have sales experience.
(E) Age between 25-35 years old.
(F) Updated drivers license.
Applicants for above must send curriculum vitae and recent photo to P.O. Box 3629.
ATTN. INTERNATIONAL COMPANY
All applications must be sent not later than January 31, 1990. Include telephone numbers for interview appointments. Please do not send curriculum vitae without photo.

Vacancy for an
ASSISTANT BROOD/BANKET BAKKER
experience required.
Please send application letter with curriculum vitae and picture to P.O. Box 142, Philipsburg St. Maarten.

Royal Technica NV
JOB OPPORTUNITY
Voor spoedige indiensttreding in scheepvaart:
* STUURLIEDEN KLEINE HANDELSVAART
* MOTOR MACHINISTEN
* MATROZEN
* KOK - STEWARD
Sollicitaties te richten aan:
Royal Technica NV
Dokweg 19, Maduro Plaza
Willemstad, Curaçao
Tel.: 371384

Youngland Boutique
Saliña 170 Mode in beweging
kom en profiteer van onze
GRANDIOZE UITVERKOOP
met
KORTINGEN VAN ZELFS 50%

Surinaamse Onroerend goed Onderneming Nationale Beleggings en Beheersmaatschappij N.V. (N.B.M.)
vraagt te koop zowel
EIGENDOMS- als ERFPACHTGRONDEN, WONINGEN en ZAKENPANDEN
in Paramaribo en districten in Suriname.
Koopprijs à contant uit te keren.
Directie van voornoemde onderneming verblijft in de periode van 30 januari - 6 februari te Curacao in het Las Palmas Hotel, bungalow 51 (Tel. 625200) en ziet offertes gaarne tegemoet.

Stroomonderbreking
Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:
* Zondag 28 januari 1990 van 9 uur t/m 4 uur
* Fort Amsterdam, Gouverneurs huis, Fort Kerk, Waterfort Bogen, Plaza Piar, Gouvernementsplein, gedeelte Breedestraat tussen Handelskade en Gomezplein, gedeelte Heerenstraat tussen Breedestraat en Tempo, gedeelte Handelskade tussen brug Koningin Emma en Tempo, Keukenstraat, Gomezplein, Kuiperstraat, gedeelte Hanchi Snoa tussen Keukenstraat en Middenstraat, gedeelte Windstraat tussen Handelskade en Bloksteeg, gedeelte Passaatstraat, Middenstraat.

Stroomonderbreking
Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:
* Dinsdag 30 januari 1990 van 9 uur t/m 2 uur
* Zendmast Radio Caribe, gedeelte Kaya Shèrs vanaf Kaya Koto verder in de Oostelijke richting, de Oostelijke helft van Kaya Sambarku, Kaya Sakadó, Kaya Djogodó, gedeelte Amandelweg vanaf Schubappelweg richting Landfill, gedeelte Schubappelweg vanaf perceel 47 tot Amandelweg, gedeelte Anasaweg vanaf Granaatappelweg tot Amandelweg, Mamayaweg, Mamayaweg A en B, gedeelte Carawaraweg vanaf Schubappelweg in de Oostelijke richting tot Bottelier, gedeelte Schubappelweg vanaf perceel 126 tot Anasaweg, Kaya Bottelier en omgeving.

f. 25,- f. 5,- f. 20,-
f. 15,- f. 10,-
Schoenen Tassen Kleding Sandalen
UITVERKOOP
Schoenhandel
Lanka

NAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 27 JANUARI 1990 PAGINA 1

Limburgs carnaval 33 jaar op Curaçao

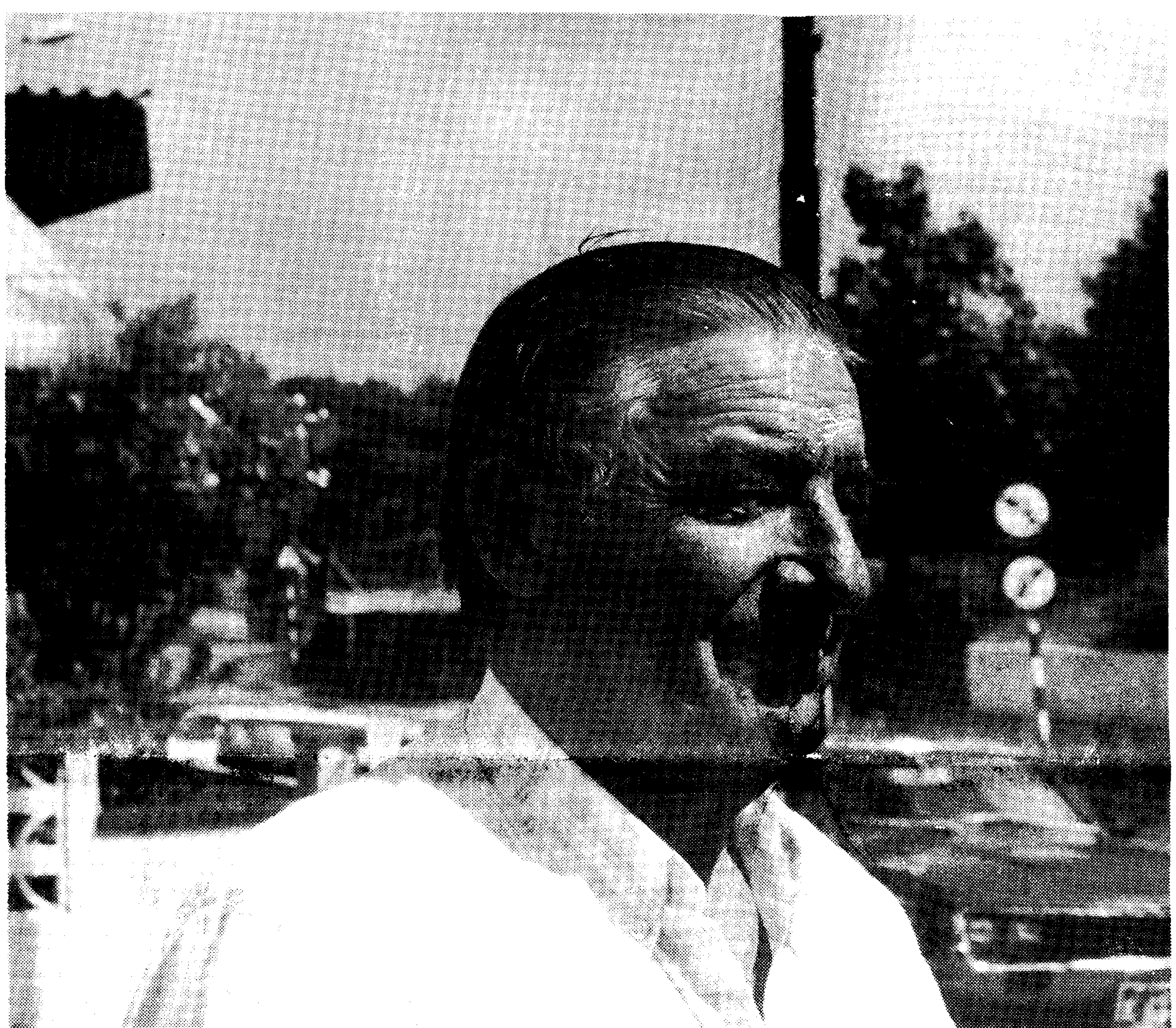
Vorst Huub: Behalve feestvierder een gedisciplineerd organisator

= door Norbert Hendrikse =

HET HUIS aan de Blenchiweg ziet er zeer ordentelijk uit. In de prachtige, grote tuin staan de struiken er fris en goedgetrimd bij en binnen is ook alles even netjes. Huub Bongers, 'Vorst Huub', het onvolprezen opperhoofd van de Limburgse Kabrieten is dan ook naast feestvierder een gedisciplineerd organisator en iemand die graag alles tot in de puntjes geregeld wilt zien. Het past ook bij het beroep dat hij al veertig jaar uitoefent: wiskundeleraar.

Maar zijn grote hobby en eigenlijk is het veel meer dan dat, is carnaval en alles wat daarmee te maken heeft. 'Eindelijk iemand die er wat van begrijpt', zegt hij met pretoogjes als wij ons bezoek verklaren met de opmerking dat het na alle flauwekul die in de krant verschijnt, het eens een keer goed is om over een serieuze aangelegenheid als carnaval te praten'.

Je zou denken dat hij er vanaf kindsaf aan mee opgegroeid is, daar in het Limburgse Weert waar zijn wieg heeft gestaan. Maar het is toch even anders.

...VORST HUUB BONGERS...

'In de jaren dertig, veertig werd in Limburg niet zo uitbundig carnaval gevierd. Het waren crisisjaren, met eerst een economische recessie, met al zijn financiele problemen en daarna de oorlog met nog meer ellende. Er was natuurlijk wel carnaval, maar niet met optochten zoals men die nu kent. Het begon pas eigenlijk weer goed in de jaren na de oorlog. Ik was toen al getrouwd en wij gingen met de kinderen naar de optocht kijken. 's Avonds kwam de oppas en dan gingen wij meestal met een groepje verkleed de straat op. Trekken van café naar café, vier dagen lang. Maar ik ben in Limburg nooit bij de organisatie betrokken geweest.

CHOBOLOBO

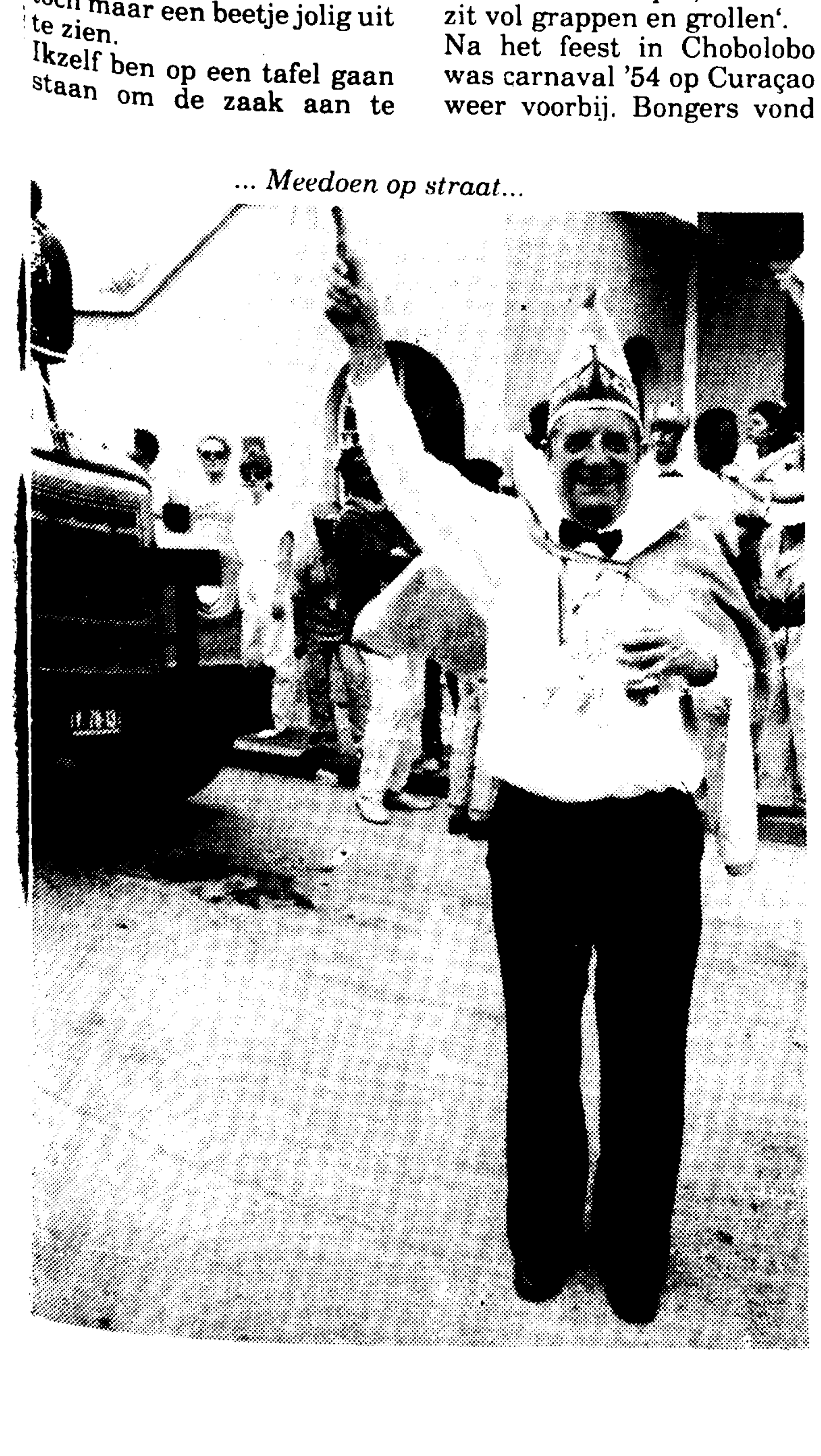
Toen kwamen wij in 1954 op Curaçao aan, notabene juist in de carnavalstijd. Wij hadden een koffer vol spullen meegebracht, voorbereid om ons te kunnen verkleden voor het feest, maar dat bleek er helemaal niet te zijn. Het enige 'carnavalsfeest' was in Chobolobo-waar nu de likeurfabriek is. Dus op de bewuste avond hebben mijn vrouw Alphonsine en ik ons zo carnavalesk mogelijk uitgedost, en vol goede moed ging het naar Chobolobo.

Daar bleek echter dat wij als enige vermomd waren, de rest liep er keurig gekleed bij. De heren in witte smokings met zwart strikje, de dames in hun mooiste jurken. Kortom, het was een heel chique bal, dat met carnaval eigenlijk niets te maken had. Iedereen was dan ook stomverbaasd over onze vermomming, maar ik heb die mensen toch tamelijk vlug zover kunnen krijgen dat de smokingjasjes binnenste buiten werden gekeerd en de broekspijpen werden opgerold om er zo toch maar een beetje jolig uit te zien.

Ikzelf ben op een tafel gaan staan om de zaak aan te moedigen, want ik ben van nature een goeie gangmaker die de stemming erin weet te brengen. Trouwens ik ben iemand die houdt van een lolletje en bekijk het leven altijd van de optimistische kant. Waar ik kom lachen de mensen zich kapot, want ik zit vol grappen en grollen'.

Na het feest in Chobolobo was carnaval '54 op Curaçao weer voorbij. Bongers vond het echter maar niks en toen hij een aantal Limburgers ontmoette zoals Jo Thijssen, Toon Schraven en Wim Nolden werd er besloten er gauw wat aan te gaan doen. 'Het jaar daarop hebben wij met een man of twintig maar onderling carnaval gevierd, een echt Limburgs feest. Dat groeide elk jaar en op een bepaald moment werd er — nu 33 jaar geleden — een club opgericht. Net als in Limburg moest deze club ook een sprekende naam hebben en omdat er zoveel geiten op het eiland rondliepen, werd gekozen voor de naam Limburgse Kabrieten. Natuurlijk moest er ook een clublied komen en dat werd het bij feestvierders bekende 'Mèk-mèk-mèk-lied' dat op alle Kabrieten-feesten door de aanwezigen uit volle borst wordt meegezongen.

... Meedoen op straat...

GROEI

In principe waren er op de Kabrietenfeesten alleen maar Limburgers, maar er kwamen weldra ook wat Brabanders bij en het duurde niet lang of ook de Curaçaose bevolking kreeg de smaak te pakken en kwam om kaarten. Het eerste grote feest was op 3 maart 1957, toen zich zo'n 150 carnavalsvierders meldden. De Koninklijke Marine werd zover gekregen de marinekapel — twintig man sterk — beschikbaar te stellen om op te treden als boerenblaaskapel.

Ze kregen allemaal een blauwe boerenkiel aan en een petje op en hup daar hinh het. Om de Limburgse carnavalssfeer zoveel mogelijk na te bootsen waren er zes bars op ruime afstand van elkaar neergezet. Zo kon je i.p.v. van 'café naar café' van bar naar bar trekken.

Bongers: 'Het voordeel was dat je niet steeds je jas en je sjaal hoefde aan en uit te doen zoals in Limburg, met alle narigheid zoals je jas vergeten, verkouden worden enz. Maar verder was het net echt zo van: hé, zijn jullie d'r ook en kom op, ga mee naar het volgende café!' Het jaar daarop hadden wij onze eerste echte Raad van elf. Het mooie daarbij was dat wij maar tien Limburgers in de club hadden, zodat wij een marinier moesten lenen'.

VORST

'In dat jaar werd ik ook tot Vorst gekozen. Dat is de man die het feest moet leiden en omdat ik dat al vaker had gedaan en er kennelijk ook feeling voor had, moest ik eraan geloven.

Wij hebben gezongen en gehost, ik heb daar staan schreeuwen als een gek, kortom het was een enorm feest', vertelt Bongers nu nog nagenietend. In dat jaar werd ook de eerste Prins gekozen, Leo Arts, oftewel Prins Leo I. Toen kwam ook naar voren dat er zo gauw mogelijk van gezorgd moest worden dat ook op Curaçao grootscheeps carnaval gevierd zou worden.

In 1960 was er een poging voor een carnavalsoptocht in Suffisant, maar die is helemaal mislukt. Onze feesten werden toen meestal op Vaersenbaai gehouden met een lage entreeprijs (f.2.50) om zoveel mogelijk mensen aan te trekken. Dat kon ook vanwege de lage kosten en het feit dat het niet onze bedoeling was om winst te maken. In 1962 wilde ik ook een keertje Prins zijn. Dat kon eigenlijk niet, want een Vorst is hoger dan een Prins. Jo Thijssen bleek bereid het Vorstschap voor een jaartje over te nemen en zo werd ik, op het laatste moment en tot verrassing van heel de club, toch tot Prins gekozen.

Allengs groeiden onze feesten; in 1964 hadden wij zo'n 1500 mensen in Vitters Mooy en inmiddels was ook het aantal feestavonden uitgebreid tot vier. Ook dat vonden wij niet genoeg, er moesten 'voorfeesten' komen en zo begonnen wij met de Elfde van de elfde feest en later het boerenbal met daar tussenin nog het Vorstenbal. Intussen waren de feesten zo groot geworden dat wij naar andere lokaliteiten moesten uitzien. Zo kwamen wij terecht in hotel Bianca (nu hotel Holland), Avila Beach, Rust en Burgh enz. Er kwamen ook steeds meer Curaçaose mensen. De ouders hadden geen bezwaren, je kon je dochter rustig naar een Kabrietenfeest laten gaan want daar gebeurden er geen gekke dingen. Daar waakten wij wel voor. Er werd gesprongen en gehost en natuurlijk ook veel bier gedronken, maar het ging er allemaal heel netjes toe en dat is altijd zo gebleven'.

VOLKSFEEST

Het succes van de Kabrieten leidde er toe dat zij benaderd werden om ook een Curaçaos volkscarnaval op touw te zetten, maar Bongers vond dat zoiets van de lokale bevolking moest uitgaan. 'De Kabrieten wilden wel assisteren en suggesties doen, maar het Curaçaose carnaval moest een eigen karakter krijgen. Wij besloten wel om met het geld dat wij overhielden van onze feesten, alle scholen op het eiland honderd gulden te geven, op voorwaarde dat zij een carnavalsfeest op school zouden houden.

Wij hebben toen zo'n 25 scholen gesponsord. En zo werd de jeugd betrokken bij het carnaval, nog lang voordat er een Gran Marcha was. De eerste grote optocht kwam pas in 1970 en wij hebben toen aan het carnavalscomite verschillende adviezen gegeven hoe men zoiets moest organiseren. Toen werd ook begonnen met het kiezen van carnavals-koninginnen. Niet door de Kabrieten, want in Limburg is dat niet gebruikelijk. Daar is iedere vrouw een koningin'.

Zo ontstonden er ook andere lokale gebruiken, afkomstig uit het Caribisch gebied en latijns-Amerika zoals de verkiezing van een Prins en Pancho en het verbranden van Rei Momo op vastenavond. En dan natuurlijk het Festival di Tumba.

LIED

Bongers: 'Ook in Limburg is er een hele organisatie betrokken bij het uitverkiezen van het beste carnavalslied. Iedere plaats heeft zijn eigen carnavals-schlager en iedereen kan meedoen door het insturen van een tekst met bijbehorende muziek. (Trouwens ook de Kabrieten hebben hun 'schlager-festival' waarbij intern het beste carnavalslied wordt gekozen en bekroond. Dit jaar ging Vorst Huub, als enige inzender, weer eens met de eer strijken).

De Limburgers adviseerden het plaatselijke carnavalscomité om ook zo'n evenement te gaan houden en zo ontstond — voor het eerst in Roxy met Boy Dap als winnaar — het tumbafestival. Ook het idee van de jump-ups is oorspronkelijk van de Kabrieten afkomstig. Niet onder die naam, maar wel de raad om 'voorfeesten' te houden om het volk in de barios vast in de juiste carnavalsstemming te brengen. De Limburgse Kabrieten bleven daarbij op de achtergrond, maar beloofden plechtig elk jaar te zullen meedoen in de Gran Marcha waarin ze een vaste plaats: Nummer elf, hebben gekregen.

Vorst Huub: 'de eerste keer was dat voor mij een openbaring. Ik had nog nooit met zo'n optocht meegedaan, maar ik vond het meteen al zo geweldig dat ik dacht daar moet ik mee doorgaan totdat ik erbij neerval. In het begin stond ik altijd op een praalwagen en dat was al zo leuk. Nu sinds een paar jaar loop ik mee. Dan ben je nog veel meer betrokken bij dit geweldige feest'.

Vorig jaar heeft Huub Bongers, op 68-jarige leeftijd, voor het eerst de hele route van Mundo Nobo naar het Princess Beach hotel te voet, zingend en hossend afgelegd.

HUMOR

De optochten in Limburg en Brabant, en trouwens ook in carnavalvierend West Duitsland, hebben een heel ander karakter. Daar zit behalve pracht en praal veel meer humor in, en daar worden lokale politieke toestanden op schertsende wijze aan de kaak gesteld.

Vorst Huub vindt dat wij dat hier niet moeten doen. 'Ik geloof niet dat wij op Curaçao politiek in de optocht kunnen brengen. Ik heb het altijd afgeraden. In Limburg is dat per dorp echt plaatselijke politiek. Hier is het al wat groter en ik weet niet of men dat kan verdragen'. Het ingrediënt humor brengen de Kabrieten overigens wel volop in hun carnavalsprogramma met het laten overkomen van bekende 'Buutenreedners', carnavaleske humoristen die op carnavalszittingen een one-man show weggeven in hun apart taaltje, staande in een 'buut' of ton. Ze komen dan met allerlei vondsten zoals deze: 'Als je slank wil worden dan moet je gaan paardrijden, want daar kan je van afvallen...'. Acht jaar geleden bij het 25-jarig bestaan, zijn de Kabrieten begonnen met het

Vervolg op pag. 10

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Solange Isselt

De Suriname-connectie

Bouterse betrokken bij cocaïne-handel?

PARAMARIBO.-Na Colombia, Peru, Bolivia en Panama, mag nu ook Suriname zich verheugen in de belangstelling van de Amerikaanse drugsbestrijders. De narcoticadienst DEA plaatste vorige week eigen agenten in de Amerikaanse ambassade in Paramaribo. De belangstelling van de Drugs Enforcement Agency gaat speciaal uit naar de handel en wandel van legerleider Desi Bouterse en zijn makkers en naar het woeste Surinaamse binnenland, waar cocaïnelaboratoria zouden zijn gevestigd.

Het wordt steeds duidelijker dat ook Suriname een belangrijk fabricageland en doorvoerhaven is van met name cocaïne. 'Naar mijn schatting heeft vorig jaar tenminste tienduizend kilo cocaïne uit Suriname Nederland bereikt', zegt Tjin-Liep-Shie, de nieuwe chef van de narcoticabrigade van de Surinaamse politie.

De komst van DEA-agenten is niet de enige vorm van samenwerking met de Amerikaanse drugsbestrijders, zegt hij. De DEA zal twintig Surinaamse politie-agenten trainen in het oprollen van drugslijnen.

Volgens Tjin-Liep-Shie lopen er twee cocaïnelijnen van Zuid-Amerika naar Europa. De ene lijn gaat via Colombia naar Spanje en de andere via Suriname naar Nederland. De smokkelroute van Suriname naar de V.S. zou lopen via Colombia, Mexico en Panama.

In Panama onderzoekt de DEA momenteel archieven van de afgezette en aangehouden generaal Manuel Noriega, die door de Amerikanen wordt gezien als een van de grootste drugsboeven van het Zuidamerikaanse continent. Drie maanden geleden nog bracht de Surinaamse legercommandant (en officieel legerwoordvoerder) Badrissein Sital een langdurig bezoek aan Noriega. En eerder dit jaar bezocht de Panamese majoor Delgado, de rechterhand van Noriega, zijn Surinaamse legervrienden.

KNULLIG

Slechts een fractie van de uit Suriname afkomstige drugs wordt onderschept. De Rotterdamse douane ontdekte vorige maand 330 kilo cocaïne met een waarde van f.30 miljoen in een container uit een schip dat uit Suriname kwam. Het was de grootste hoeveelheid die ooit in Europa is gevonden. Veel speurwerk kwam daar in ieder geval niet aan te pas. De cocaïne was nogal knullig verpakt tussen oude kleren die zaten in dozen van Calypsona, een bedrijf dat voedselpakketten naar Suriname verscheept.

Naar aanleiding van de vondst arresteerde de Surinaamse narcoticabrigade twaalf mensen. In Rotterdam bleven de aanhoudingen beperkt tot vier werknemers van Calypsona, die na korte tijd weer moesten worden vrijgelaten. Volgens de Surinaamse narcoticaspeurder Tjin-Liep-Sie hebben zijn Rotterdamse collega's 'onprofessioneel' gehandeld, door niet te wachten op degenen die de cocaïne moesten komen ophalen.

Tjin-Liep-Shie heeft het moeilijk met de vraag wat de rol van de militairen in de Suriname-connectie is. 'De verdachten komen uit alle beroepsgroepen', zegt hij voorzichtig. 'In deze Calypsonazaak bijvoorbeeld, arresteerden wij één militair en twee ex-militairen, maar ook een chef van de douane en een directeur van een taxibedrijf.' 'Ik beschik niet over bewijzen dat er een organisatie van militairen achter de cocaïnehandel zit', zegt de narcoticaspeurder. 'Vast staat wel dat bij een aantal gevallen militairen betrokken zijn.'

VUILNISBELT

Zo werden enkele maanden geleden in Paramaribo vier Brazilianen vermoord. Hun verbrande lijken werden op een vuilnisbelt aangetroffen vlakbij honderden kilo's cocaïne. Tjin-Liep-Shie: 'Onze hoofdverdachte is Roy Tolud, een marineofficier. Hij is spoorloos.'

Deze Tolud is veel meer dan zomaar een officier: hij is een van de roemruchte zestien sergeanten, die in 1980 onder aanvoering van Bouterse de wettige regering in Paramaribo wegschoten. Een dikke vriend van Bouterse.

De eerste aanwijzingen over de betrokkenheid van de Bouterse-junta bij drugshandel kwamen al in 1983. Jules Sedney, toen directeur van de Centrale Bank van Suriname, vluchtte met een korjaal over de rivier naar Frans Guyana en vandaar naar Nederland. Hier hing hij een flinke vuile was buiten. Sedney vertelde dat de militairen hem hadden willen dwingen vijftig miljoen dollar in Colombia te lenen. Als tegenprestatie zou de Colombiaanse drugsmaffia Suriname vrijelijk mogen gebruiken als produktieplaats en doorvoerhaven voor cocaïne. Bij de deal zou zijn bemiddeld door Henk Herrenberg, kabinetschef, later minister van Buitenlandse Zaken en nog altijd vertrouweling van Bouterse en geen onbekende in vakbondskringen op Curaçao.

BOUTERSE

Het is dus niet voor niets dat de DEA nauwlettend de Surinaamse autoriteiten in de gaten houdt als zij in de Verenigde Staten aankomen. Zo lokten de Amerikaanse narcoticaspeurders in 1985 in Miami de legerkapiteitn Etienne Boerenveen in de val. Boerenveen was na Bouterse de hoogste commandant in het Surinaamse leger. Tijdens het proces (Boerenveen werd wegens een complot om cocaïne naar Amerika te smokkelen veroordeeld tot twaalf jaar), zei de openbare aanklager dat Bouterse 'de spin is in het Surinaamse cocaïneweb'.

Volgens de Amerikaanse narcoticabrigade had Bouterse kunnen rekenen op 15 procent an de vijftien miljoen dollar die de maffia bereid was geweest per cocaïnevracht te betalen. Die informatie hebben ze overigens niet van Boerenveen, want die zweeg op zijn proces als het graf. Bouterse heeft zijn kapitein vorig jaar, ondanks diens verblijf in de Amerikaanse cel, benoemd tot grootmajoor. Zijn salaris wordt doorbetaald.

Doorpratend over de mogelijke betrokkenheid van Surinaamse militairen bij cocaïnehandel, zegt narcoticachef Tjin-Liep-Shie het 'merkwaardig' te vinden dat zoveel militairen kennelijk tegelijk nijvere agrariërs zijn. 20'En hun bedrijven liggen ver in het binnenland. Tja, en 80 procent van ons binnenland is ongecontroleerd gebied.'

Drie politieagenten meldden begin 1987 aan de narcoticadienst dat zij de indruk hadden dat sommige van die ver weg gelegen landbouwbedrijven eigenlijk gewoon cocaïneplantages waren. Zij hadden geconstateerd dat de Commewijnerivier op bepaalde plaatsen zelfs stonk naar de ether, een grondstof bij de verwerking van cocaïne.

Enkele weken nadien, in de nacht van 20 maart, werden de drie agenten in Tamaredjo door onbekenden uit hun politiepost gesleept en op straat doodgeschoten. Een vierde agent, die door zich dood te houden de dans ontsprong, zei dat de moordenaars gekleed gingen in legeruniform.

Spoedig daarna begonnen in Suriname geruchten de ronde te doen over het 'Tafelberg-mysterie'. De Tafelberg is Surinames hoogste topruim duizend meter- en gelegen in letterlijk ondoordringbaar oerwoud. Zelfs het Junglecommando van Brunswijk blijft er uit de buurt. De enige weg er naar toe is via de lucht. 'Het vliegveldje daar is in handen van de militairn. Het is verboden terrein, ook voor ons', zegt narcoticachef Tjin-Liep-Shie. In dit Tafelberg-gebied zouden een of meer laboratoria voor het 'schonen' van cocaïne zijn gevestigd. Bewijzen daarvoor bleven echter uit-tot vorig jaar. Toen kreeg de Surinaamse narcoticadienst door een toeval een vliegtuigje van het type Cessna-206 in handen. Aan boord werd 200 kg onverwerkte, ruwe cocaïne aangetroffen.

Het vliegtuig was geland op een klein vliegveld in het vrijwel onbewoonde Tibitigebied, hemelsbreed zo'n 120 km zuidwestelijk van Paramaribo. Het toestel stond op het punt weer te vertrekken, kennelijk voor een korte vlucht. Het Tafelbergebergte ligt 100 km zuidelijker.

Na een schietpartij werden de inzittenden gearresteerd: vijf Colombianen van wie een als piloot fungeerde, en een Boliviaan die een schotwond opliep. Er werden bij het vliegtuig ook twee Surinamers aangetroffen: notabene het toenmalige hoofd van de narcoticabrigade Martin Janssen, en de Surinaamse zakenman Dassasingh.

HANDGRANATEN

Officier van Justitie mr.A. van der San, die de uiterst zwijgzame verdachten voor de rechter bracht, kreeg te maken met 'Colombiaanse methoden': handgranaten werden voor zijn woning tot ontploffing gebracht. Hij zwichtte niet. Janssen kreeg drie jaar gevangenisstraf, Dassasingh acht jaar. Alle buitenlanders kregen de maximumstraf: twaalf jaar.

De Colombianen zitten nog vast. De Boliviaan is ontsnapt. Hij liet zich na zijn veroordeling wegens 'buikklachten' in het Academisch Ziekenhuis van Paramaribo opnemen en poetste de plaat, ondanks dat er twee politieagenten aan zijn bed zaten. In het parlement werd toen schamper opgemerkt dat je in Suriname met buitenlands geld tegenwoordig alles voor elkaar krijgt.

Dat gigantische gebrek aan deviezen in Suriname speelt de schatrijke buitenlandse drugsmaffia in de kaart. 'En met de komst van dat grote geld is de criminaliteit in ons land angstwekkend gestegen', zegt Tjien-Liep-Shie. 'Criminelen hebben vrij spel. Ze betalen aan functionarissen grif hoge steekpenningen in vreemde valuta. En als dat niet helpt gaan ze over tot intimidatie.

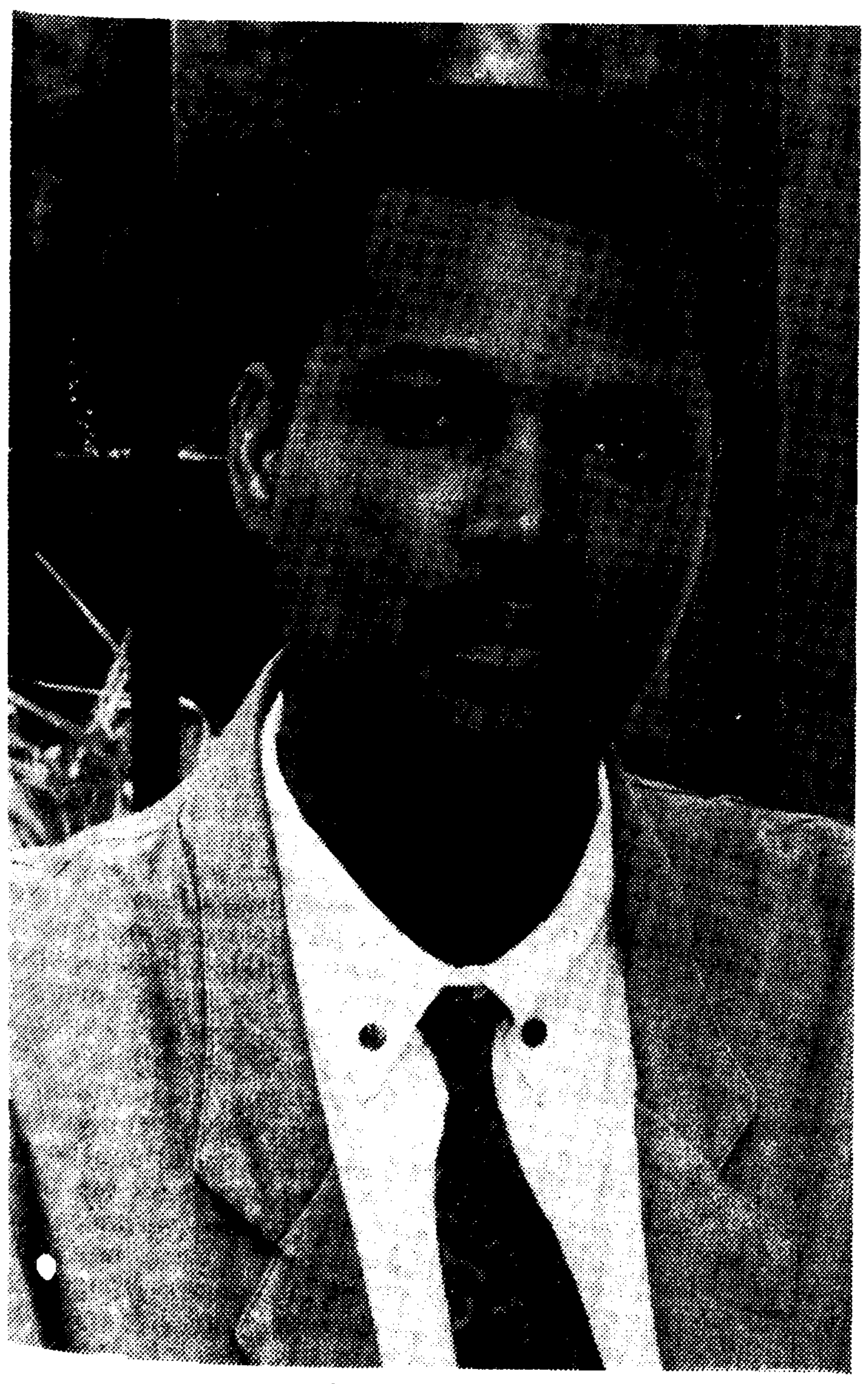
AANSLAGEN

Bitter zegt de narcoticachef: 'Afpersing, corruptie, smeergeld zijn geoorloofde praktijken in onze samenleving geworden. Midden in Paramaribo zijn aanslagen aan de orde van de dag.'

Uit voorzorg tegen dat laatste wordt nu de bekende Keizerstraat, waar het hoofdbureau van politie is gevestigd, iedere avond afgezet, verboden voor publiek. Die maatregel is ook getroffen voor de Van 't Hogerhuysstraat, waar de narcoticabrigade is gevestigd.

De onmacht van regering en rechtshandhavers om iets aan de oorzaak en gevolgen van de 'Suriname-connectie' te doen, werkt speculaties over een mogelijk Amerikaans ingrijpen in de hand. In Paramaribo is opwinding ontstaan over het recente Amerikaanse bombardement op cocaïnelaboratoria in het binnenland van Bolivia.

De vorige week verluidde het in Paramaribo dat de drugsmaffia de laboratoria bij de Tafelberg ijlings zou hebben ontmanteld om Amerikaans ingrijpen te voorkomen. Legercommandant Chas Mijnals verraste vriend en vijand door te verklaren dat het legerkamp aldaar nu voor bezichtiging is vrijgegeven. Voor zover bekend is echter nog niemand op deze uitnodiging ingegaan.

LEONARD COFFI
...aktief in Nederland...

-door Nel Casimiri-

WILLEMSTAD.-Dezer dagen brengt Leonard Coffi zijn vakantie door op Curacao. Coffi is de voorzitter van POA, Plataforma di Organisashonnan Antiano i Arubano, in Nederland. POA is een belangrijke instelling die als overkoepelend orgaan functioneert voor alle Antilliaanse en Arubaanse organisaties in Nederland. Zij heeft tot doel de positie van de Antillianen en Arubanen in Nederland te verbeteren. De POA heeft een landelijk kantoor in Utrecht en daarnaast nog vijf regionale steunpunten verdeeld over heel Nederland. In het totaal telt de organisatie 35 medewerkers, met Leonard Coffi aan het hoofd.
Leonard Coffi werd geboren op Curacao, waar hij de onderwijzersopleiding volgde en daarna de opleiding tot gymnastiekleraar. Van 1976 tot 1981 gaf hij les aan diverse scholen op Curacao. In 1982 vertrok hij naar Nederland om daar de studie orthopedagogiek te volgen in Groningen. Meteen na zijn aankomst in Groningen, sloot hij zich aan bij verschillende Antilliaanse organisaties, zoals de Stichting voor Antillianen en Arubanen, SAAG. Hij is nog steeds voorzitter van de Raad van Advies van die Stichting en eindredacteur van het voorlichtingsblad van de SAAG. Als Leonard Coffi begint te praten over zijn werk in Nederland, komt naar voren dat hij ook coördinator is van de GEHAA.

Leonard Coffi: vooral behoefte aan scholing

POA doet van alles voor Antillianen en Arubanen

'Dat is ontstaan uit een project van de gemeente Groningen in het kader van het beleid voor Antillianen en Arubanen. Het is een werkgroep Onderwijs en Geschiedenis van de Nederlandse Antillen en Aruba, opgericht in 1986. Deze werkgroep bestaat uit 14 leden en heeft als doel Antillianen, Arubanen en Nederlanders te informeren over actuele ontwikkelingen op de Nederlandse Antillen en in Nederland. Daarnaast wil zij inzicht geven in de posities van etnische minderheden in het algemeen en in het bijzonder de positie van Antillianen en Arubanen in de Nederlandse samenleving.

STUDIEDAGEN

Deze doelstellingen worden gerealiseerd middels het organiseren van studie- en themadagen over bijvoorbeeld de man-vrouw verhouding op de Nederlandse Antillen, racisme en discriminatie, het beleid t.a.v. allochtonen in de Nederlandse samenleving, enz'

Vanaf juni 1989 is Leonard Coffi voorzitter van de POA. Het landelijk centrum is gevestigd in Utrecht. Daarnaast zijn er regionale kantoren; een voor Groningen en Drente, voor Overijssel, Gelderland, Amsterdam en Zuid-Holland.

Het doel van de POA is de positie van Antillianen en Arubanen te verbeteren.

Coffi: 'Dat doen we op vijf verschillende manieren: d.m.v. beleidsbeinvloeding: het geven van beleidsadviezen aan overheden, algemene instellingen en maatschappelijke organisaties; het beoordelen en becommentariëren van beleidsnota's. Verder door pleitbezorging met als doel het bespreekbaar maken van knelpunten en het vinden van oplossingen voor Antillianen en Arubanen op huisvestingsgebied, op de arbeidsmarkt en in het onderwijs. Er wordt voorlichting gegeven over de leefsituatie en culturele achtergrond van de Antillianen en Arubanen. Ook worden er akties ondernomen om de Antilliaanse en Arubaanse organisaties te ondersteunen in hun streven naar emancipatie en profilering, terwijl door studie en onderzoek de kennis over de positie van Antillianen en Arubanen in Nederland, voortdurend wordt bijgehouden.'

Hoe komen Antillianen en Arubanen die naar Nederland komen in contact met een stichting als de POA?

'Bijna elke gemeente in Nederland heeft wel een of andere organisatie van Antillianen en Arubanen. Die organisaties kunnen ondersteund worden door een regionaal bureau van ons en als dat nodig is, vraagt dat weer steun aan het landelijk bureau. Voor wat betreft het aantal Antillianen en Arubanen in Nederland, je kunt dat getal het beste vergelijken met de aantallen van andere allochtonen. Er wonen bijvoorbeeld 194.00 Surinamers in Nederland, 177.000 Turken, 146.000 Marokkanen en 69.000 Antillianen en Arubanen samen. Die verschillende groepen komen elkaar telkens tegen, bijvoorbeeld op de arbeidsbureaus, bij het zoeken naar huisvesting, in de politiek, enz. Met andere woorden, de positie van alle minderheidsgroepen in deze strategische sectoren is zwak vergeleken met autochtone Nederlanders.'

Lesniveau aanpassen aan Antillianen

ONDERWIJS

Ter ondersteuning van deze stelling geeft Leonard Coffi ook enkele cijfers uit de onderwijssector.

'De cijfers kloppen, ze komen van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Van alle autochtone Nederlandse kinderen tussen de dertien en achttien jaar gaat 52,1 % naar het HAVO, VWO of MBO en 43,8 % van die kinderen gaat naar de MAVO of het LBO. Voor de Antilliaanse kinderen liggen de cijfers heel anders. Van de Antilliaanse en Arubaanse kinderen tussen de dertien en achttien die in Nederland wonen, gaat maar 24,4 % naar HAVO,VWO of MBO en gaat 69,5 % naar LBO of MAVO. Ook met de werkeloosheid is het treurig gesteld. Is onder de autochtone Nederlanders het percentage werkelozen 13 %, onder de Antillianen en Arubanen is dat percentage 23 %. En maar 1,4 % van alle Antillianen en Arubanen werkt in een eigen onderneming. Wij hebben niet veel inbreng in het bedrijfsleven.'

Wat er gedaan wordt om daar verbetering in te brengen? Coffi: 'POA organiseert bijvoorbeeld cursussen om de positie van Antillianen en Arubanen te verbeteren. Zo is er een cursus Nederlandse Taal en een schrijfcursus, want de taalvaardigheid laat vaak te wensen over en die is wel heel belangrijk, als je bijvoorbeeld moet solliciteren.

CURSUSSEN Ook zijn er cursussen voor volwasseneneducatie. En bij bestaande cursussen zorgen we ervoor dat de drempel om mee te kunnen doen laag blijft voor Antillianen en Arubanen. We geven informatie over het lesniveau en zorgen, als dat nodig is, voor aanpassing aan het niveau van Antillianen en Arubanen. Antillianen en Arubanen worden vaak samengetrokken met andere groepen van etnische minderheden, maar het is onzin hen mee te laten doen met taalcursussen voor mensen die net aangekomen zijn in Nederland uit andere landen en die nog geen woord Nederlands kennen. Ook houden we rekening met de arbeidsmarkt. We geven een sollicitatiecursus, leren de mensen zichzelf goed te verkopen. POA werkt op strategisch niveau. Wij geven voorlichting aan de werkgevers en aan de overheid. Daarom is het ook belangrijk bepaalde organen in bepaalde gemeentes te hebben. Telkens als ergens een beleid wordt ontwikkeld, moeten Antilliaanse organisaties daarbij een inbreng hebben. De studenten hebben een eigen stichting. Die stichting heeft wel contact met de POA, bijvoorbeeld op het gebied van het onderwijs. De POA werkt ook intermediair. Wij zijn begonnen in 1982 en de POA wordt gesubsidieerd door het Ministerie van WVC. Volgens mij is het het enige categoriale landelijke platform. De andere etnische minderheden hebben geen landelijke organisatie.'

Op de vraag of er ook speciale leermiddelen ontwikkeld worden voor de Antilliaanse en Arubaanse kinderen b.v. voor hun lessen in oetc (lessen in eigen taal en cultuur), merkt Coffi op dat de POA daartoe het officiële kader en ook de financiën mist. 'We krijgen wel subsidie, maar niet genoeg. Ontwikkeling van dergelijk materiaal is wel nodig en heeft al onze aandacht. We verzamelen en centraliseren wel wat er is.'

Hoe zit het met Antillianen en Arubanen in de politiek?

'Daarover heb ik geen cijfers, maar het aantal Antillianen en Arubanen in de politiek is heel klein, bijna te verwaarlozen. We moeten ervoor zorgen dat we mensen plaatsen op alle niveaus. Het zou ook daar moeten. Dat heeft een voorbeeldfunctie. Nu is dat nog niet het geval en dat is wel jammer.

VERANDERD

Vóór 1980 ongeveer ging men naar Nederland om te studeren. De doelstellingen van de Antillianen en Arubanen waren bekend en de voorzieningen die voor hen nodig waren, waren te overzien. De laatste vijf jaar is dat echter drastisch veranderd. Er komen nu ook kinderen uit het basisonderwijs naar Nederland. Er komen veel moeders, getrouwd of ongetrouwd, met hun kinderen, veel mensen ook die om de een af andere reden hun opleiding op Curacao niet hebben kunnen afmaken. Ook is er een groeiend percentage bejaarden dat komt. Er bestaan nu familieverbanden in Nederland. Voor Arubanen en Antillianen is nu een scala van voorzieningen nodig en ook andere dingen waarvoor ze in aanmerking moeten komen. De groep is veranderd en dat betekent dat de informatie en voorlichting verandert. Dat maakt ons werk moeilijker.' Er moet natuurlijk ook gezorgd worden voor het contact tussen de Antillianen in Nederland. Coffi: 'Dat gaat vaak vanzelf, via familie. Soms verkeren ze zelfs alleen maar in kringen van Antillianen. Dat heeft het nadeel dat je met elkaar een soort eiland gaat vormen. Je moet nooit je eigen eiland en je eigen cultuur vergeten, maar je moet ook andere kanalen leren gebruiken naast je eigen groep. Curacao kent een systeem waarbij familie en kennissen elkaar altijd helpen. Maar Curacao heeft een andere samenleving. In Nederland gaat het anders. Je moet ook andere kanalen zoeken. Er zijn ook mensen die buiten de boot vallen en die moeilijk te helpen zijn. Daar horen ook bijvoorbeeld de drugsverslaafden toe.'

Familie en kennissen helpen elkaar

In Eindhoven demonstreerden Antillianen voor beter aangepast onderwijs.

Het verblijf van Leonard Coffi op Curacao is eigenlijk voor vakantie maar hij maakt er gebruik van om meer bekendheid te geven aan de aktiviteiten van de POA. 'Ik probeer contacten te leggen met organisaties op Curacao. Vorig jaar zijn we gestart met het project 'Nieuwkomers'. We hebben bij de sociale diensten van Curacao, Aruba en Bonaire boekjes geplaatst, in het Papiaments, Engels en Nederlands, waarin wordt verteld wat men moet weten als men naar Nederland wil verhuizen. Het is belangrijk dat mensen die informatie al hebben vóór ze vertrekken. Er staat in dat er een Bewijs van uitschrijving nodig is, dat men alle medische papieren moet meenemen, e.d. Nu ontdekt men dat pas als men al in Nederland is en dat levert soms een half jaar vertraging op. Als men van plan is naar Nederland te gaan , is het goed om alvast aan de familie waar men in het begin bij in zal trekken alle gegevens en plannen te schrijven. Die moeten dan met die papieren naar een Antilliaanse organisatie gaan die verder kan helpen en aanwijzingen geven.'

BELEID

Voor wat het beleid betreft van de Nederlandse overheid t.o.v. Antillianen en Arubanen merkt Coffi op dat dit in de afgelopen jaren drastisch is veranderd.

'In de jaren '70 werkte men zeer categoriaal. Iedere groep had zijn eigen afzonderlijke beleid. De centrale overheid zorgde voor de middelen, er werkten professionele krachten en er was een streven de eigen taal en cultuur van iedere groep in stand te houden. Zo tegen 1980 trad er een verandering op in de denkwijze over het beleid en dat had natuurlijk te maken met de vele bezuinigingen. Er is nu sprake van 'decategorialisatie', men moet werken met vrijwilligers, de middelen moeten door de gemeentes verstrekt worden en op de culturele aspecten ligt veel minder nadruk. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid heeft een rapport uitgebracht over het allochtonen beleid, waarin zij een heleboel adviezen geeft. De hoofdpunten uit dat rapport zijn het vreemdelingenbeleid, de integratie en als laatste, nu onbelangrijk punt, de cultuur. Het tweede punt is het belangrijkste. Pas als iemand een goede positie in een samenleving heeft veroverd, kan men spreken over gelijkwaardigheid . Die positie moeten we bereiken o.a. via de arbeidsbureaus. Ook is er in dat rapport sprake van een Leerrecht, d.w.z. het recht van allochtonen op onderwijs met de voorzieningen die daaraan gekoppeld zijn.

LEERPLICHT

Een ander item is de Leerplicht, d.w.z. er wordt van alle allochtonen geeist dat ze een basiscursus volgen, waarin een orientatie wordt gegeven op de Nederlandse samenleving en een basiscursus Nederlandse Taal.' Coffi vindt dat die plicht voor alle allochtonen, ook voor Antillianen zou moeten gelden en merkt op dat men probeert het te koppelen aan de sociale uitkering. Als je de cursus niet volgt, krijg je ook geen uitkering. Hij hoopt dat er aparte cursussen voor Antillianen en Arubanen komen. De POA heeft de eigen wensen inmiddels via de eigen kanalen te kennen gegeven aan de Ministerraad.

Op de vraag hoe hem zelf het leven in Nederland bevalt zegt Leonard Coffi dat hij nooit is weggegaan van Curacao met het idee om niet terug te keren. 'Mijn verblijf daar heeft een tijdelijk karakter. Ik kom zeker terug naar Curacao. Het maakt verschil uit in wat voor groepering je terecht komt in Nederland. Studenten hebben voordelen. Er worden dingen voor je geregeld, zoals huisvesting, je krijgt een rijksbeurs. Dat zijn belangrijke dingen. Je kunt gerichter aan de slag gaan dan de mensen die zo maar op de bonnefooi vertrekken. Als je altijd alleen maar op Curacao gewoond hebt kan je niet vergelijken. Als je een tijdje naar het buitenland gaat heb je vergelijkingsmateriaal. Je krijgt een breder referentiekader, kunt beter balanceren, weet beter wat je wel of niet wilt. Voor studenten is het belangrijk om naast de studie ook te participeren in organisaties. Antillianen en Arubanen die terug willen keren naar hun eiland, moeten zich aansluiten bij Antilliaanse organisaties. Ik heb dat meteen gedaan in 1982 en ik pluk er nu de vruchten van'.

De Asfaloth betreedt het Amazone-gebied

Naar de indianen die licht hebben gevonden

-door Wim van Dijk-

DE ASFALOTH weet na grote problemen op de oceaan toch Brazilië te bereiken. Het wordt een lang verblijf in Belem omdat er wel het een en ander aan het scheepje gesleuteld moet worden. Vóór Nelly en Wim hier echter aankomen, beleven ze al snel spannende momenten en doen ze hun eerste indrukken op in de immense rivierdelta. Hierover en over de verwachtingen van wat voor ze ligt gaat dit vierde deel van Avontuur Amazonia.

Heel, heel lang geleden, toen de aarde nog in duisternis gehuld was, leefden er in wat we tegenwoordig Amazonia noemen al mensen. Ze scharrelden maar wat rond in het donker en waren daar helemaal niet zo blij mee. Toen staken ze de koppen bij elkaar, er moest wat gebeuren. Ze zochten een paar sterke, dappere mannen uit en deze werden er op uit gestuurd om te zoeken naar de Heer van het licht, over wiens bestaan er geruchten waren doorgedrongen in de rivierdelta.

De Asfaloth gaat voor anker in de monding van de Rio Baretta.

De dagen worden weken en de weken maanden maar de mannen van Amazonia geven het zoeken niet op. Ze doorwaden rivieren, klimmen over bergen en dan, toch nog onverwachts, staan ze oog in oog met de heer die kan beslissen over licht en duisternis. Angst overvalt hen in de nabijheid van een zo groot en voornaam heerser, maar ze hebben geluk want de goddelijke hoogheid heeft die dag toevallig een erg goede bui. 'Wat voert U tot mij, dappere lieden uit Amazonia' vraagt hij met bulderende, maar niet onvriendelijke stem. 'Licht Heer', antwoorden ze verlegen. 'Licht, zodat wij en ons volk niet langer in het donker tussen de rivieren hoeven rond te scharrelen, waar we bovendien ook nog elke keer induvelen omdat het zo donker is'.'Laat mij eens zien, laat mij eens denken', klinkt opnieuw de bulderende stem, 'inderdaad dat lijkt mij ook geen pretje, daar moet ik wat aan doen'. 'Zie hier, dappere mannen uit Amazonia, ik zal deze kalabas boordevol vullen met licht en deze aan jullie meegeven'. 'Maar let op, jullie mogen hem pas openen als jullie terug zijn bij je volk en geen minuut eerder, anders sta ik niet in voor de gevolgen'. Na natuurlijk eerst de Heer van het licht uitbundig bedankt te hebben, gaan de mannen blij en voldaan op weg terug naar hun volk. Maar naarmate de weken verstrijken begint er een bijna niet te bedwingen nieuwsgierigheid aan hen te knagen. Aanvankelijk weerhoudt de waarschuwing van de bulderende stem hen, maar dan houden ze het niet langer uit. Die kalabas moet open, ze willen nu wel eens weten wat licht is. Verblind slaan ze de handen voor de ogen en uit het niets dendert de bulderende stem over hun hoofden. 'Ik had jullie gewaarschuwd, licht zullen jullie hebben maar ook het kwaad zal over jullie en je volk komen'.

INMENS LAND

Aldus, zij het met andere woorden verteld, luidt de legende der Amazone- indianen, die verhaalt over de komst van het licht en van het kwaad. Onwillekeurig moet ik hierbij denken aan wat mij ooit geleerd is over de schepping van het licht en de straf die de mensheid kreeg opgelegd na de ongehoorzaamheid van Adam en Eva. Een kalabas en een appel, het verschil is niet zo groot. Het licht wordt in beide verhalen beheert door een hogere macht die dit naar believen kan scheppen of geven en het kwaad komt voort uit ongehoorzaamheid. De nauwelijks te ontkennen link maakt mijn verlangen om indianen te zien, hun grote wijsheid te ervaren en te leren hoe zij al eeuwen kans zien te overleven in omstandigheden waar wij westerlingen het nog geen vier weken zouden kunnen uithouden. Er moet een kans zijn, nu we aan de vooravond staan van een tocht over de wateren van het tropisch regenwoud in Amazonia. Maar misschien denk ik weer te kleinschalig, te Hollands om me te kunnen voorstellen hoe weinig we van dit gebied zullen gaan zien.

Van Brazilie dat van Noord tot Zuid alleen al 8000 km. strand heeft en het Marajo eiland, in de monding van de Rio Para en de Amazone rivier, dat vier maal zo groot is als Nederland. Om maar te zwijgen over het hele Amazone gebied, waarin je eenvoudig een inmens continent als Australie zou kunnen wegstoppen. We zullen wel zien wat het wordt. In elk geval, om terug te keren naar de legende, het licht is er nog. En na drie maar net verijdelde pogingen de tas van Nelly te stelen. De op vreemde wijze verdwenen dingy van het Hollandse jacht *Faston*. De gepikte auto van onze Belemse vriend Luis en tenslotte onze dingy, waarvan alleen een stukje afgesneden landvast over is, leert ons dat er van het kwaad ook hier nog wel wat is blijven hangen. Maar zover zijn we nog niet.

Gevaarlijke tocht in ondiep water

RIO PARA

Met een lelijk zwiebelend roer, waar nu aan twee kanten een flink stuk is afgebroken, komen we op 20 januari in troebel water terecht. Reikhalzend kijken we uit naar land dat, volgens Bartje, aan weerskanten van ons moet liggen. Al vanaf het eerste daglicht heeft het heldere blauwe water van de oceaan plaatsgemaakt voor, eerst groen, dan mosgroen en tenslotte troebel geel modderwater en afgebroken takken en losgebroken pollen moerasplanten komen ons tegemoet. Ten tweede male vandaag krijgen we brekers aan bakboord die aangeven dat we weer langs een zandbank komen, maar ditmaal blijft het water niet verlaten. Twee stipjes aan de horizon, groeien uit tot vissersbootjes die vlak langs de grens van de bank varen. Vriendelijk wordt er naar ons gezwaaid en verder gaat het, tot het ophouden van de brekers aangeeft dat er meer bakboord uit gestuurd kan gaan worden. Achter ons doemt, voor het eerst sinds ons vertrek uit Monte-Trigo een groot zeeschip op. Nu nog onzichtbaar, moet de oostelijke oever van de Ria Para vlak voor ons liggen. Eindelijk komt het lang verwachte land boven de horizon uit. Het met oerwoud begroeide laagland van de immense rivierdelta reikt niet veel hoger dan 25 meter boven het water en komt pas in zicht als je er vlak bij bent.

De zon is al aan het dalen als de, aanvankelijk alleen donkere streep boven de horizon, vorm begint te krijgen. We kunnen bomen onderscheiden en vlak langs de oever blijkt er een druk komen en gaan te zijn van inlandse scheepjes. We vermoeden dat deze hier varen om uit de sterke stroom in de diepere geulen te blijven en willen, als dit zo is, hun voorbeeld maar volgen. Met onafgebroken een oog op de dieptemeter naderen we de oever. Nelly roept af, acht meter, acht meter, vijf meter, vier, drie,twee... Voor ons verschijnen rimpelingen op het water die aangeven dat er tussen ons en de plaats waar de inlandse bootjes varen nog een bank ligt. Rivier opwaarts volgen we deze tot we een van de in de buurt zijnde bootjes er overheen zien varen. Stapvoets volgen we dit voorbeeld waarbij de dieptemeter zelfs terugloopt tot 1,5 meter. Dan komt het verlossende oplopen van de diepte tot vijf meter, hetgeen zo blijft tot enkele tientallen meters van de wal. In een van de vele inhammen in de kust, daar waar de Rio Barreta uitmondt in de Ria Para, gaat het anker omlaag in zo'n drie meter water. Dit moet, nu het zo goed als laagwater is voldoende zijn voor de nacht. Ondanks dat we vannacht een bijna volle maan zullen hebben, prakizeren we er niet over nog verder te gaan in dit onbekende vaarwater met de veelheid aan banken. Het zeil wordt geruimd, de motor gaat uit en een vredige rust overvalt ons.

RUST

Eindelijk, 16 dagen na ons vertrek vanaf de Kaap Verden, ligt de *Asfaloth* niet meer te rollen en we verheugen ons al over weer eens lang en ongestoord te kunnen slapen. Het log staat nog aan en geeft; ondanks het voor anker liggen, nog steeds ruim een knoop aan. Het stroomt hier dus nog behoorlijk maar beduidend veel minder dan in de diepe geulen waar we vandaag tot berekeningen kwamen van over de drie knopen. De westelijke hemel kleurt rood en geeft een extra dimensie aan het, op dertig meter naast ons liggende oerwoud van waaruit het gegons van ontelbare krekels en ander leven tot ons doordringt. Dan, langzaam, valt met de intredende duisternis het doek over onze eerste dag in Amazonia. Verdomme Nel, we hebben het gehaald. We omhelzen elkaar en er trekt een warmte door ons heen die alleen bestaat op momenten als deze. De noodreparatie van het roer heeft het maar liefst 1100 mijl, in de golven van de Atlantische oceaan, uitgehouden. Er valt in de serene rust van deze plaats een hele spanning van ons af. Vooral de laatste vier dagen, toen het roerblad als

Kapot roer blijft ons parten spelen

maar verder inscheurde en er stukken afbraken, was de druk en de angst stuurloos te worden bijna ondraaglijk. Nog een kleine 60 mijl over de Rio Para, scheiden ons van de stad Belem, waar we een oplossing voor het roerprobleem hopen te vinden. Onkundig van wat wij hebben doorgemaakt, lopen er vlak voor het oerwoud witte en felrode, op reigers gelijkende, gansa's en ibissen pootje te baden en gaat aan de overkant van de rivier gewoon de zon onder.

SPANNENDE MOMENTEN

Ondanks de vermoeidheid van 72 uur vrijwel niet slapen, kom ik deze nacht niet tot rust. Telkens ga ik er uit om te zien of het anker het houdt en de stroom nog niet draait. Om 1.00 uur is het zo ver. *Asfaloth* sleurt niet langer aan haar ankerlijn. Ze dwarrelt maar wat en komt hierbij gevaarlijk dicht bij de oever. Het kan dan ook niet uitblijven of de kiel komt vast te zitten in de modder nu het water zo ver gezakt is. Ik wil Nelly wekken om samen te proberen het schip weer vlot te krijgen, maar ze staat al in het luik. Wakker geworden door de vreemde bewegingen die we maken. Met de ankerlijn om de schootlier en een meedraaiende motor, mede door de dunne modder, een erg eenvoudige zaak. *Asfaloth* schiet als ze loskomt naar dieper water. In het heldere maanlicht besluiten we maar meteen door te gaan. Met een vaartje van 3.5 knoop hou ik het schip evenwijdig aan het oerwoud aan bakboord, terwijl Nelly constant de dieptemeter bewaakt. Toch zit het me niet helemaal lekker. Ik mag dan wel de overgang van land naar water goed kunnen onderscheiden en de dieptes die Nelly afroept blijven constant rond de 5 meter, maar het wateroppervlak is onvoldoende duidelijk om hierop de veranderingen te kunnen zien die ons gisteren waarschuwden voor banken. Pof, pof, pof er is wat achter ons. Het gepof wordt luider en dan verschijnt er een onverlicht inlands bootje in het zicht dat ons komt oplopen. Later leren we dat dit hier heel normaal is, maar nu verwonderen we ons erover dat het droge uitlaatsysteem van de laagtoeren motor van het scheepje geen enkele vorm van geluidsdemping heeft. Het scheepje is nu langszij en overstemt alle andere geluiden. POF, POF, POF, POF, dat die mensen niet stapeldol worden van uren in die herrie is me een raadsel. Maar haar verschijnen betekent niet alleen een hoop herrie, maar ook dat we nu een pilot hebben. Ik voer de snelheid op tot even boven de 5 knopen en begin het scheepje te volgen. Maar het is maar van korte duur.

Het bootje dat we nu volgen, welke het meeste weg heeft van een schaalvergroting van de rank en onstabiele inlandse kano, heeft de snelheid van haar kleinere, gepeddelde zus en we kunnen het op geen stukken na bij houden. Langzaam verdwijnt onze pilot voor ons uit het zicht en zijn we weer op onszelf aangewezen. Dan zien we lichtjes vooruit. Aanvankelijk houden we het voor andere, wel verlichte, onder de wal varende inlandse schepen. Dichterbij gekomen blijken het twee voor anker liggende scheepjes en de lichten zijn vuurtjes die in een soort vuurpotten in de houten bootjes worden gestookt. Hun manier om ook wat warms te hebben bij het ontbijt. Ook deze scheepjes zijn van die grote kano's zonder vaste opbouw. Om zichzelf tegen de zon en de regen te beschermen, spannen de opvarenden gewoon een stuk plastic boven hun hoofden. Voor de waterlozing gebruiken ze het nimmer falende systeem van hozen. We besluiten hun voorbeeld maar te volgen, en ook voor anker te gaan liggen om te ontbijtn. Het is al ruim na vieren, en de dageraad zal niet lang meer op zich laten wachten. Zo, zonder de kunst te kunnen afkijken van plaatselijke schippers, vertrouw ik het varen op de in duister gehulde rivier toch al niet. Ruim een uur later vind ik dat er licht genoeg is om verder te gaan. De koffie en 't ontbijt hebben ons goed wakker gemaakt en er loopt een sterke stroom mee. De twee andere scheepjes zijn al eerder vertrokken. Ook zij benutten de meelopende stroom. De ene die met een luid gepof voorbij kwam zullen we waarschijnlijk niet meer terug zien, maar de andere wordt gepeddeld. Deze zien we al een poosje voor ons en lopen we langzaam op. Het verbaast ons hoe snel ze toch nog zijn, want met onze 5 knopen op de motor duurt het erg lang voor we hun inhalen. Veel sneller dan de 5 knopen van het log, trekt het oerwoud aan bakboord voorbij en passeren we Colares.

Verrassend hoe snel de kano's zich over de rivier verplaatsen.

COLARES

Colares is het eerste teken van bewoning dat we zien, hier aan de Rio Para. Het is een schilderachtig stadje achter een strand en de begroeiing tussen en rond de gebouwen en huizen wijkt af van het oerwoud tot nu toe. Veel meer palmen. De acai en cocospalmen zullen wel zijn aangeplant vermoeden we. Colares komt op ons over als een redelijk welvarend stadje. Mede door de veelheid aan stenen gebouwen, waarvan de kerk met twee torentjes het meest in het oog springt. De hoge grondsnelheid maakt echter dat Colares al snel achter ons verdwijnt en onze ogen zijn weer voorwaarts gericht. Dat stipje dat we even uit de wal voor ons zien blijkt geen scheepje, maar groeit uit tot een met bomen en struiken begroeid eilandje en die vreemde vorm erop tot een wit baken, Ilha Quati. Omdat ik geen idee heb aan welke kant ik langs het eiland moet sturen, gaan we er aanvankelijk maar recht op af. Door de verrekijker zie ik aan de buitenkant brekers die duiden op een bank, we zullen het aan de binnenkant, dat wil zeggen door het smalle gat tussen de wal en het eiland moeten proberen. Naarmate we naderen neemt onze snelheid sterk toe en verschijnen er waterkolken om ons heen. Sneller en sneller wordt *Asfaloth* naar de smalle doorgang gezogen en de boot begint vreemd te slingeren. O God, als het hier maar diep genoeg is. Aan weerskanten van het gat steken als dreigende tanden rotspunten boven het water uit, maar ondanks het slingeren en de geringe greep die het roer op 't water heeft, weten we het schip toch in het midden van de stroom te houden. We zijn er door en alles wordt weer normaal. Dit moeten we niet te vaak hebben want ik geloof nooit dat situaties als deze goed zijn voor mijn hart. (Wordt vervolgd).

Twee bundeltjes van Yerba Seku

Hoe ritmisch is ritmische poezie?

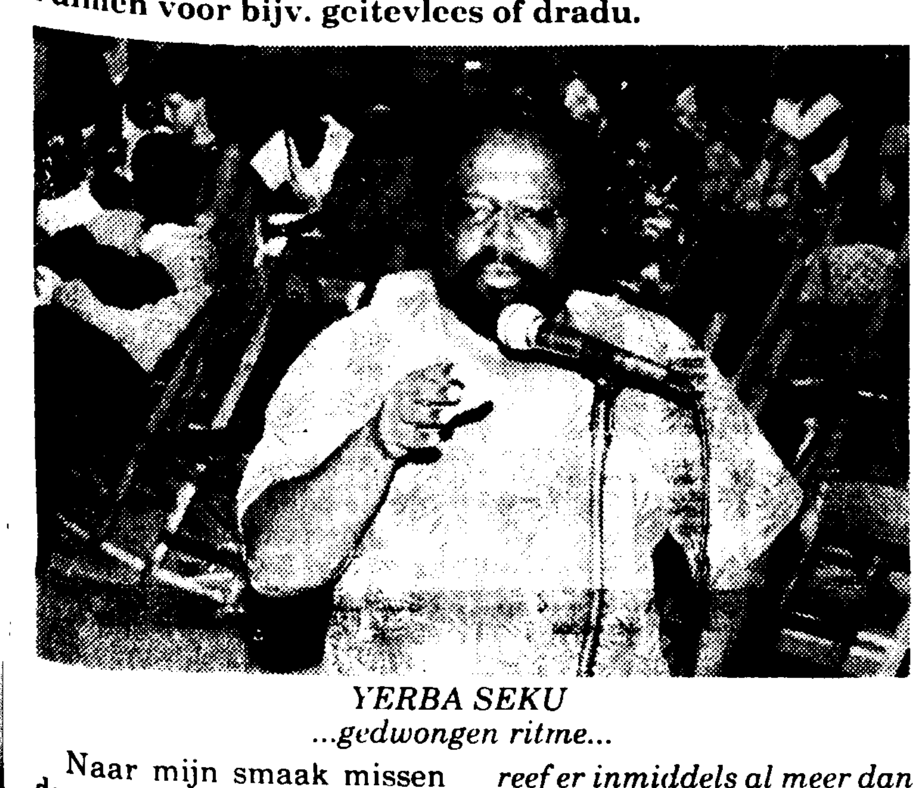
= door Carel de Haseth =

KORT VOOR Kerstmis vorig jaar verschenen 'Bukèt krioyo' en 'Pesebre Kòrsou', twee minieme gedichtenbundeltjes van de hand van Yerba Seku (pseudoniem voor Richard Hooi), van respektievelijk zeven gedichtjes plus een epiloog en acht gedichtjes met een proloog. Het eerste bundeltje is opgedragen aan Dina Veeris, het tweede aan Eddy Pietersz Heyliger.

De gedichtjes in 'Bukèt krioyo' handelen over inheemse bloemen en zijn, evenals die in 'Pesebre Kòrsou' in de zgn. 'ritmische vorm' geschreven. In de voor Yerba Seku zo kenmerkende korte versregels, wijst hij op de schoonheid van de bloemen, betuigt zijn bewondering voor ze en neemt stelling tegen de miskenning van bijv. de tuturutu.

In 'Pesebre Kòrsou' behandelt de schrijver sociaalkritische onderwerpen, die op de één of andere manier betrekking hebben op het Kerstgebeuren. De zwang om meer geld uit te geven dan eigenlijk gerechtvaardigd is, diefstal uit armoede, Christus als Curaçaoënaar, e.d. Ook spreekt hij zich in een van de gedichten uit tegen het gebruik van geïmporteerde kerstbomen.

Opmerkelijk is dat de dichter, die zich ook bij andere gelegenheden fel afzet tegen allerlei invloeden van buiten, geen moeite heeft om de op ons eiland geïmporteerde flora als inheems te beschouwen. Immers: de kayena, de flamboyan en de trinitaria zijn beslist niet 'krioyo' in de strikte zin van het woord! Ook in 'Pesebre Kòrsou' handelt een gedicht over o.a. ham en zalm, zonder dat deze hun plaats hoeven in te ruimen voor bijv. geitevlees of dradu.

YERBA SEKU
...gedwongen ritme...

Naar mijn smaak missen de gedichten in beide bundeltjes diepgang. De dichter is niet in staat de door hem aangesneden thema's uit te werken op een manier, die indruk maakt op de lezer. Een bellisima is mooi en kruipt, groeit, klimt langs de heg en bloeit in overvloed. Een winkeldief wordt beschreven maar mist verder elke profilering: het motief van zijn diefstal blijft vaag, evenals de gesuggereerde sociale nood die de diefstal zou moeten rechtvaardigen. Een dergelijk thema kan met gemak uitgewerkt worden op zo'n manier, dat de lezer echt medelijden krijgt met de jongen, maar dat is bij Yerba Seku niet het geval. In zijn gedichten konstateert hij louter feiten. Als Christus een Curaçaoënaar zou zijn, zou hij 'krou' (boos, opstandig) zijn, zonder dat er aangegeven wordt waarom.

VORMGEVING

Zo valt er op de inhoud van elk van de gedichten het nodige aan te merken, maar ik wil mij beperken tot een ander aspekt, namelijk de ritmische vormgeving.

In een interview op de Bonaire-pagina van de Beurs- en Nieuwsberichten van 9 december 1989 merkte Yerba Seku op: *'Zonder op te willen scheppen kan ik zeggen dat er op Curaçao geen enkele dichter is die meer heeft geschreven of die meer heeft opgetreden dan ik. De beroemde Pierre Lauffer niet. En ook de beroemde Ellis (sic!) Juliana niet. Die beide heren hebben bij elkaar niet eens tien ritmische gedichten geschreven. Yerba Seku schreef er inmiddels al meer dan vijfhonderd'.*

Nu kan een dergelijke uitspraak gewoon als snoeverij terzijde worden geschoven, maar dat doet naar mijn mening geen recht aan Pierre Lauffer en Elis Juliana. Is de stelling van Yerba Seku wel terecht? Het is de moeite waard om de uitspraak op zijn waarde te toetsen door een ritmisch gedicht van elk van de betrokken dichters naast elkaar te zetten en te kijken wat waar is van de stelling van Yerba Seku:

flor'i anglo
koló
hel
mi kurpa
ta kue
rel
ora
bo sumpiña
pikadó
bira
mi doló,
bo ta
tambe
mi doló
ora
pa tempu
largu
bo no bló.

YERBA SEKU

Over de keuze van deze gedichten kan men uiteraard van mening verschillen. Ik nam voor het gemak van Yerba Seku het eerste gedicht uit zijn meest recente bundel. Volgens een recensent in de Beurs van 14 december j.l. (die de dichter blijkbaar mateloos bewondert) zou deze bundel immers 'meespelend mooi en knap werk' bevatten. Van Pierre Lauffer koos ik een op de tambú geïnspireerd gedicht en van Elis Juliana een gedicht dat niet geënt is op een muzikaal gebeuren.

Evenzogoed zou van Elis Juliana 'Bekita' genomen kunnen worden of 'Kanta kueru' gedichten gebaseerd op de dans, of van Pierre Lauffer 'Kòrsou' of 'Shi Kanina' om maar enkele voorbeelden te noemen: de keuze is ruim genoeg, want meer dan tien ritmische gedichten zijn er beslist!

Maar kwantiteit is niet het belangrijkste kriterium in de letterkunde. In dit kader is het goed te wijzen op de uitspraak van een vriend in de letteren, die over een bepaalde veelschrijver ooit eens zei 'E ta bai WC promé ku e sinti doló di barika'...

In alle drie de gedichten is er om te beginnen sprake van rijm, dat een bijdrage kan leveren aan het ritme. Bij Yerba Seku rijmen *hel / rel* en *(anglo) / koló / pikadó / doló / bló*. Met wat goede wil kunnen *tambe / tempu, bo ta / tambe* en *bo no bló* gezien worden als een vorm van alliteratie. In Lauffer's gedicht rijmen *barí / kishikí, kokobiá / lamantá, kué / herebé*. Alliteratie past Lauffer overvloedig toe: *mamundènge / mantuana / mondong'i, kímina kana kué, kurpa / kishikí, tra'i Tre Rey*. Daarnaast is er sprake van assonantie in bijvoorbeeld *Ku tur su fuku*.

Ook in Elis Juliana's gedicht zijn de verschillende vormen van rijm terug te vinden in onder andere: *kurá / remirá, sakudí / kinipí / trimintí, habon / kurason, bula / gusta, para / laba, kon e globonan / kon e tobo*, enz.

EFFICIENT

Het valt op dat Lauffer en Juliana, in tegenstelling tot Yerba Seku, een zeer efficiënt gebruik maken van de mogelijkheden die de verschillende vormen van rijm een dichter bieden. Ondanks dat maken hun gedichten niet de indruk van dwangrijm, zoals dat wel het geval is bij Yerba Seku, die slechts één- en tweelettergrepige woorden op elkaar laat rijmen. In Juliana's gedicht wordt *sakudí* tweemaal als rijmwoord gebruikt, zonder dat dit storend is, terwijl bij Yerba Seku de herhaling van *mi doló* duidelijk stoort.

Wat betreft het ritme van een gedicht kunnen we verwijzen naar wat Pierre Lauffer in zijn *Arte di palabra* zegt. Hij maakt daar onderscheid tussen drie aspekten in het ritme: het tempo (afwisseling tussen snel en langzaam), de melodie (hoog versus laag) en de intensiteit (sterk of zwak). Bij Yerba Seku ontbreekt elke nuance: zijn gedicht is daar wellicht te kort voor en bovendien ligt de nadruk meer op het (geforceerd) rijm dan op een werkelijk ritme. Zowel Juliana als Lauffer maken op ingenieuze wijze gebruik van de mogelijkheden om het ritme in hun gedicht te variëren, zowel in tempo, melodie als intensiteit.

In de verschillende strofen, binnen één en dezelfde zin, zelfs binnen één enkel woord spelen ze met deze 'instrumenten van een dichter' om nuances aan te brengen. Dat gebeurt dan nog op zo'n manier, dat de lezer c.q. toehoorder, in eerste instantie niet eens merkt hoe complex het rijm en het ritme in elkaar zitten! De aandacht wordt niet afgeleid van het gebrachte thema van het gedicht: het perfecte ritme wordt juist gebruikt om daarmee iets aan de lezer/ toehoorder mee te geven.

Bij Yerba Seku daarentegen is er niet veel meer dan een geforceerd en uiterst simpel rijm, zonder enige nuancering. Als dat rijm voldoende lang herhaald wordt, zoals bijv. in *o kayena*, waar de auteur het presteert om achtereenvolgens als rijmwoorden te gebruiken *kayena (2x) / yena / pena / bena / kayena (2x) / kadena / pena / kayena*, dan maakt juist dit zogenaamde 'ritme' het aanhoren of lezen van zo'n gedicht tot een kwelling...

Neen: wat mij betreft mag Yerba Seku zijn vijfhonderd ritmische gedichten gerust in portefeuille houden en van tijd tot tijd voorlezen aan zijn weinig kritische bewonderaars. Geef mij maar *e dos pipit'i poesia rítmiko* (die paar ritmische gedichten) die Pierre Lauffer en Elis Juliana voor ons hebben geproduceerd: daar kan ik tenminste van genieten!

BALIA BARI

Ku sintura di mamundènge
Ku mantuana mondong'i lobi
Ku tur m'a balia barí.
I ora e chapi ta kokobiá
I ora e kueru ta lamantá:
Kímina kana kué
Kímina kana kué
Tur mi kurpa ta kishikí
Ay mi sanger ta herebé.

Fo'i bisp'i Pasku m'a strenele
Pa tra'i Tre-Rey mi mand'é bai
Ku tur su fuku di aña bieu.
I ora e chapi ta kokobiá
I ora e kueru ta lamantá:
Kímina kana kué
Kímina kana kué
Tur mi kurpa ta kishikí
Ay mi sanger ta herebé.

PIERRE LAUFFER

SUZANITA!

Mainta 'sina ku e ta para
laba paña den kurá,
ay mi t'ei maner'un bolo
pa mi mira i remirá.

Kon e globonan ta bula;
Kon e tobo ta sakudí;
Ai ta ken por lag'i gusta?
Ni mi wowo 'n ta kinipi.

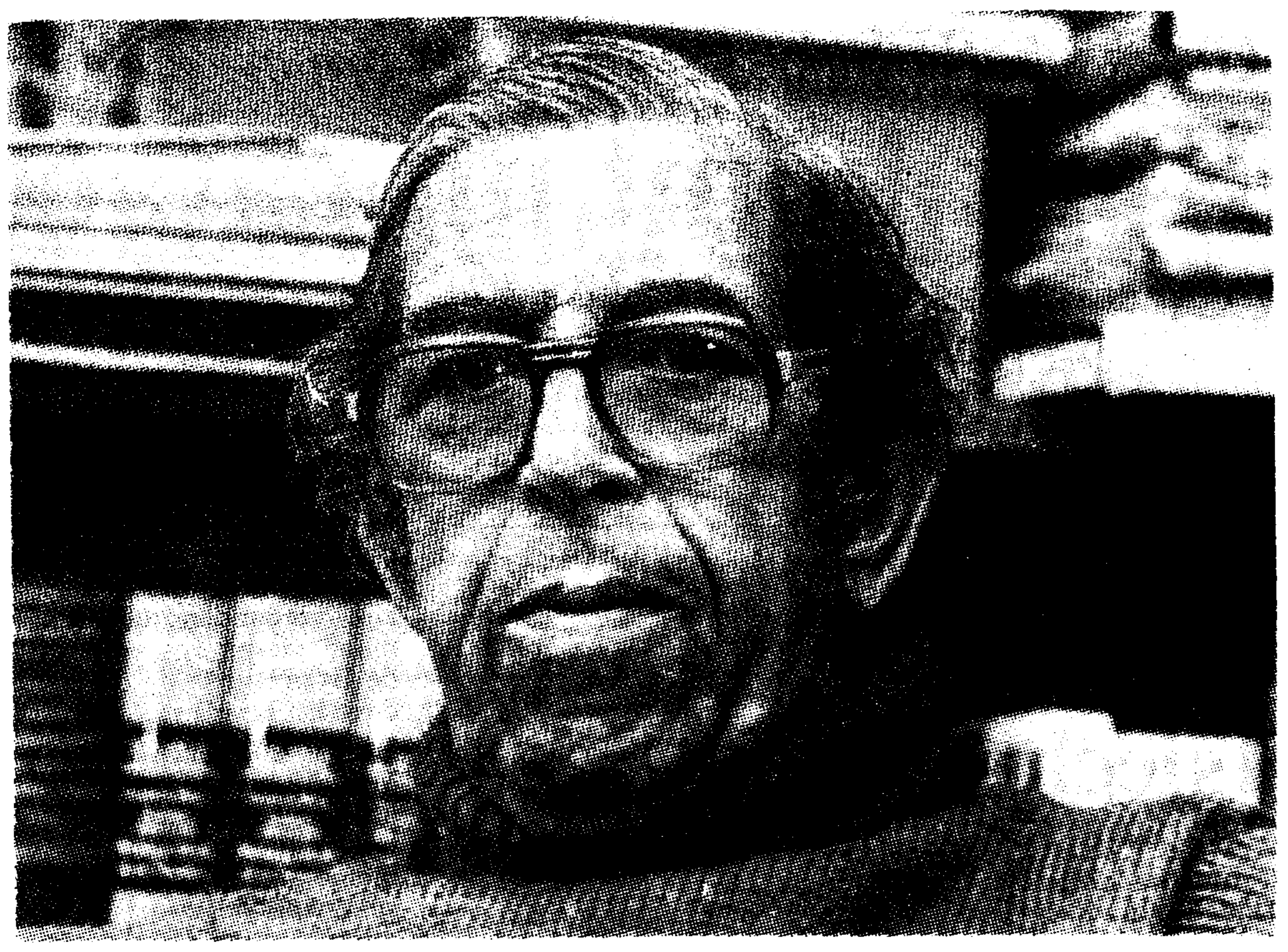
Suzais!

E raspamentu dje washi;
E perfume dje habon;
Ai e labament'i pañi ey
ta tormentá mi kurason.

Suzy!

Kon e globonan ta bula;
Kon e tobo ta sakudí;
Bientu oh! Ki yama 'sina?
Bo ta masha trimintí.

ELIS JULIANA
(fragment)

ALBERT HELMAN
...voorloper...

Michiel van Kempen houdt zich aan belofte

Surinaamse literatuur kritisch doorlicht

= door Jos de Roo =

'WIE ALLES WAT Surinaams is toejuicht, zet de schrijvers buiten elk referentiekader en degradeert hen darmee enkel,' schrijft Michiel van Kempen in 'Surinaamse schrijvers en dichters'. Doorgaans houdt hij zich aan deze impliciete belofte om de Surinaamse literatuur kritisch te bespreken. Dit levert soms mooi ironische passages op, bijvoorbeeld als hij het heeft over het boekje 'Prins Awin en de twee leeuwewelpjes'.

Daar schrijft hij over: 'Van deze uitgavé heb ik in een recensie beweerd dat er, ongeveer op de titel na, geen haar van deugde. Daarmee had ik het mis, want een club jongeren kwam enkele weken later in een ingezonden brief beweren dat de titel niet klopte, want die had 'Prins Awin en de twee tijgerwelpjes' moeten zijn. Tja, in India zitten geen leeuwen, zo logisch zit de wereld in elkaar'.

De lichte toon van dit citaat is kenmerkend voor Van Kempens stijl: speels, prikkelend en vlot. Hij heeft nog meer verrassingen in petto, want 'Surinaamse schrijvers en dichters' is veel meer dan een serie portretten van Surinaamse auteurs. Het is een complete literatuurgeschiedenis, wat een enorme prestatie is, omdat er nauwelijks voorstudies zijn en omdat de Surinaamse literatuur door de verschillende talen van de verschillende bevolkingsgroepen heel gecompliceerd is.

Van Kempen betrekt alle literaturen in zijn geschiedschrijving: de Indiaanse, de Nederlandstalige, de Sarnami, de Javaanse, de Chinese en de Sranan Tongo-literatuur. Daarnaast geeft hij aandacht aan de receptie in Suriname (Bea Vianen met Stip de populairste auteur met Albert Helman op afstand goede tweede, terwijl de populariteit van de poëzie omgekeerd evenredig is aan het grote aantal bundels) en hij beschrijft ook de literaire ambiance in Suriname waar schrijvers boeken nog in eigen beheer moeten uitgeven (daar moet je niet over klagen, schrijft Van Kempen monter, je moet je er veeleer over verbazen dat er ondanks de erbarmelijke omstandigheden nog zoveel kwaliteit verschijnt).

Een korte biografie van honderd (!) schrijvers besluit het boek en alleen al daarom heeft het bestaansrecht, want een zo volledig naslagwerk was er nog niet.

ONTWIKKELING

Toch ligt het grootste belang van Van Kempens studie niet in de compleetheid van zijn beschrijving, maar in de ontwikkelingsgang die hij blootlegt in de Surinaamse literatuur. In tegenstelling tot wat de titel van zijn werk suggereert, laat hij de Surinaamse literatuur in het ongeschreven stadium aanvangen.

Deze orale literatuur bestaat vandaag nog en de manier waarop Van Kempen dat duidelijk maakt, is heel direct. Centraal in de hoofdstukken over de creoolse, de hindostaanse en de Javaanse orale literatuur is telkens een verteller.

Van Kempen zoekt hen op en geeft een gedetailleerd verslag van de ontmoeting en daardoor komt het vertelde verhaal in de juiste sfeer te staan, want Van Kempen heeft oog voor het tekenende detail. Zo geeft hij de orale literatuur een ziel mee, die eraan zou zijn ontglipt als hij alleen maar het verhaal had genoteerd. Juist de sfeer bij het vertellen maakt de vertelling.

KRITIEK

Kritiek is ook mogelijk op Van Kempen. De figuur van Anansi bijvoorbeeld interpreteert hij op het voetspoor van Albert Helman als een verzinnebeelding van de zon, maar Wim Baart heeft in zijn proefschrift over de Cuentanan di Nanzi al aangetoond dat de spin oorspronkelijk de boodschapper van de goden was. Ook vind ik dat Van Kempen nogal gemakkelijk heenstapt over de plantersliteratuur.

Aan de hand van de Europagerichtheid van deze literatuur had hij literair duidelijk kunnen maken wat eeuwenlang de geesten beheerste.

Van Kempen maakt onderscheid in twee Surinaamse literaturen: die van schrijvers in Suriname en die van Surinaamse schrijvers in Nederland. Deze laatste is van optiek veranderd, er is een tendens tot een universelere problematiek. Zo lijkt Astrid Roemer steeds meer gefascineerd te zijn door het thema vrouw-zijn sec. En de taalexperimenten van Edgard Cairo zijn in Suriname zelf bijna ondenkbaar, het zoeken naar de puurste taalvorm is karakteristiek voor een migrantnensituatie.

DRIE STADIA

De geschreven literatuur in Suriname kent volgens Van Kempen drie stadia. Schrijvers als Albert Helman, Trefossa en Dr. Sophie Redmond zijn voorlopers. Wat hem verbindt met de generaties die na hen komen, is dat de historische gebeurtenissen in hun werk duidelijke sporen hebben nagelaten. De Surinaamse literatuur in haar geheel heeft zo eigenlijk de Surinaamse geschiedenis als overheersend thema.

De eerste echte generatie schrijvers staat op in de jaren zestig. De invloedrijkste representant van deze generatie is R. Dobru, in wiens werk de drang tot een eigen Surinaamse identiteit dwars door alle bevolkingsgroepen heen het hoofdthema is. Poëzie houdt voor hem in: gedichten van het volk en voor het volk, van de natie en voor de natie. Terecht merkt Van Kempen op dat in de wisselwerking tussen de individuele kunstzinnige persoonlijkheid en de steun aan de collectiviteit de eerste

Vervolg op pag. 8

Grieks-katholieke kerk vraagt om erkenning

Kerk komt uit catacomben

BUKAREST/ROME - Voor het eerst sinds 1948 durft de Grieks-katholieke kerk in Roemenie haar gezicht te laten zien. Een van de 'geheime' bisschoppen, Justin Pavel, liet via de Roemeense televisie weten dat het Grieks-katholieke gebed om vrijheid na 41 pijnlijke jaren eindelijk door de hemel is verhoord.

De kerk verlaat de catacomben die ze moest opzoeken toen ze in 1948 werd gedwongen op te gaan in de orthodoxe kerk. Twee jaar eerder was dat in de Oekraine op eenzelfde wijze gebeurd met de Oekrains-katholieke kerk, eveneens een geunieerde kerk. Beide kerken zijn verbonden met Rome, maar vieren respectievelijk de Byzantijnse en de orthodoxe liturgie.

IN GEHEIM

Voor 1948 telde de Grieks-katholieke kerk ruim anderhalf miljoen leden. Op dit moment zijn dat er naar schatting ongeveer vijfhonderdduizend. Grieks-katholieke gelovigen die niks voelden voor een ondergrondse kerk, zijn terecht gekomen bij de orthodoxe kerk of de Rooms-katholieke kerk. Net als in de Oekraine heeft de Roemeense geunieerde kerk in het geheim gewijde priesters en bisschoppen.

Sinds haar 'liquidatie' heeft de Grieks-katholieke kerk ruim dertig keer officieel bij de Roemeense autoriteiten gepleit voor legalisatie. Een van de bekendste woordvoerders was de docente Doina Cornea, die in haar pleidooi voor erkenning van de kerk niet schroomde Roemenie "een kolossale gevangenis" te noemen. Ook paus Johannes Paulus II heeft meermalen gepleit voor legalisatie.

TERUGGEVEN

Het is nog niet bekend of de nieuwe Roemeense regering het decreet van 2 december 1948 over de opheffing van de kerk zal herroepen. De legalisatie plaatst - alweer net zoals in de Oekraine - de orthodoxe kerk voor het probleem dat ze vele kerkgebouwen en andere kerkelijke bezittingen zal moeten teruggeven aan de Grieks-katholieke kerk.

Begin oktober 1948 besloot een pseudo-synode onder grote druk van de communistische autoriteiten tot integratie met orthodoxe kerk. Aan het eind van de maand werden de zes Grieks-katholieke bisschoppen gearresteerd. Zij zouden allen in de gevangenis sterven. Ook bisschop Juliu Hosso van Cluj, die in het geheim door paus Paulus VI tot kardinaal was benoemd, zou later dit lot ondergaan.

De Rooms-katholieke hulpbisschop Ioan Robu, apostolisch administrator van het aartsbisdom Bukarest, heeft de hoop uitgesproken dat Roemenie en het Vaticaan op korte termijn weer diplomatieke betrekkingen zullen aangaan. Deze zijn "bevroren" sinds in 1950 de pauselijke nuntius het land moest verlaten. Het Vaticaan geeft liever nog geen commentaar. De curie stelt zich "optimistisch afwachtend" op.

NICOLAE CEAUSESCU hier in zijn gloriedagen bij de opening van het nieuwe zittingsjaar van het Roemeense parlement.

Eerste vrucht herkregen vrijheid

Drie bisschoppen in Tsjechoslowakije

VATICAANSTAD - De Rooms-katholieke kerk in Tsjechoslowakije heeft de eerste vruchten geplukt van de herkregen vrijheid in het land. Na een bezoek van de Tsjechoslowaakse minister voor Cultuur en Godsdienstzaken Josef Hromadka benoemde paus Johannes Paulus II drie nieuwe bisschoppen. Daarmee hebben negen van de dertien bisdommen voortaan een bisschop.

Mgr Karel Otcenasek (69) werd bisschop van Hradec Kralove, waarvan hij reeds apostolisch administrator was. In 1950 werd hij gevangen gezet op beschuldiging dat hij zonder toestemming van de regering de bisschoppelijke waardigheid had geaccepteerd. Nadat hij enige jaren dwangarbeid had verricht, werd hij vrijgelaten en mocht hij slechts als priester werkzaam zijn.

Tot bisschop van Olomouc werd de 73-jarige Frantisek Vanak benoemd, terwijl Jan Hirka (66) bisschop van Presov werd.

WENEN - De orthodoxe kerk in Roemenie, de grootste kerk in het land, heeft zich achter de revolutie geschaard en zich voorgenomen alle vernietigde kerken te herbouwen. Dit blijkt uit een verklaring die is verspreid door het Roemeense persbureau Agerpres.

"De Roemeense orthodoxe kerk staat ook op dit cruciale moment achter de Roemeense bevolking", aldus de verklaring van de kerkleiding. "Wij hebben besloten onze historische heiligdommen, kerken en kloosters - slachtoffers van de bulldozers van de tiran Ceausescu - te herbouwen en nieuwe kerken te bouwen in de districten waar zij verdwenen zijn".

Zwarte bladzij in de oecumene

GENEVE - "Roemenie en de Wereldraad van Kerken, dat is de zwarte bladzijde uit de recente oecumenische geschiedenis". Dit liet een functionaris van de Wereldraad zich ontvallen toen er een dezer dagen weer een telegram uit Roemenie binnenkwam.

EMILIO CASTRO ....geprezen....

Patriarch Teoctist liet de Wereldraad en andere oecumenische organisaties in Geneve weten trots te zijn op de bevrijdingsstrijd van het Roemeense volk. Het hoofd van de Roemeense orthodoxe kerk bedankte tegelijkertijd alle kerken in de wereld voor hun bijdrage aan het proces voor een menswaardige samenleving.

ANDERE TAAL

Het telegram is voor vele medewerkers van de Wereldraad uiterst pijnlijk. Niet alleen omdat de patriarch enkele weken eerder nog geheel andere taal had gesproken, maar vooral omdat de anders zo kritische Wereldraad lange tijd over de schending van de mensenrechten in Roemenie heeft gezwegen.

Na het lange zwijgen over de folteringen in gevangenkampen van de Namibische Bevrijdingsbeweging SWAPO, zitten de Wereldraad, de Lutherse LWF en de Reformatorische WARC nu met het nog langere zwijgen over Roemenie in de maag. De WARC heeft de beste papieren omdat zij vorig jaar enige kritiek leverde op Ceausescu.

LOFTROMPET

Het Centraal comite van de Wereldraad weigerde in juli vorig jaar nog een krachtige veroordeling van de gruweldaden van Ceausescu uit te spreken. Secretaris-generaal Emilio Castro verzette zich toen persoonlijk tegen een dergelijke uitspraak, omdat de Roemeense kerken hierdoor in een moeilijk parket zouden kunnen raken.

De Roemeense orthodoxe kerk dreigde bij deze gelegenheid zelfs haar lidmaatschap van de Wereldraad op te zeggen. Een maand later stak patriarch Teoctist met andere kerkelijke leiders de loftrompet op Ceausescu. Vlak na de omwenteling verklaarde de leiding van de kerk daarentegen "ook op dit cruciale moment achter de Roemeense bevolking" te staan.

AANWIJZINGEN

Hoewel de Wereldraad in de loop van 1989 veel aanwijzingen heeft gekregen over de samenwerking tussen kerkleiders en de 'Conducator', heeft hij zich steeds in stilzwijgen gehuld. Evenmin repte de oecumenische organisatie van de grote druk die de veiligheidsdienst 'Securitate' uitoefende op theologen die er andere gedachten op nahielden.

De eerste steunbetuiging van de Wereldraad van Kerken werd wereldkundig gemaakt op 22 december 1989, de dag waarop Ceausescu werd verdreven. De Wereldraad betuigde de Roemeense kerken samen met de oecumenische partners zijn solidariteit, "nu er een nieuw hoofdstuk begint in de geschiedenis van Roemenie".

Begin januari liet de Wereldraad - bovendien weten het contact met de Roemeense kerken te willen intensiveren, nadat dit de afgelopen twee jaar op een laag pitje had gestaan. Een kerkelijke delegatie kwam tot deze aanbeveling na een "solidariteitsbezoek" aan Roemenie en aan kerkleiders, onder wie patriarch Teoctist.

Een Oostduitse vrouw presenteert een roos aan een 'Vopo' in Berlijn als teken van verzoening. Met het afbreken van de gehate Berlijnse Muur is de weg geopend naar betere contacten met het vrije Westen.

Onrecht onvoldoende aangeklaagd

Bisschop bekent schuld aan zwijgen

SIBIU - Bisschop Albert Klein van de Evangelische kerk in Transsylvanie heeft afstand genomen van zijn kritiekloze houding tegenover het bewind van de voormalige Roemeense president Nicolae Ceausescu.

In een brief aan de predikanten van de Duitstalige kerk, die dertienduizend leden heeft, erkent Klein dat hij medeschuldig is aan de slappe houding van zijn kerk tegenover de dictatuur. De kerk heeft het onrecht niet voldoende aan de kaak gesteld, aldus de bisschop. Hij betreurt het "onverantwoordelijke gebruik van de macht en het daaraan verbonden onrecht" onder het bewind van Ceausescu.

De afgelopen weken is veel kritiek op Klein geoefend. Bisschop Joachim Heubach, die namens de Evangelische kerk in Duitsland (EKD) contact met de Transsylvanische kerk onderhoudt, heeft hem tegen de kritiek in bescherming genomen. Hij vond het "schaamteloos" Klein uit het buitenland te verwijten dat hij Ceausescu steunde. Iedere kenner van Roemenie weet, dat de Securitate de kerken nauwlettend in de gaten hield, aldus Heubach.

Toiletpapier voor museum

LEIDSCHENDAM - Het Bijbels museum in Amsterdam is verrijkt met een een rol Roemeens toiletpapier dat is vervaardigd van bijbels uit het Westen. Dr. G.H. van de Graaf, lid van het hervormde synodebestuur, bood de rol aan het Amsterdamse museum aan.

Al lange tijd doen geruchten de ronde dat onder Ceausescu bijbels en andere christelijke lectuur werden gebruikt voor de vervaardiging van toiletpapier. De boeken werden door christelijke organisaties uit West-Europa het land in gesmokkeld.

Een hervormd gemeentelid nam van zijn reis naar Roemenie enkele closetrollen mee waarop duidelijk bijbelfragmenten te herkennen zijn. Tot voor kort vond de betrokkene het te riskant hiermee in de openbaarheid te treden.

Wegens gebrek aan moed

Roemeense kerk bekent schuld

BUKAREST - De bisschoppen van de Roemeens-orthodoxe kerk hebben openlijk berouw getoond voor hun "gebrek aan moed om zich tegen de communistische dictatuur te verzetten".

In de eerste verklaring van de heilige synode van deze kerk na de val van Ceausescu worden alle disciplinaire maatregelen die "op verzoek van de dictatuur" waren genomen ingetrokken. Metropoliet Antonie van de Roemeens-orthodoxe kerk verzette zich afgelopen zomer tijdens de vergadering van de Wereldraad in Moskou met succes tegen het voorstel waarin de situatie van de mensenrechten in Roemenie werd veroordeeld. Hij was vol lof over dr Emilio Castro, secretaris-generaal van de Wereldraad' die deze veroordeling wist tegen te houden.

De bisschoppen betreuren in hun verklaring dat ze niet altijd "de moed der martelaren" hadden in het openbaar het lijden van het Roemeense volk aan te klagen. Verder betreuren ze dat zij geen steun hebben verleend aan "vele positieve ontwikkelingen". Daarmee verwijzen zij naar priesters, monniken en vrouwelijke religieuzen en leken die werden veroordeeld wegens tegen de regering gerichte activiteiten.

Theologie krijgt weer status van faculteit

ROSTOCK - Theologie krijgt aan de Wilhelm Pieck-universiteit in Rostock (DDR) weer de status van faculteit. Dit besluit van de senaat van de universiteit is "een daad van 'Wiedergutmachung' ten opzichte van de universiteit", aldus dekaan prof. dr Helmut Fritzsche.

Sinds de oprichting in 1432 vormde de theologische faculteit een wezenlijk bestanddeel van de universiteit. Vele eeuwen heeft de faculteit het culturele leven in Mecklenburg mede beinvloed. Aan deze traditie kwam in 1970 een abrupt einde toen de communistische regering met de reorganisatie van het hoger onderwijs theologie aan alle universiteiten in de DDR tot een randverschijnsel maakte.

In de verklaring van de dekaan wordt niet alleen de senaat dank betuigd, maar ook de honderdduizenden die met hun demonstraties voor democratie en pluralisme en tegen de van bovenaf opgelegde alleenheerschappij van het Marxisme-Leninisme deze beslissing mogelijk hebben gemaakt.

Opheffing Godsdienstzaken-bureau

Verlanglijstje van Roemeense kerken

ALBA JULIA - De Roemeense Rooms-katholieke bisschoppen hebben bij het front voor Nationale redding hun verlanglijst ingeleverd. Zij willen de volledige scheiding van kerk en staat, de opheffing van het bureau voor Godsdienstzaken en het herstel van het kerkelijk bestuur in alle Rooms-katholieke en Grieks-katholieke bisdommen.

De bisschoppen pleitten in hun eerste gesprek met president Iliescu eveneens voor kerkelijke toegang tot de media, herinvoering van het godsdienstonderwijs en de heropening van kloosters en theologische opleidingen. Voorts willen de bisschoppen dat de kerk in alle vrijheid kerken en pastorieen kan bouwen.

Begin januari vergaderden de bisschoppen van de Latijnse en Byzantijnse ritus voor het eerst gezamenlijk. Daarbij was ook aanwezig de pauselijke gezant mgr Francesco Colasuonno, die bij terugkeer in Rome kon meedelen dat Roemenie op korte termijn de diplomatieke betrekkingen met het Vaticaan wil herstellen.

Geestelijk leven mag niet verwaarloosd

DDR-episcopaat vóór verandering

BERLIJN - Rooms-katholieken in de DDR moeten bij alle inspanningen voor een nieuwe samenleving hun "geestelijk leven" niet verwaarlozen. De Oostduitse bisschoppen waarschuwen hiervoor in hun pastorale brief die in alle kerkdiensten werd voorgelezen.

"Als wij ons geestelijk leven en onze pastorale en diakonale verplichtingen verwaarlozen, omdat het maatschappelijk werk teveel van onze tijd en onze krachten vergt, dan verduistert ons christelijk getuigenis", aldus de elf bisschoppen.

Zij zijn overigens warme voorstanders van de maatschappelijke en politieke veranderingen. "er zijn mensen die vragen of de Rooms-katholieke kerk zich niet te veel laat meeslepen in het kielzog van de veranderingen", constateren de bisschoppen. Dat is echter geen waan van de dag, maar een herkenning in de samenleving van principes die ook de kerk erop nahoudt.

MEDEWERKING

Op dit moment is de medewerking van alle DDR-burgers vereist, vinden de bisschoppen, "omdat er een ontwikkeling gaande is in de richting van een democratische gemeenschap". De kerkleiders roepen alle mensen, politieke partijen en nieuwe groeperingen op mee te werken aan een menswaardige samenleving.

De bisschoppen willen eerherstel voor mensen die voor de "omwenteling" onrecht is aangedaan. Maar ook degenen die het afgelopen najaar in onmin zijn geraakt, moeten met waardigheid worden behandeld. De bisschoppen adviseren de overheid niet allerlei taken naar zich toe te trekken die "de vrijheid en de verantwoordelijkheid van de mensen beperken".

Hongarije rehabiliteert Mindszenty

BUDAPEST - De Hongaarse regering heeft kardinaal Jozsef Mindszenty, die in 1949 wegens hoogverraad tot levenslang werd veroordeeld, gerehabiliteerd. Mindszenty is "onschuldig veroordeeld en lichamelijk en geestelijk gefolterd", zo zei regeringswoordvoerder Zsolt Bajnok tegenover de pers. Volgens de Hongaarse regering hebben de politieke leiders van toen het proces tegen de kardinaal gemanipuleerd en persoonlijk de rechters bevel gegeven hem te veroordelen.

Waarnemers gaan ervan uit dat de stoffelijke resten van de kardinaal, die zich nu bevinden in Maria Zell bij Wenen, naar Hongarije zullen worden overgebracht. Mindszenty, die in 1945 tot aartsbisschop van Esztergom werd benoemd en daarmee tot primaat van de Hongaarse RK kerk, werd in 1956 tijdens de Hongaarse opstand uit gevangenschap bevrijd. Na de onderdrukking van de opstand door Russische troepen zag hij zich genoodzaakt de Amerikaanse ambassade in Budapest in te vluchten. In 1971 mocht Mindszenty na een overeenkomst tussen de Hongaarse regering en het Vaticaan de ambassade verlaten en naar Rome vertrekken. Drie jaar later onthief paus Paulus VI hem tegen zijn zin van zijn functie van aartsbisschop van Esztergom. In 1975 overleed hij in Wenen.

…k op overheidskantoren is …micro-computer of p.c. in …afgelopen jaren op grote schaal geintroduceerd. Op deze archieffoto: gedeputeerde George Hueck stelde enkele jaren geleden de computer bij de Eilandsontvanger officieel in gebruik.

Stormachtige ontwikkeling in de jaren '80

Groeiend computergebruik heeft ook bepaalde gevaren

= door ir Roy Evers =

WILLEMSTAD — De afgelopen tien jaren op Curaçao kenmerkten zich door een sterk groeiende belangstelling voor de computer. Men kan zelfs spreken van een uitgebreide popularisering van het fenomeen computer.
Deze groeiende belangstelling kende vele oorzaken. Oorzaken die voornamelijk lagen op het gebied van een sterk veranderende technologie. Inzicht in deze aan verandering onderhevige technologie is een vereiste om zowel de ontwikkelingen in het verleden als de verwachtingen in de toekomst op hun waarde te schatten.
Allereerst was er een verschuiving in de manier waarop gegevens verwerkt werden m.b.v. een computer. De traditionele werkwijze waarbij eerst de gegevens verzameld werden op formulieren (ponsconcepten), vervolgens overgebracht werden op een gegevensdrager (ponskaarten, magneetbanden) om op afgesproken tijden, vaak in de avond- uren, groepsgewijs verwerkt te worden, werd steeds meer vervangen door een directe en ad-hoc verwerking van de gegevens.
In vaktermen, een verschuiving dus van 'batch processing' naar 'on-line/ real-time processing'.

De 'online' verwerking van gegevens deed trouwens vrij laat haar intrede op Curaçao vergeleken met Europa en de Verenigde Staten. In feite kon men pas van 'online' verwerking spreken met de introductie van de minicomputer voor administratieve doeleinden: *de IBM Systeem 32/34.*
Waarom is deze verandering nu zo belangrijk en wat heeft dit te maken met de observatie van een groeiende belangstelling voor de computer ? Welnu, de belangrijkste eigenschap van 'online' verwerking van gegevens is dat degene die beschikt over de gegevens die m.b.v. de computer verwerkt moeten worden, deze gegevens zelf in de computer stopt.
Hiertoe moet hij beschikken over apparatuur die dit mogelijk maakt, de z.g. terminals of werkstations. De computer is dus niet meer een geheimzinnig apparaat dat ver van hem af staat. Nee, de computer staat nu direct tot zijn beschikking en is als het ware zijn kantoor binnengedrongen.
Een tweede belangrijke verschuiving heeft te maken met de organisatie rond de computer.

DECENTRALISATIE

Traditioneel gezien stond de computer centraal opgesteld onder de verantwoordelijkheid van een computerafdeling. Vooral in grotere organisaties betekende dit een grote druk op de computerafdeling, die met veel moeite haar dienstverlening op peil kon houden.
Als reactie hierop zag men dat onderdelen van de organisatie overgingen tot aanschaf van hun eigen (mini-) computers. De Shell (nu Isla) was een van de eerste organisaties op Curaçao die minicomputers introduceerde op de afdelingen. Ook een aantal diensten van zowel de Eilandelijke als de Landsoverheid gingen over tot de aanschaf van hun eigen computers.
Dit betekende wel dat deze deel-organisaties een eigen verantwoordelijkheid moesten dragen voor deze computers. In het begin werd deze verantwoordelijkheid beperkt tot een kleine groep functionarissen rond de computer: de systeem-beheerders. Voor de meer technische werkzaamheden, zoals programmeren, werd er gebruik gemaakt van personeel van de computerafdeling of van specialisten van de snel opkomende computerbedrijven.

P.C.

De introductie van de microcomputer (ofwel de Personal Computer) was de derde en misschien wel de belangrijkste gebeurtenis in de jaren tachtig op het gebied van computers op Curaçao. Hierdoor konden de eerder besproken verschuivingen
— de 'on-line/real-time' verwerking van gegevens en
— de verspreiding van apparatuur binnen de organisaties; verder tot hun recht komen.
Door de komst van de Personal Computer kregen niet alleen onderdelen van grotere organisaties beschikking over hun eigen computers; maar werd het ook mogelijk voor kleinere organisaties (bedrijven en instellingen) om over te gaan tot automatisering. Parallel aan de introduktie van Personal Computers kwamen er ook hulpmiddelen op de markt (Spreadsheets, Databases, wordprocessing) die de functionaris steeds onafhankelijker maakten van de computerspecialist.
Deze drie ontwikkelingen in de jaren tachtig op Curaçao, leiden alle drie naar één gemeenschappelijk punt:
De niet-computerspecialist komt steeds meer in aanraking met het fenomeen computer en moet er ook steeds meer van afweten.
Zoals op andere gebieden blijkt de Antilliaan ook hier zeer 'open-minded' tegenover te staan. Hiermee bedoel ik dat de Antilliaan niet bang is voor het nieuwe (zoals in andere landen vaak is geconstateerd), maar het juist een uitdaging vindt om mee te gaan met de nieuwe ontwikkelingen.

GEVAREN

Echter in de jaren tachtig kwamen er steeds meer stemmen op die waarschuwden voor de gevaren van de genoemde ontwikkelingen.
Gevaren zoals:
— wildgroei van aangeschafte apparatuur en programmatuur binnen de organisatie;
— dienstverlening van minderwaardige kwaliteit door leveranciers;
— oneige lijk gebruik van de Personal Computer voor gegevensverwerking;
— onderschatting van de complexiteit van automatiseringsprojecten.
— ondoordachte introductie van nieuwe technologieën.
Willen wij op Curaçao in de negentiger jaren profijt trekken van de ingezette weg, dan moeten wij deze en nog andere gevaren onderkennen en deze het hoofd bieden.

Ondanks infiltratie van Microsoft's OS2

MS/DOS weet van geen wijken op computermarkt

…EN HAAG.- Het zou het …turingssysteem voor de …nende decennia worden; …er, gebruiksvriendelijker …vooral veel krachtiger dan … DOS. Microsoft's OS/2 …, vooral bij zakelijke gebrui… van personal compu…, met gejuich worden ont…gen. Miljoenen is door de …e softwareproducenten …iesteerd om hun pro…mma's aan te passen aan …2. Maar de verkopen van … ambitieuze besturings…eem vallen tot nu toe …er teen. Even wat zaken …en rijtje.
… computer werkt op een …uringssysteem; het pro…nma dat gebruikt wordt … het geheugenbeheer bin… de computer, om …leën van diskettes of de …de schijf te kunnen …ten, om toepassingspro…nma's te kunnen starten …og voor zeer vele andere, … heel wat ingewikkelder …n. Ook microcomputers …ken met zo'n besturings…em.

… IBM destijds met zijn …te PC op de markt …m, werd voor die …hine het besturingssys… PC DOS (Disc Opera… System) ontwikkeld … het Amerikaanse soft…bedrijf Microsoft. De …n van dat softwarebe… werd al spoedig in de …n van het besturings…em opgenomen; MS … dus. MS DOS werd in … tijd, zeker in het zake… gebruik de belangrijk…tandaard op het gebied … microcomputers.
… heeft het besturingsware op de achtergrond te laten verrichten, dan komt het scherm vrij om in de tussentijd allerlei andere dingen te doen.
Het besturingssysteem OS/2 kent die beperkingen niet. Daarmee kan men een werkgeheugen gebruiken van 16 Megabyte. Daarnaast is ook het naast elkaar laten werken van verschillende programma's, het zogenaamde *multitasking* dus, mogelijk. Het zijn niet de enige voordelen van het programma ten opzichte van MS DOS. OS/2 is ook veel gebruiksvriendelijker. Microsoft levert het besturingsprogramma inclusief een zogenaamde schil, een gebruikershulp die het mogelijk maakt met de muis vanuit menu's en vensters die op het scherm verschijnen opdrachten te kiezen. Dat is heel wat handiger dan die vaak moeilijk te onthouden afgekorte commando's die onder MS DOS met de hand moeten worden ingevoerd.

DUURDERE PC'S

Jammer is dat niet elke computer die onder MS DOS draait zonder meer geschikt is om voortaan met dat meer geavanceerde besturingsprogramma te werken. Dat kunnen alleen de zwaardere en dus de duurdere microcomputers.
Dat komt omdat het programma OS/2 eisen stelt aan de microprocessor die in de computer is toegepast; zeg maar de 'rekenchip' die het belangrijkste deel van het werk van de computer doet. Om OS/2 te kunnen gebruiken is een complexere processor nodig en tegelijkertijd een aanzienlijk groter werkgeheugen.
Die zwaardere microcomputers, de zogenaamde AT's (een uitdrukking afkomstig van Advanced Technology) en 386-machines, (zo genoemd naar het gebruikte type processor, de 80386), worden in het zakelijke computergebruik al veelvuldig toegepast. Dat geldt zeker wanneer meerdere personal computers gekoppeld zijn tot een netwerk. Eén van de gekoppelde computers fungeert dan vaak als 'hoofdcomputer' en daarvoor wordt vrijwel altijd zo'n zwaardere machine gebruikt.
Men zou dan ook verwachten dat zeker bij die zakelijke toepassingen het geavanceerde besturingssysteem OS/2 20vaak zou worden gebruikt. Ontwerper Microsoft ging er zelfs vanuit dat binnen een jaar of twee, drie, meer dan de helft van alle zakelijke gebruikers van personal computers met dat besturingssysteem zou werken.

VAN GEEN WIJKEN

Voorlopig is er nog weinig dat daar op wijst. MS DOS weet nog van geen wijken, ook zal is het besturingssysteem in een aantal opzichten inderdaad wat achterhaald.Daarbij speelt zonder twijfel ook mee dat er ook programma's bestaan die MS DOS zo aanpassen, dat je toch meer taken tegelijk op je pc kunt uitvoeren. DESQview is zo'n programma; dat kan zelf op een microcomputer als de veel verkochte XT een programma op de achtergrond laten werken, terwijl de gebruiker intussen op het scherm een tekst invoert, om maar een voorbeeld te geven.
Het is nog te vroeg om te stellen dat Microsoft te hoge verwachtingen heeft gewekt bij het lanceren van OS/2. Ook zou het nog wat voorbarig zijn te stellen dat de softwarefabrikanten hun geld nodeloos hebben verspild bij het herschrijven van hun programma's om ze voor OS/2 geschikt te maken. Maar of hun investeringen op redelijk korte termijn terug kunnen worden verdiend valt nog te bezien. Vooralsnog is de acceptatie van OS/2 een zaak van lange adem. Het soms zo verguisde MS DOS lijkt toch een grotere populariteit te hebben dan wel eens werd verondersteld.

Trucs voor groter geheugen niet geslaagd

…em MS DOS zijn beper…en. Om er twee te noe… met een computer die …r dat besturingspro…ma draait is het niet …lijk om met een groter …geheugen dan 640 kilo… (640.000 tekens) te wer… Er zijn in de loop der …wel trucs bedacht om …aamd wel met grotere …ugens te werken, maar …OS is er absoluut niet …gemaakt.
…ndere beperking zit in …eit dat het onder MS … in principe onmogelijk …eer programma's tege…tijd op dezelfde com… te laten draaien. Toch …dat bijzonder handig … Het op postcode sorte…n een flink aantal adres…ijvoorbeeld kan aardig …ijd kosten. Al die tijd, …vele minuten lang, is er …e computer niets meer …n. Zou je in staat zijn …b'n sortering als het

MUNCHEN.- In de buurt van het nieuwe vliegveld van Munchen is dit enorm computercentrum gebouwd dat diensten gaat verlenen aan de luchtvaart- en toeristenindustrie. Hierdoor zal het mogelijk worden passagiers sneller af te handelen en een betere service te geven bij het doen van reserveringen etc. Het centrum heeft de naam Amadeus gekregen naar de beroemde componist Wolfgang Amadeus Mozart.

Bij economisch beleid ook letten op het milieu

Hoe hamburgers verstorend kunnen werken op ecologie

= door Mario Kleinmoedig =

DE GROOTSCHEEPSE ontbossing van de tropische wouden in Zuid- en Middenamerika staat de laatste tijd erg in de belangstelling. Men is bezorgd over het verdwijnen van talloze bomen, planten en dieren. Ook belangrijke functies van de wouden gaan verloren zoals bijvoorbeeld de produktie van zuurstof waar wij niet zonder kunnen. De arme landen moeten nu eenmaal een centje zien te verdienen en helaas zijn er tot nu toe geen gezonde alternatieven te bedenken, dat is de geijkte visie hierop. Maar klopt dit standpunt wel? En is het afstemmen van de produktie in ontwikkelingslanden op de markten in de rijke landen wel altijd zo voordelig voor die rijke landen?

De verdiensten van de tropische wouden krijgen buiten de specialisten die zich er al langer mee bezig houden, nu pas de publieke belangstelling die ze verdienen. In de biologielessen leren we dat de koolzuur (CO2) die bij de verbrandingsprocessen in de lucht 'verdwijnt', door planten kan worden gebonden waarbij er tegelijk zuurstof (O2) vrijkomt. Ons lichaam heeft die zuurstof nodig voor haar eigen energievoorziening. De tropische wouden nemen zo'n groot deel van die omzetting van CO2 naar O2 voor hun rekening dat hun volledig verdwijnen ook het verdwijnen van mens en dier van deze planeet betekent.

De tropische bossen vormen een wonderlijk geheel van talloze biologische planten diersoorten. Met de term 'biodiversiteit' proberen de biologen dit verschijnsel aan te duiden. Eén hectare van een Maleisisch woud kan meer dan 800 soorten planten en bomen bevatten, dat wil zeggen evenveel als in heel Noord Amerika voorkomen.

In tropische regenwouden leegt de helft en misschien wel driekwart van alle kruipende, rennende, zwemmende of vliegende biologische soorten, waaronder 90 procent van de insekten van onze aardbol. In het Amazonegebied huist één vijfde van alle vogelsoorten ter wereld, in haar rivieren zwemt minstens 8 keer zoveel vis als in de Mississippi en haar zijrivieren.

Vanwege deze biodiversiteit probeert men vandaag de dag niet alleen individuele diersoorten te beschermen maar gaat de aandacht meer uit naar het intact houden van gehele ecosystemen waarin planten en dieren samenleven en van elkaar afhankelijk zijn. Men wil deze ecosystemen beschermen omdat ze op de eerste plaats bijzonder mooi zijn en men onderhand tot het inzicht is gekomen dat een wereld zonder deze prachtige regio's een buitengewone saaie wereld zou zijn. Maar daarnaast hebben de tropische wouden een belangrijke economische functie waarvan men zich de waarde sinds kort begint te realiseren.

MEDICIJNEN

Vele tropische planten bijvoorbeeld dienen als basis voor nuttige medicijnen; de nuttige eigenschappen van nogal wat soorten zijn nog lang niet onderzocht. Voor de farmaceutische industrie liggen de mogelijkheden voor het oprapen en verdere ontbossing doet deze gelegenheid dus teniet.

Men noemt de tropische bossen ook wel de genetische bank voor de landbouw. Veel gecultiveerde landbouwgewassen zijn nogal gevoelig voor allerlei ziektes en plagen. Om ze te beschermen moet men ze regelmatig kruisen met wilde rassen, en de wouden beschikken over voldoende bekende (en nog onbekende) voor dit doel geschikte rassen. Het is overduidelijk dat de landbouwsector de tropische wouden moeilijk kan missen.

De oerwouden vertegenwoordigen vele positieve waarden waaronder ook economische, en dit pleit allemaal voor het behoud van deze wonderen van de natuur.

MISVERSTAND

Hoewel bevolkingsdruk, landhonger en behoefte aan brandstof de ontbossing in de hand werken, is het meestal de overheid die verantwoordelijk is voor het massaal rooien van de tropische bossen. Haar wetgeving en economische politiek op dit terrein bevorderen deze ontwikkeling, of beter gezegd, bevorderen deze negatieve ontwikkeling.

De meeste wouden zijn publiek eigendom, de overheden beslissen dus hoe ze gebruikt zullen worden en hier stapelt de ene vergissing zich op de andere. Men staat de houtindustrie toe de bossen rigoureus te rooien en overdrijft tegelijkertijd de economische voordelen hiervan. Het gezaghebbende Engelse weekblad 'The Economist' noemt de opbrengsten van deze sector zelfs bespottelijk laag en merkt verder op dat behalve dat deze voor de overheid minimaal zijn, slechts enkele industriëlen er wel bij varen. Het verzamelen van noten of het rubbertappen in de tropische bossen creëert veel meer banen dan de houtindustrie.

De kosten van het ontbossen worden ook niet in het economisch plaatje opgenomen. De regenval gaat aanzienlijk achteruit wat natuurlijk de landbouw niet ten goede komt. De bodemerosie neemt toe waardoor de rivieren verzanden. Het Panamakanaal bijvoorbeeld slibt onverbiddelijk dicht als gevolg van de erosie die resultaat is van de grootscheepse ontbossing rondom dit kanaal.

NIET RENDABEL

De kosten van deze ingrepen maken aldus de voordelen waarop men zo vurig hoopte ongedaan. Van de andere kant levert het intact houden van de bossen voordelen op die echter ondergewaardeerd worden. Er zijn ongeveer 500 miljoen mensen op onze planeet die van oerwoudprodukten leven. Omdat zij zich buiten de geldeconomie houden, dat wil zeggen dat zij hun produkten niet op de markt brengen om er geld mee te verdienen, komt hun economische activiteit niet in de officiële economische statistieken terecht.

Hierdoor trekt men al te snel de conclusie dat de wouden van weinig of geen belang zijn voor de economie.

Recente Amerikaanse studies tonen aan dat één hectare oerwoud een hoeveelheid fruit, rubber en timmerhout produceert die op de lokale markt veel meer opbrengt dan één hectare veeteelt op vroegere oerwoudgrond. De houtopbrengsten maken slechts 10 procent uit van alle opbrengsten van de oerwoudprodukten.

AMAZONE

De Wereldbank heeft kort geleden twee studies vrijgegeven waarin wordt aangetoond dat de ontbossing van het Amazonegebied vooral aangemoedigd is door een combinatie van subsidies en belastingvoordelen van de Braziliaanse regering. De overheid stelt de landbouw vrij van belasting wat uiteraard veel investeerders in deze sector aantrekt.

Door deze groeiende vraag naar landbouwgrond schieten de prijzen van geschikte gronden omhoog. Hierdoor kunnen alleen kapitaalkrachtige personen aan land komen. Deze zien hun investering niet per sé als investering in de landbouw maar eerder als een belegging waarbij men vrijgesteld is van belasting.

Landloze boeren worden aldus uit de landbouwgebieden verdreven en komen in het oerwoudgebied van de Amazone terecht. Door een stuk van het woud te rooien verkrijgen ze het recht deze in bezit te nemen. De gelijkenis met de Amerikaanse geschiedenis is frappant, met dezelfde wetten, regels en subsidies heeft men een eeuw geleden de bossen in Noordamerika de das omgedaan.

De beoogde voordelen van de ontbossingen blijken niet te worden bereikt, eerder gaan zowel de staat als de armen erop achteruit. De voordelen komen alleen een kleine groep toe, tenminste zolang er nog wat te rooien valt.

HAMBURGER CONNECTION

Het rooien van de bossen blijkt dus niet zo lucratief, bovendien wordt er blijvende schade aan het milieu toegebracht. De ontboste velden krijgen toch nog economische waarde door ze te gebruiken voor landbouw en veeteelt. De meeste produkten die hierbij verkregen worden zijn bestemd voor export naar rijke landen. Ook die worden er niet altijd beter van zoals verderop zal blijken.

Hamburgers en hotdogs zijn zoals bekend geliefde hapjes bij de Amerikaanse consument. De vraag naar deze produkten is de laatste decennia met sprongen omhoog gegaan. Het vee dat op grasland graast produceert mager rundvlees dat de voorkeur geniet boven het vlees van de met granen gevoede vette Noordamerikaanse runderen. De stijgende rundvleesprijzen in de Verenigde Staten deden de Amerikaanse regering besluiten steeds meer geïmporteerd vlees toe te laten. Rundvlees uit Middenamerika kost maar de helft van Noordamerikaans vlees van dezelfde kwaliteit.

Voor deze Amerikaanse markt hebben de Middenamerikaanse landen enorme graslanden gecreëerd door een rigoureuze ontbossing te bevorderen. De vleesexport groeide explosief terwijl de toch al lage lokale vleesconsumptie afnam.

De Amerikaanse overheid ging ervan uit dat door de rundvleesimport de hamburgerprijs in de Verenigde Staten met 5 dollarcent zou dalen wat de Amerikaanse consumenten een besparing van 400 miljoen dollar per jaar zou opleveren. Maar deze prijs die de Amerikaanse consument voor een hamburger betaalt geeft niet alle produktiekosten weer, met name worden de milieukosten van Middenamerika niet in rekening gebracht.

De Amerikaanse honger naar goedkoop rundvlees heeft geleid tot een massaal verlies van tropische bossen in het gebied dat vanaf Zuid-Mexico loopt tot diep in Costa Rica. Nog rond 1960 was 60 procent van deze regio bedekt met wouden, vandaag maar zo'n 30 procent.

De ontboste gebieden blijken arme bodems te bezitten, de landbouw lukt nog wel in het begin, na een paar jaar echter moeten de boeren overschakelen naar veeteelt. Kunstmest is voor hen vaak te duur en gebruikt men die toch dan neemt de bodemkwaliteit langzaam maar zeker af.

Het consumentengedrag in de ontwikkelde landen heeft in dit voorbeeld ernstige gevolgen gehad voor het milieu in enkele ontwikkelingslanden. De bevolkingsdruk speelt in deze landen een veel kleinere rol dan de vraag die duizenden kilometers verderop in het buitenland wordt uitgeoefend.

SONGBIRD CONNECTION

Het verhaal heeft nog een staartje, want de Hamburger Connection is verstrengeld met een ander verschijnsel dat de Songbird Connection wordt genoemd. Anders dan in het vorige geval is deze nauwe band tussen Noord- en Middenamerika in het nadeel van het milieu in Noordamerika.

In de herfst trekken 50 soorten Noordamerikaanse zangvogels (oftewel tweederde van alle bosvogelsoorten van Noordamerika) naar Middenamerika en het Caribisch gebied. Als deze trekvogels in hun winterverblijfplaatsen willen neerstrijken, blijkt de ontbossing inmiddels nog verder te zijn voortgeschreden (als gevolg van de Hamburger Connection). De plekken waar zij in dit seizoen gewoonlijk verblijven zijn verdwenen of ernstig aangetast en daarmee ook hun voedselbronnen.

Het resultaat is dat minder vogels kunnen overleven; in de lente keren dus minder vogels terug naar hun broedplaatsen in Noordamerika. Men schat dat er over een jaar of tien de helft van het totale aantal Noordamerikaanse vogelsoorten voorgoed verdwenen zal zijn.

De lente is de tijd van het jaar waarin insekten verschijnen in het Noordamerikaanse land. Vele zijn dan nog larve of in een ander stadium waarbij ze een geliefd hapje voor de zangvogels zijn. Het aantal zangvogels is echter tijdens de laatste trek naar warmere oorden afgenomen en eet dus minder insektelarven op. Het aantal volwassen insekten stijgt en brengt vervolgens schade toe aan de landbouwgewassen. Dit probleem wordt ieder jaar ernstiger en als de schade aan de gewassen grote afmetingen krijgt zullen de boeren zich gedwongnen voelen meer insekticiden dan normaal te gaan gebruiken, wat alweer negatief inwerkt op de vogelstand en de rest van het milieu.

VERSTRENGELING

Via de Hamburger Connection zijn er wat economische voordelen behaald maar ook belangrijke nadelen. De Songbirg Connection sluit hierbij aan en laat zien dat er ook nadelen voor Noordamerika aan vast zitten, het land waar de 'voedselketen' zijn aanvang nam. Dit voorbeeld laat duidelijk de verstrengeling van economie en ecologie zien in lokaal én internationaal verband.

Om dit proces een halt toe te roepen moeten niet alleen de consumenten uit de rijke landen hun consumptiepatroon veranderen en bewuster consumeren, maar ook de regeringen van de ontwikkelingslanden moeten hun ideeën over ontwikkeling radicaal herzien. Dat betekent dat een economisch beleid beter afgewogen moet worden volgens zowel economische als ecologische kriteria.

Het belangrijkste is dat men ecologisch leert denken. De lokale samenhang tussen planten, dieren, landschap en mensen moet deel uitmaken van dit denken, terwijl de samenhang met de natuur over de nationale grenzen heen ook in aanmerking genomen moet worden. Pas als men deze uitdaging accepteert kan er een begin worden gemaakt met échte ontwikkeling.

Vervolg van pag. 5

vaak ten onder gaat. Het geeft rijmelaars en analfabeten de kans hun werk op een literair platform te presenteren, waar het eigenlijk niet thuishoort.

ENTHOUSIAST

Het onstuitbare enthousiasme van de schrijvers voor de eigen Surinaamse identiteit mag dan wel niet altijd werk van grote literaire waarde hebben voortgebracht, het heeft wel politieke invloed gehad. Zo is volgens Hugo Pos de Surinaamse onafhankelijkheid vooral bewerkstelligd door de schrijvers. Maar dezelfde onafhankelijkheid brengt ook de grootste teleurstelling, de militaire dictatuur van Desi Bouterse. Deze brengt een omslag in de literatuur. Ongebreideld optimisme maakt plaats voor scepsis.

En zo zijn de thema's van de huidige generatie schrijvers: weemoed om vergane waarden van vrede en schoonheid, teleurstelling, achterdocht en wantrouwen tegenover politici.

Tegelijkertijd met 'Surinaamse schrijvers en dichters' is een bundeling verhalen verschenen die Michiel van Kempen heeft geordend volgens zijn inzichten in de ontwikkelingsgang van de Surinaamse literatuur. De kwaliteit van de meeste van deze verhalen laat zien dat Van Kempen gelijk heeft, als hij stelt dat de Surinaamse literatuur de moeite waard is en dat een stel rijmelaars en analfabeten die door de eigen Surinaamse literaire kritiek niet aan de schandpaal zijn genageld, er de oorzaak van is, dat de Surinaamse literatuur bij een groter publiek niet zo'n goede reputatie heeft.

DESASTREUS

Het afwezig zijn van een literaire kritiek, of het hanteren van andere criteria dan kwaliteit is desastreus voor het aanzien dat een literatuur heeft. Van Kempen laat het hele rijtje zien van vreemde criteria: je moet alles toejuichen wat Surinaams is, je kan geen criteria aanleggen, je moet niet ontmoedigen enzovoorts enzovoorts. En het gevolg van zo'n halfzachte benadering: De buitenwereld verliest de interesse, want je kan je door een halfzachte recensie wel één keer laten verleiden om een boek aan te schaffen, maar als het werk dan tegenvalt, doe je dat niet zo gauw een tweede keer. Van Kempen heeft een unieke prestatie geleverd, want zijn literatuurgeschiedenis leest als een roman.

Michiel van Kempen, Surinaamse schrijvers en dichters. Amsterdam, Uitgeverij De Arbeiderspers. 191 blz.
Michiel van Kempen (ed.), Verhalen van Surinaamse schrijvers. Amsterdam, Uitgeverij De Arbeiderspers, 28[illegible] blz.

Zwemfenomeen uit Curaçao blikt terug op successen

Doping van DDR-meisjes hield Enith van wereldtop

- Door Izaan Moenir-Alam-

WILLEMSTAD.- Anno 1963: Een negen-jarig meisje klimt de trappen van het Rifzwembad op. Vol ontzag kijkt zij uit op het grote bad, het enige 50 meter bad op het eiland. Ze komt om te leren zwemmen bij de vereniging De Robben. Dromerig staart zij voor zich uit als plotseling de stem van zweminstructeur Kees Annemaat vraagt: "Hoe heet jij?" "Enith, Enith Brigitha", antwoord het meisje verlegen."

Anno 1990: Een 34-jarige vrouw komt de trappen van de woning aan de Korporaalsweg 19 af. Vriendelijk lachend houdt ze het hek open en begeleidt mij naar de porche waar ik tegenover haar plaats neem. Ik kijk in het gezicht van een legende, een levende legende in de sportwereld en dan bedoel ik dé grote sportwereld van Europese, Olympische en Wereld-kampioenschappen. Ze reikt me de hand en zegt: "Aangenaam, Enith Brigitha."

Enith Brigitha ontving op Curacao haar FINA diploma als zweminstructrice.

Voor de meeste lezers hoeft Enith Brigitha geen introductie. Toch is het, om het verhaal compleet te maken, even handig om terug te gaan in de tijd. Op verzoek vertelt de gerenommeerde zwemster over het begin van haar carriere en het vervolg daarvan. Brigitha: "Als kind woonde ik met mijn ouders in de omgeving van Amerikanenkamp. Ik bezocht de Marnixschool en zoals veel kinderen van mijn leeftijd (negen was ik toen) wilde ik ook leren zwemmen. Mijn ouders kozen de vereniging De Robben voor mij. Deze club trainde op het Rif. Zo kwam het dat ik mij op een goede dag daar aanmeldde en het duurde niet lang of ik had de smaak echt te pakken."

De eerste instructeur waar Enith mee te maken kreeg was de inmiddels overleden Kees Annemaat. Binnen enkele jaren behoorde Brigitha tot de top van het kleine Curaçao. Als veertienjarige behaalde ze goud bij de Koninkrijksspelen, een sportevenement dat indertijd werd georganiseerd voor het Nederlands Koninkrijk dat toen nog bestond uit Nederland, Suriname en de Nederlandse Antillen inclusief Aruba. Het was de eerste en de laatste keer dat de Antillen goud wonnen op het onderdeel zwemmen, dat doorgaans steeds een Nederlandse aangelegenheid was.

"Inmiddels was ik onder de hoede van Toos Krediet (toen heette ze nog Toos Beumen), die de centrale training van de selectie en de training van de club De Dolfijnen te Asiento verzorgde."

In 1970 besloot vader Brigitha met zijn gezin naar Nederland te verhuizen omdat hij meende dat zijn kinderen daar een betere scholing konden genieten. De familie Brigitha streek neer in Alkmaar, maar verhuisde al snel naar Amsterdam, naar de wijk Nieuw Zuid om precies te zijn. Als vijftienjarige meldde Enith zich toen bij de zwemvereniging Het IJ. "In Nederland laaide mijn enthousiasme voor het zwemmen weer op. Op Curaçao had ik de top al bereikt en echt grote vooruitzichten waren er niet. In Amsterdam ging een nieuwe wereld voor mij open. Na een gesprek met Wil Storm ben ik in de selectie opgenomen en ik ging echt met sprongen vooruit. Ik voelde gewoon hoe mijn conditie met de dag beter werd. Storm heeft Brigitha gedurende haar carrière begeleid en tot de dag van vandaag is er nog contact tussen de gewezen coach en de ex-zwemster.

NATIONALE SELECTIE

Het werd een kwestie van enkele maanden eer Enith in de nationale Nederlandse selectie werd opgenomen. Eerst bij de jeugd (A-selectie) en toen ze zestien werd bij de senioren. "Ik trainde in die tijd zo'n vijf keer per week en dat was wel even wat anders dan wat ik gewend was op Curaçao, waar we het al veel vonden om drie keer in de week te trainen."

Op vrije jonge leeftijd vertegenwoordigde Brigitha dus de Nederlandse vlag op internationale wedstrijden. Of dat er veel waren? "Gemiddeld één grote wedstrijd per maand. Natuurlijk kende elk seizoen z'n toppers, maar er waren genoeg andere evenmenten waar elke weer topprestaties verlangd werden."

Enith maakte in Nederland voor het eerst naam bij de nationale kampioenschappen van 1971. Zij werd toen al meteen nationaal kampioen op de 100 meter vrijeslag (borstcrawl). Daarna was er bijna geen enkele wedstrijd meer waar Enith niet in de hoofdprijzen viel. "Op mijn eerste Olympische Spelen (1972 in München), haalde ik wel alle finales maar geen medailles)."

De discipline waar Brigitha in uitkwam was voornamelijk de vrijeslag. Brigitha: "Doordat ik de crawl vrij goed beheerste kon ik ook op de rugslag en op de wisselslag mooie tijden neerzetten. In wedstrijden zwom ze dan ook meestal de 100 m en 200 m vrijeslag, 100 m en 200 m rugslag , estafette vrijeslag en wisselslag.

Gedurende 10 jaar bleef zij Nederlands kampioene op diverse onderdelen en zij heeft tot de dag van vandaag nog een Nederlands record staan: op de 400 meter vrije slag. Die legde ze af in 4.09.13 (vier minuten, 19 seconden en 13 honderste). Dat is het enige record van Brigitha dat nog onaangetast is gebleven. De meeste van haar gevestigde en verbeterde records zijn inmiddels scherper gesteld.

OOST-DUITSLAND

Ook Europese records en wereldbestetijden hebben op Eniths naam gestaan. Wereldkampioene is ze nooit geworden. Hoe dat kwam ? Dan kom je bij het verhaal van de Oostduitsers. In de tijd dat ik zwom was ook het fenomeen Cornelia Ender (DDR) actief. De Oostduitse meisjes waren de beste van de wereld. Toch mag ik met recht zeggen dat er tussen ons en de DDR-dames van een heel ongelijke strijd sprake was. In interviews en krantenartikelen die vorig jaar zijn afgenomen en gepubliceerd gaven de meeste DDR-atleten, inclusief zwemmers en schaatsers, openlijk toe dat ze stimulerende middelen gebruiken en gebruikt hebben.

Ik ben één keer naar een trainingskamp geweest in de DDR. Bij een training lopen er net zoveel artsen langs de baan als sportinstructeurs. Achteraf vind ik het wel frustrerend dat ik om die reden van een wereld of olympische titel ben afgehouden, maar ja. Ik vermoedde natuurlijk al in die tijd dat er iets niet helemaal pluis was. De Oostduitse meisjes waren geen vrouwen meer maar echt halve mannen. Hun stemmen, hun spieren, dat was niet natuurlijk meer. Dopingcontroles. Die waren om te beginnen nog niet zo goed als vandaag (men controleert nu ook gedurende de trainingsperiode) en daarbij komt dat de Oostduitse artsen de atleten van kindsaf aan begeleiden. Tegen de tijd dat er gepresteerd, dus ook gecontroleerd, moest worden, zorgden zij er wel voor dat er van de spierversterkende en andere hormonen niet veel te achterhalen viel. Het is echt jammer dat het zo is gegaan. Ik voel me soms echt genept en daar schaam ik mij niet voor. Dit gevoel van de zijde van Brigitha is natuurlijk gemakkelijk te verklaren, want wie zal er als dé zwemkampioene de geschiedenis ingaan, juist Cornelia Ender, en het lijkt wel onwaarschijnlijk dat men daarbij zal vermelden dat ze dat onder invloed van versterkende middelen deed.

Gelukkig voor Enith maakte zij zich tijdens haar carrière niet al te druk daarover, zodoende kon ze steeds weer goed gemotiveerd aan de start verschijnen. Haar eerste WK-start was in 1973. In Belgrado (Joegoslavië) werd ze toen tweede achter Ulrike Richter (juist, uit de DDR). Deze tweede plaats deelde Brigitha met de Amerikaanse Shirely Bashoff. Na de Olympische Spelen van München (1972) was dit haar volgende grote toernooi. Nu was er wel een medaille voor het zwemstertje uit Curaçao. Bij het volgende evenement op wereldniveau, de EK 1974, was ze weer nadrukkelijk aanwezig met zilveren en bronzen plakken. Voor ons was het zaak om voor die tweede en derde plaatsen te vechten. We wisten dat de eerste plaats naar een DDR-meisje zou gaan. Het was echter heel normaal dat ook de tweede en derde plaats naar de Oostduitsers gingen. Ondertussen was Brigitha wat volwassener en sterker geworden. 'Op aanraden van mijn coaches ben ik me toen in de VS gaan voorbereiden op de Olympische Spelen van Montreal die in 1976 zouden plaats vinden.'

TOPJAAR

'Ik zou 1976 zelf willen kenmerken als mijn topjaar. Het begon al bij de voorbereidingen. In het plaatsje Mission Viejo (VS) werd onder leiding van de beroemde Amerikaanse coach Mark Schubert getraind. Wat ik daar meemaakte was echt geweldig. De trainingen die ik Nederland volgde, waren haast kinderspel daarbij vergeleken. Iedereen verscheen 100 procent gemotiveerd op de training. Alleen maar mensen die de top wilden halen en daar ook alles voor over hadden.

Streng, hard, gedisciplineerd en leerzaam, zo zou ik het willen omschrijven.'

De stage van drie maanden bij Schubert resulteerde in twee bronzen medailles voor de onder Nederlandse vlag zwemmende Enith Brigitha op de Olympische Spelen van Montreal en de vestiging van verschillende nationale records, waarvan die op de 400 meter vrij, nog steeds overeind staat. ' Na dit jaar voelde ik zelf dat het iets minder ging. Daarbij kwam dat de druk om steeds te moeten presteren ging toenemen.' Brigitha was inmiddels 22 jaar. De meeste meisjes waar zij tegen moest zwemmen zaten in de leeftijdsgroep van 16-19 jaar.

'In 1978 begon ik er serieus over na te denken de topsport voor gezien te houden. Toen ik zeker wist dat ik er mee zou ophouden was het al bijna '79. Ik heb dat seizoen toen maar afgemaakt ook met het oog op een correcte aftraining.' Brigitha werd in dat jaar nog op haar sloffen Nederlands kampioene en ging zich toen meer toeleggen op het sociale leven. In dat leven was er meer plaats voor haar vriend, inmiddels echtgenoot, Jan Sallè, voor cursussen en voor lekker doen waar ze zin in had(tennissen, waterpolo, wandelen).

"Ik moest ook een beetje aan mijn maatschappelijke carrière gaan denken. Van snel zwemmen werd je niet rijk in die dagen (nog steeds niet trouwens). Gelukkig had ik door mijn prestaties de aandacht op mijn persoon gevestigd en was het niet al te moeilijk om in verschillende bedrijven een baan te vinden. Eerst deed Enith werk als secretaresse op diverse kantoren. Ondertussen volgde ze een cursus voor, hoe kan het ook anders, zweminstructrice. Daarnaast fungeerde ze als Public Relationmanager voor de zwemartikelen-fabrikant Arena.

Ook in die laatste hoedanigheid was er nog genoeg te reizen voor Enith, die zelfs in Hong Kong terecht kwam om daar de zwemsport te promoveren.

Enith Brigitha met haar echtgenoot Jan en dochters Soraya en Dominique in haar huis aan de Korporaalsweg.

GEZINSLEVEN

Naarmate de prestatieplicht verder af kwam te staan, werd de wens om een gezinsleven te beginnen steeds groter bij Enith en Jan. Jan had inmiddels een opleiding als leraar bouwkunde afgerond en was in die hoedanigheid werkzaam. In 1983 gaven ze elkaar het Ja-woord. Amsterdam werd omgewisseld voor Almere-haven en via het Nederlandse Sport Fonds kon Enith de cursus zwem-instructrice afronden. In '85 werd de eerste dochter, Soraya, geboren. Dominique, de tweede, zag in '88 het levenslicht. In de periode 1970 tot en met 1989 was Enith tweemaal op haar geboorte eiland terug geweest. De eerste keer in 1975. "Ik was door de Antilliaanse regering, daartoe aangespoord door Papa Godett, uitgenodigd om een bezoek te brengen aan mijn eiland. In 1982 brachten Enith en haar man hun vakantie bij familie op het eiland door.

Een tijd geleden was er een advertentie voor een leraar bouwkunde geplaatst in de Nederlandse bladen. Jan Sallè solliciteerde en werd aangenomen. Vanzelfsprekend ging de rest van het gezin ook mee. Voorlopig voor drie jaar.

Op dit moment heeft Enith nog geen baantje. "Ik wilde eerst zorgen dat alles goed geregeld is voor mijn kinderen, school en huisvesting. Ik denk wel dat ik binnenkort een baan zou willen betrekken. Liefst iets met zwemmen natuurlijk maar dat is geen must.'

Zwemmen doet Enith nog regelmatig. In vegelijking tot haar jeugd zijn er ondertussen meer zweminrichtingen op Curaçao waar zwemonderricht wordt gegeven. wat is haar advies aan potentiële zwemkampioenen, vroeg beginnen? "Nee, niet te vroeg. Het is oké als men de zwemkunst vrij vroeg onder de knie krijgt, maar met wedstrijdzwemmen zou ik rond de twaalf jaar beginnen. Waarom? Een van de redenen is motivatie. Als men te jong begint is de kans groot dat de motivatie te vroeg op de proef wordt gesteld. Talent zal zich vanzelf wel wijzen. Wat ik echter wel alle jongeren op het hart wil drukken, en dat geldt niet alleen voor de zwemmers, is dat als je wat wilt bereiken, je er hard voor moet werken. Niet denken dat alles vanzelf wel komt. Je inzet, en dan altijd optimaal, is een van de belangrijkste pijlers om je doel te bereiken. Ik denk dat ik daar niet genoeg nadruk op kan leggen."

Wordt ze op straat door mensen herkent en aangesproken? Brigitha: "Dat valt wel mee. In de tijd dat ik nog wedstrijd zwom heb ik ermee leren leven een bekendheid te zijn. In Nederland kreeg ik veel fanmail en sommige ouders noemden zelfs hun dochters naar mij. Dat zijn natuurlijk wel leuke dingen maar ik hoef niet zonodig in de belangstelling te staan."

TEN OVERVLOEDE volgt hier een overzicht van de grootste evenementen waar Enith Brigitha in haar carrière als zwemster aan heeft meegedaan:

De lijst begint bij de Europese kampioenschappen van 1971. Brigitha had voor die tijd al diverse Nederlandse en Antilliaanse kampioenschappen op haar naam staan:

1971 - Europese Kampioenschappen in Bratislava (1 x zilver en 1 x brons)
1972 - Olympische Spelen in München (geen medailles, 6 finaleplaatsen).
1973 - Wereldkampioenschappen in Belgrado (2 x zilver en 2 x brons). Brigitha werd in Nederland dit jaar uitgeroepen tot Sportvrouw van het Jaar.
1974 - Europese Kampioenschappen in Wenen (zilveren en bronzen medailles op diverse onderdelen).
1975 - Wereldkampioenschappen in Cali (zilveren en bronzen medailles).
1976 - Olympische Spelen in Montreal (2 x brons). In dit jaar vestigde Enith verschillende nieuwe records en zette zij drie wereldbestetijden neer.
1977 - Europese Kampioenschappen in Jornköpig (zilveren medailles).
1978 - Wereldkampioenschappen in West-Berlijn (2 x zilver)
1979 - Europese Kampioenschappen in Utrecht (zilveren en bronzen medailles).

Enith Brigitha is de Nederlandse zwemster met het meeste aantal records op haar naam. Zij heeft in totaal 103 records gebroken of verbeterd. Dat is tot nog toe door geen enkele andere zwemster gepresteerd.

KIESKEURIG

Grafisch onderwijs

-door P.Casimiri-

HET KMBO-Kort Middelbaar Beroeps Onderwijs-is een opleiding bestemd voor jongens en meisjes die ouder zijn dan 16 jaar, tenminste 10 jaar dagonderwijs hebben gevolgd of een diploma LTS of Mavo of Havo hebben. Voortijdige schoolverlaters kunnen er dus evengoed terecht als gediplomeerden. Bovendien heb je, als je 18 jaar of ouder bent recht op Nederlandse WSF 18+. Je kunt ook op Aruba of in de Antillen Studiefinanciering aanvragen. KMBO-scholen vind je verspreid over heel Nederland. Afgestudeerden van deze scholen komen in Nederland vaak makkelijker aan werk dan scholieren met een LTS- of Mavodiploma. De reden hiervan is dat de opleidngen sterk praktisch gericht zijn en door mensen uit het bedrijfsleven worden gegeven. Eén van de cursussen die gegeven worden is de opleiding Grafische Techniek. De opleiding Grafische Techniek duurt ongeveer twee jaar. Precies is dat niet te zeggen omdat veel afhangt van je vooropleiding, je interesses en je werktempo. De opleiding is sterk op de praktijk gericht. Je leert op school de theorie die je in de praktijk nodig hebt. Er wordt veel aandacht besteed aan de praktische vorming. Dat gebeurt in de vorm van stages. Bovendien probeert men zo veel mogelijk rekening te houden met persoonlijke interesses en mogelijkheden. Naast de vakgerichte lessen, zoals druktechnieken, vormvervaardiging, vaktekenen, enz., staan ook algemene vakken op het rooster. Deze vakken zijn bedrijfs- en beroepenoriëntatie, persoonlijke en maatschappelijke vorming, Nederlands en sport. Het is ook mogelijk dat je een schakelprogramma aangeboden krijgt. Dit schakelprogramma kan gericht zijn op een vervolgopleiding, maar kan ook bedoeld zijn voor de vakken waar je moeite mee hebt. Bij de afdeling Grafische Techniek is de leerstof opgedeeld in blokken. Voor de vakgerichte leerstof zijn er vijf blokken. Als je deze blokken met een voldoende afsluit, krijg je een deelcertificaat. Als je alle deelcertificaten hebt behaald, kom je in aanmerking voor het diploma. Mis je één of meer deelcertificaten dan krijg je een verklaring waarop aangegeven staat welke certificaten je wel behaald hebt. Met de opleiding Grafische Techniek kan je twee richtingen op. De twee richtingen zijn druktechniek en voorbereiding. In de eerste schoolperiode krijg je een oriëntatieprogramma, waarin naast de genoemde vakrichtingen ook een oriëntatie gegeven wordt op bind- en afwerkingstechniek. Dit is puur een oriënteringsperiode want je kunt er niet in verder studeren. Na de oriëntatie maak je in overleg met de docenten een keuze tussen druktechniek en voorbereiding. In één van deze richtingen ga je dus verder. Als je het diploma behaald hebt, kun je solliciteren bij een bedrijf. Je kunt echter ook doorleren. Met het diploma van het KMBO kan je naar de MTS-Grafische Techniek. Na de MTS kan je nog doorstuderen aan de HTS. Een andere mogelijkheid is doorstuderen via het BBO - waarbij je één dag per week naar school gaat. Je moet dan wel een baan hebben. Er zijn op Aruba en in de Nederlandse Antillen heel wat drukkerijen waar je vakmanschap zeker op prijs gesteld zal worden. De aanmelding voor deze scholen sluit op 15 maart. Als je meer over deze opleiding wilt weten schrijf dan naar KMBO-Zwolle e.o., Blaloweg 3, 8041 AH Zwolle of neem contact op met je decaan.

"Het helpt immers ook bij honden...." Acupunctuur heeft niets met geloof te maken

= door Rudolf de Wit =

VANDAAG wil ik antwoord geven op twee vragen die per brief aan mij gesteld zijn speciaal voor deze rubriek.

Vraag: Heeft acupunctuur iets met geloof te maken?

Geloven in de zin van 'geloven in', of geloof in de zin van 'godsdienst', in beide gevallen heeft acupunctuur NIETS met geloof te maken. Vaak hoort men dat een persoon in de acupunctuur moet geloven wil hij of zij een behandeling ondergaan. Dit is absoluut niet waar. Zelf heb ik enkele jaren geleden paarden en honden met acupunctuur behandeld die absoluut niet in de acupunctuur geloofden; Toch heeft de acupunctuur geholpen.

Babies worden ook met succes d.m.v. acupunctuur behandeld voor uiteenlopende klachten. Babies zijn het beste voorbeeld, want zij kunnen zelfs met de beste wil ter wereld niet beïnvloed worden. Het 'geloven' in een behandeling in het geval van de acupunctuur gaat niet op. Hoop hebben in de behandeling is iets totaal anders. Iemand met pijn, een ziekte, een ongemak waarmee hij jarenlang rondloopt hoopt dat hij in een andere therapie een oplossing zal vinden voor zijn probleem. Door de hoop zal de patient eerder de adviezen opvolgen die door de acupuncturist gegeven wordt. Indien de behandeling helpt dan is het niet het geloof van de patient maar het gevolg van het navolgen van de adviezen. Niets anders!

LARIEKOEK

Als we het nu hebben over geloof als Godsdienst, dan heb ik u al eerder gezegd, dat het niets met de Acupunctuur te maken heeft. Als acupuncturist wordt men vaak geconfronteerd met deze vraag. Ik ben op de hoogte, dat er enkele godsdiensten zijn die met uitgebreide lariekoek proberen te bewijzen dat de acupunctuur iets met godsdienst te maken heeft (en niets met hun Godsdienst te maken mag hebben). Nu moet ik u verklappen dat ik 10 jaar geleden begonnen ben met de studie in Oosterse geneeswijze en filosofie.

Toen ik geconfronteerd werd met de argumentnen die deze gelovigen door hun schriftgeleerden werden voorgeschoteld, kon ik niets anders doen dan lachen en proesten. Argumenten die totaal op niets slaan, zoals dat er een 'stuk mystiek' bestaat rond de acupunctuur en dat de gehele Chinese (en Indiase) cultuur gebaseerd is op anti-goddelijke wijsheid.

Nou ja, ik troost me met de gedachten dat dit dezelfde groep is die tegen Sinterklaas is, want hij is een 'heilig man', Kerstmannetje is niet goed want het staat niet in de bijbel, vuurwerk is behalve gevaarlijk ook gebaseerd op bijgeloof, karnaval is niet goed want het is van heidense origine, paaseieren mogen niet gegeten worden want dat staat ook niet 'geschreven', het kruisteken is niet goed en noem maar op.

Het zijn toch ook precies dezelfden die nog voor de kerk een sigaretje roken (hun verslaving moeten temperen) en dan fel uitvallen tegen drugs. Nogmaals dezelfden die tegen gebruik van cocaïne zijn, maar u wel uitnodigen om een bakkie cafeïne (koffie) te komen drinken — die **NET ZO** verslavend is als eerder genoemd middel.

Ik ben geen volgeling van een sekte, maar een gewoon normaal christelijk opgevoed mens, die met beide benen op de grond staat. Elkander helpen en elkander liefhebben is een plicht van elk mens. Met de vinger op anderen wijzen en pretenderen, dat jij wel goed bent of op het juiste pad zit, dat is de grootste fout die men kan maken. Resumerend beste mensen: nogmaals, de vraag heeft Acupunctuur iets met geloof te maken, moet ik beantwoorden met Neen en onzin!

Gaat u maar lekker naar de acupuncturist en/of homeopaat als u de voorkeur geeft aan een natuurlijke oplossing van uw probleem.

GRIEP

Vraag: Wat kan er gedaan worden ter behandeling en/of voorkoming van de griep of verkoudheid?

Uiteraard kunt u ervoor zorgen om uw weerstand zo optimaal mogelijk te houden, door o.a. gezond eten. Voldoende verse groenten en vers fruit, volkoren produkten zoals bruinbrood en zilvervliesrijst. Stoppen met het konstant en onnodig inbrengen van schadelijke stoffen zoals nicotine, cafeïne, kleurstoffen, smaakstoffen, reukstoffen, conserveringsmiddelen en andere onnodige belasting voor uw lichaam.

Nu zie ik u al de wenkbrauwen fronsen en verdacht om u heenkijken want u denkt: 'mooi gepraat, maar hier schiet ik niet veel mee op'. Toch kunt u met een kleine moeite heel wat veranderen in uw dagelijks ongezond leven. Het is de moeite waard om het tenminste te proberen, vooral nu u nog zo dicht bij uw goede voornemens zit voor dit jaar.

Er zijn ook enkele kruiden die u kunt innemen om de weerstand te verhogen en in geval van verkoudheid kunnen deze kruiden ook helpen om u weer snel op de been te helpen.

Echinacea: beter bekend als de natuurlijke antibioticum. Absoluut onschadelijk en geen enkele bijwerking.

Nisyleen (druppels of tabletten) is een kruidencombinatie die u kunt gebruiken bij de eerste symptomen van verkoudheid. Nisyleen is een homeopatisch middel dat ik altijd bij me heb als ik b.v. op reis ga. Bij de eerste tekenen van ongemak, brandende neus of keel, zijn enkele druppels Nisyleen voor mij een reflexbeweging geworden. Nisyleen is ook verkrijgbaar als nisykind speciaal voor kleine kinderen.

E.B.T.-complex: is een combinatie van drie kruiden om de weerstand te verhogen. Vooral tijdens de griep of verkoudheid een goede ondersteuning van Nisyleen.

B.A.F.-complex: nog een goed middel om altijd in uw (natuurlijke) medicijnkastje te hebben. Het is een combinatie van kruiden tegen koorts. Bij de eerste verschijnselen van koorts kunt u om het uur 1 tablet innemen.

Influaforce: een grandioos middel van 'Vogel' bij griep en verkoudheid.

Eupatorium Perfoliatum: is een goed middel bij de griep als botpijnen een ernstige klacht zijn.

Tonsiotreen: dit zijn zuigtabletten te gebruiken bij keelklachten.

Tussistin (zuigtabletten of stroop) is een middel dat u kunt gebruiken bij hoesten. De hoeststroop is gemaakt met honing dus veroorzaakt geen extra slijm zoals de meeste hoestdrankjes die vol suiker zitten.

RAADPLEGEN

Deze en nog vele andere kruiden en homeopatische middelen kunt u kopen in elke goede apotheek op het eiland. Natuurlijk is het altijd raadzaam om uw arts te raadplegen. Er zijn trouwens al heel wat artsen op

ons eiland die zonder verlegenheid homeopatische middelen voorschrijven.

Dan zijn er nog de 'huis-tuin-en-keuken-middeltjes' zoals kruidenthee (**verkrijgbaar zelfs van een lokale fabrikant): zoals lamungras,** Yerba di Hole, Yerba Buena enz. De kruidenthee lekker warm drinken met lemoen (lamoenchi) en honing (geen suiker)!

Onder de dekens en...... uitzweten.

Met bovenstaande kruiden in uw nachtkastje heeft u grote kans dat de 'Chipi-Chipi-griep' uw bed overslaat.

Vorst Huub Bongers

Een delegatie van de Kabrieten, compleet met Boerenblaaskapel tijdens een bezoek aan het Limburgse Gulpen. Het Gulpener bier smaakte weer best...

(vervolg van pag. 1)

jaarlijks laten overkomen van groepen uit Limburg om deel te nemen aan de lokale carnavalsviering.

Je moet dan wel echt de taal verstaan, want er wordt in rap dialect gesproken. Wel is het zo dat de bezoekende Buutenredners zich aanpassen en zich eerst een dagje inwerken om hun grappen een lokaal tintje te geven.

OP REIS

Ter gelegenheid van het 33-jarig bestaan (het magische 3x11), gaan de Kabrieten met een delegatie binnenkort — van 1 tot 16 februari — naar Limburg toe. Zij worden in Nederland eerst ontvangen door de gevolmachtigd minister in Den Haag en later in Limburg in audiëntie door de Limburgse gouverneur (het Koninkrijk heeft 3 gouverneurs een op Curaçao, een op Aruba en een in Limburg) en uiteraard door talloze Limburgse carnavalsverenigingen. Evenals drie jaar geleden bij het 30-jarig bestaan, gaat de boerenblaaskapel weer mee met de delegatie die bestaat uit een groot deel van de Raad van Elf.

Deze Raad van Elf heeft in tegenstelling tot wat in Limburg gebruikelijk is een dame in de gelederen: Fien Zweers, de secretaresse. Door gebrek aan mankracht worden er trouwens weleens meer uitzonderingen gemaakt. Zo zijn er diverse niet-Limburgers 'gedoopt tot Limburger' om deel uit te kunnen maken van de Raad. De betrokkene krijgt dan een nieuwe Limburgse geboorteplaats aangewezen en één van hen heeft het zelfs gepresteerd Prins te worden, 'want als je eenmaal Limburger bent kan je ook Prins worden', vindt Vorst Huub.

MAN EN VROUW

Carnaval vieren is in zekere zin een individuele bezigheid. Man en vrouw gaan in Limburg apart en meestal onherkenbaar verkleed op stap, vieren uitbundig feest en komen elkaar na afloop of soms toevàllig ook tijdens het feest weer tegen. Geeft dat geen jaloezie en/of huwelijksproblemen? Vorst Huub meent van niet. 'Je treedt buiten jezelf tijdens carnaval. Je bent jezelf niet meer maar iemand anders. Doordat je verkleed bent kent niemand je. Je kan de mensen daardoor op een andere manier benaderen. Je ontmoet allerlei leuke mensen en beleef samen met hen plezier. Je komt bijvoorbeeld een aardige vrouw tegen en daar trek je dan een tijdje mee op om haar daarna weer uit het oog te verliezen.

Maar dat alles gaat in eer en deugd. Het is niet de bedoeling om er een potje van te maken. Tenslotte ga je weer met je eigen vrouw naar huis. Samen uit, samen thuis. Neen, het brengt absoluut geen problemen, al snappen de Hollanders (niet-Limburgers red.) daar niets van.

Carnaval is gewoon een leuk feest, dat is ook de bedoeling van mij geweest toen wij met de organisatie ervan op Curaçao begonnen en dat is het ook geworden. Die vooravond in Otrobanda b.v., met honderden mensen die langs de weg zitten en over straat slenteren om vast in de stemming te komen. Dat was nou mij idee van carnaval. Er moest straatcarnaval komen. De mensen moeten niet passief gaan zitten wachten tot die optocht voorbij komt. Er moet overal muziek en plezier zijn. Dat is pas carnaval.

Het leuke is ook de voorpret bij het organiseren. Wij komen vanaf begin oktober elke woensdag bij elkaar met de Raad van Elf en op die vergaderingen hebben wij de grootste lol. Natuurlijk moet er ook gewerkt worden, want er komt voor elk feest een hele organisatie aan te pas. En wil dat alles tot in de puntjes geregeld zijn, mag niets aan het toeval worden overgelaten en moet iedereen zijn taak zo perfect mogelijk vervullen'.

WISKUNDE

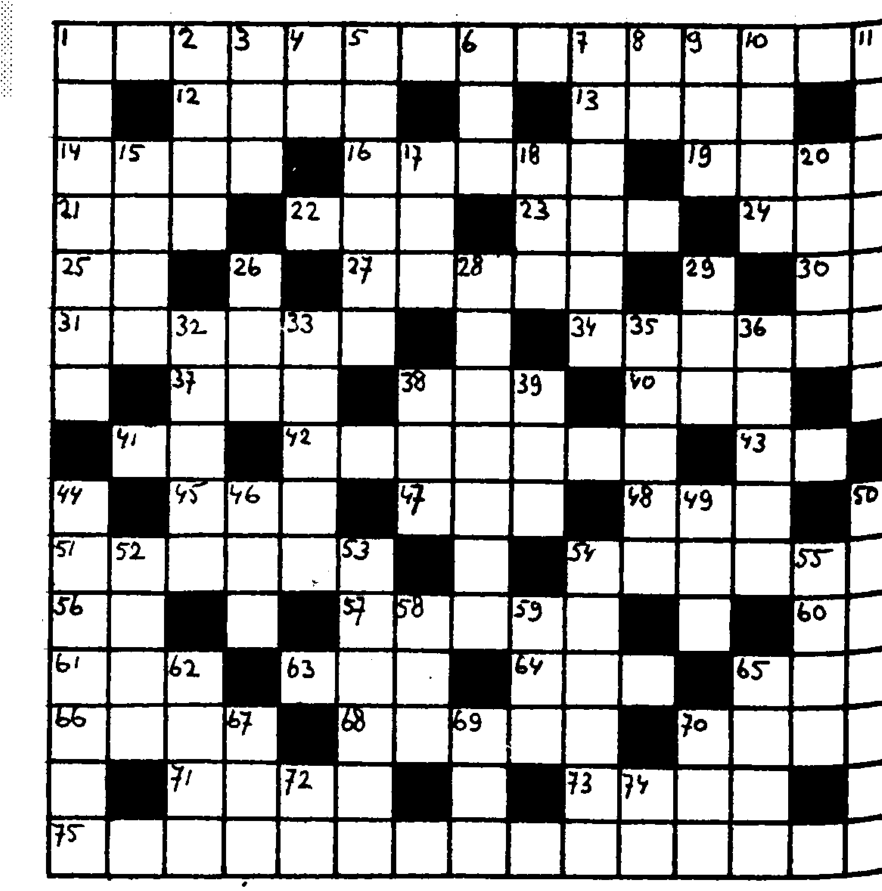
Dezelfde aandacht en precisie eist Huub Bongers ook van zijn wiskundeleerlingen. Hij staat al veertig jaar voor de klas, op het ogenblik zo'n twintig uur per week. 'Ik heb zelf ontzettend veel plezier in het les geven en ik ben ervan overtuigd dat ik het ook steeds beter doe. In Nederland stoppen ze met de vijftig, gaan ze in de VUT of zoiets, maar ik kan mij dat niet voorstellen. Als ik vrij ben i.v.m.. vakanties of schoolonderzoeken vind ik het gewoon jammer dat ik geen les kan geven. Het is voor mij iedere keer weer een feest om naar school te gaan. Bongers gelooft niet in het verhaal dat jongens beter zijn in wiskunde dan meisjes. 'Mijn ervaring is juist andersom. Meisjes zijn preciezer en werken minder slordig, waardoor ze ook minder fouten maken. In principe kan iedereen wiskunde leren, als je er maar de moeite voor doet. Ik weet mijn leerlingen te motiveren en ik ben geduldig bij het uitleggen maar eis ook volledige aandacht gedurende de les. Als iemand even niet oplet wordt hij meteen tot de orde geroepen'.

Resultaat hiervan is dat de meeste leerlingen goede cijfers halen en er plezier in beginnen te krijgen en als ze geslaagd zijn, worden ze door leraar Bongers getracteerd. 'Zij vinden dat gek, maar per slot van rekening hebben zij ook voor mij gewerkt'.

BUSPROJECT

Tien jaar geleden trad Bongers af als rector van het Maria Immaculata Lyceum. Dat baantje vond hij behoorlijk enerverend en hij is dan ook blij dat hij nu van zijn pensioen kan genieten, dat wil zeggen zijn eigen tijd kan indelen. Dat betekent niet stilzitten. Naast de talloze carnavalsaktiviteiten en het lesgeven is Bongers een aktief lid van de Rotary Club en geestelijke vader van het unieke 'busproject'. Al vijftien jaar lang vertrekt er iedere veertien dagen een bus met zo'n zeventig schoolkinderen onder leiding van een docent voor een excursie naar eigen keus ergens op het eiland. Huub Bongers regelt de bus, het programma, eten en drinken, kortom het hele uitstapje.

Voor wij vertrekken duikt Vorst Huub nog even in een grote doos tot aan de rand gevuld met carnavalsfoto's. Mooie herinneringen aan hossen, dansen, springen en zingen. Aan optochten en zittingen vol leuke momenten. Dingen die je niet kan beschrijven maar moet meemaken. Zoals b.v. vanavond op het Prinsenbal. Alaaf....

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Borrel; 12. Mestvocht; 13. Gekookt; 14. Met rede begaafd wezen; 16. Staat in Amerika; 19. Stad in Italië; 21. Nogmaals; 22. Russische Rivier; 23. Boom; 24. Plaaggeest; 25. Bijbelse stad; 27. Inderdaad; 30. Engelse maat; 31. Kort uitstel; 34. Russische voertuig; 37. Enge doorgang; 38. Landengte in Thailand; 40. Familielid; 41. Griekse letter; 42. Nederlandse auteur; 43. Muzieknoot; 45. Oude Franse munt; 47. Bijwoord; 48. Soezerig; 51. Munt; 54. Soort aap; 56. Titel; 57. Jaargetijde; 60. Lidwoord; 61. Een zekere; 63. Geestelijke; 64. Sportterm; 65. Opstootje; 66. Feestgewaad; 68. Hoofdstad van een provincie; 70. Romeins keizer; 71. Zuiverproduct; 73. Soort reiger; 75. Oud zilveren geldstuk.

VERTIKAAL: 1. Stad in Duitsland; 2. Sterk smakend; 3. Onderdeel van de kleding; 4. Vlaanderen; 6. Opplakbriefje; 6. Tuingereedschap; 7. Zelfzuchtig mens; 8. Egyptische godheid; 9. Hoofddeksel; 10. Bloem; 11. Reservoir; 13. Europees land; 17. Waterkering; 18. Vlasafval; 20. Uitvinder van entstof tegen kinderverlamming; 26. Familielid; 28. Lid van een godsdienstige sekte; 29. Lijmachtig vocht; 32. Eerste gewei van een hertekalf; 33. Eskimohut; 35. Negentiende eeuwse Italiaanse beeldhouwer; 36. Deel van Tel Aviv; 38. Nederlandse Radio Omroep; 39. Vaartuig; 44. Kijkgat; 46. Gevangenis; 49. Duitse stad; 50. Grot; 52. Meisjesnaam; 53. Gipssoort; 54. Vergadering; 55. Bloedvat; 58. Kunstwerk; 59. Dicht; 62. Iedere; 65. Overblijfsel; 67. Voorzetsel; 69. Sportuitrusting; 70. Muurholte; 72. Spil; 74. Uitroep.

WINNAAR VORIG WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Arvid Stacie
Heelsumstraat 15
Curaçao

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden:
KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Nassaustraat 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels.

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 1. Goliath; 6. Stoeien; 12. Knar; 13. Olim; 14. Ra; 16. Oran; 18. Eris; 19. SA; 20. Eva; 22. Daartoe; 24. Big; 25. Rare; 27. Grens; 28. Gala; 29. Eland; 31. Ega; 32. Tenor; 33. Stom; 35. Rank; 36. Oeloe; 38. Trip; 40. Deze; 44. Paren; 46. Map; 48. Lener; 50. Iran; 51. Vaalt; 53. Naga; 54. Lam; 55. Tortuur; 57. Kei; 58. LL; 59. Zege; 60. Snee; 62. LR; 63. Nele; 64. Iers; 66. Novelle; 67. Asperge.

VERTIKAAL: 1. Gireren; 2. L.K.; 3. Ino; 4. Aard; 5. Traag; 7. Toros; 8. Olie; 8. Eis; 10. i.m.; 11. Niagara; 15. Aval; 17. Nare; 18. Etna; 19. Silo; 21. Aras; 23. Regelmaat; 24. Bank; 26. Enteren; 28. Genezen; 30. Do; 32. Ta; 34. Mop; 35. Red.; 37. Spillen; 38. Tram; 39. In; 41. El; 42. Enak; 43. Prairie; 45. Aral; 46. Mare; 47. Plus; 49. Egel; 51. Vogel; 52. Tunis; 55. Tell; 56. Reep; 59. Zee; 61. Ere; 63. N.V.; 65. Sr.